

ΣΚΛΗΡΟΙ ΚΑΙ ΔΕΙΛΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

ΑΠΟΠΑΝΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΔΕΝΤΡΑ

Ἐποπάνου ἀπὸ τὰ δέντρα
τὸ φεγγάρι
ἀργοῦψώνεται καὶ λάμπει,
θεία χάρη.

Ἐπὸ σᾶς ἀπάνου, μαῦρα
σκιάχτρα, ὧ πόνοι,
μιὰν ἐλπίδα ἔτσι τὸ φῶς της
ἀργοῦψώνει.

Νύχτα μοῦ εἶν' ἡ γνώμη, πίκρα
καὶ ἡ καρδιά μου·
μὰ σοῦ φέγγει τὸ φεγγάρι,
κάμαρά μου,

σὲ γιομίζει, καὶ ἀναβρίζει,
συντριβάνι
δακρυοστάλαχτων ἀχτίδων·
καὶ σὲ κάνει

καὶ τοῦ μοιάζεις, καὶ σὲ κάνει,
κάμαρά μου,
μυστικὸ ἱερὸ κρεββάτι
κάποιου γάμου.

Τάσαρκο τὸ κορμί σου, φωτοίσκιε,
τὸνειρο τὸ κορμί σου, ἐσύ, Ψυχή,
χαμόγελο εἶνε πάντα, πάντα μάτι.
Προσεύχομαι. Σ' ἐσένα ἢ προσευχή.

Ἄφησέ με νὰ σὲ σφιχταγκαλιάσω,
μὴν τρομάξῃς καὶ μὴν ἀφανιστῆς.
Φωτόλουσέ με. Ἄν εἶσαι φωτογέλιο,
κ' ἐγὼ φωτοφωνί. Τραγουδιστής.

Ἄφησέ με νὰ σὲ σφιχταγκαλιάσω,
μὴ μου φύγῃς, μὴν παραξενευτῆς.
Λαύρα εἶν' ἢ προσευχή. Τὸνειρο, πόθος.
Ἄδέρφια ὁ κολασμένος κι ὁ ἀσκητής.

Φιλιά στὴν ἄλλη σάρκα σου θὰ σπείρω
αἱματοσταλασμένα, σαρκικά.
Κάποτε τᾶφταστα ὄνειρα γεννᾶνε
τὰ μεθύσια τὰ πιὸ παιθητικά.

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΥΧΙΑ

— Ποῦ πάς ;

— Πάω στὸ χλωρὸ λημέρι
πὸν πάντα ζῆ τὸ καλοκαίρι
γιὰ νὰ φιλήσω τὸν ἀπρίλη
στὰ δλόανθα χεῖλη.

Κ' ἐσύ ποῦ πάς ;

— Ἐκεῖ πὸν βάρδια
φυλάει μιὰ λάμια. Φυλλοκάρδια
μου, ὠϊμένα, κ' ἢ ὄψη καὶ ἢ πνοή της
ἄστρο κι ἀστρίτης.

— Ποῦ πάς ;

— Νὰ βρῶ τὴ γλαυκοφρυδα
νεράιδα, στοῦ ἡλίου τὴν πατρίδα,
κλέφτης ἐγὼ τοῦ μαντιλιοῦ της
καὶ τοῦ φιλιοῦ της.

Κ' ἐσύ ποῦ πάς ;

— Ποῦ πάω ; Στὴ νύχτα.
Σκυλὶ τῆς ἀγρουπνιάς, ἀλύχτα,
γυάλιζε, πόνε, σὰ μαχαίρι,
σὲ φονιᾶ χέρι.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΤΥΧΙΑ

— Μὲ τᾶβλαβα τᾶγρίμια σὲ ταιριάζω
καὶ μὲ τοῦ κάμπου ταπεινὰ τὰ βλίτα..—

— Τὴν πράξη μὴν κοιτάζῃς· δὲν τῆς μοιάζω·
τὴ γνώμη κοίτα.. —

— Σὰν τᾶγαθὰ τᾶρνάκια σὲ λογιάζω,
σὰν τὰ νεράκια τᾶποκομισμένα..—

— Ταράζω καὶ μολέβω, κλέβω, σφάζω
τὸν ἴδιο ἐμένα.

Τῆς ζωῆς μου μὴ σὲ πλανᾶ ὁ καθρέφτης,
στὴν ἄβυσσο τοῦ νοῦ μου καθρεφτίσου·
ὁ ἀργός, ὁ λάγνος, ὁ φονιάς, ὁ κλέφτης . . .—

— Σώπα ! λυπήσου.

ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΤΥΧΙΑ

— Ἡ ἀγάπη ὀχιά, σπαθὶ τὸ μίσος. Φτάσε
ψυχοπονειακός, θάνατε, θάσαι.—

— Ὅσοι μ' ἀξίζουσι κι ὅσοι μοῦ ταιριάζουσι
πόδια ἔχουσι καὶ θάρθουνε· δὲ μὲ κράζουσι.

- Δὲν ἔχω πόδια· κάτω μὲ καρφώνει·
τὸ κράξιμο τὸ πῆρα ἀπὸ τὸ γκιώνη.—
- Ἄ! ἡ καρδιά σου πῶς δέρνεται! ἡ θωριά μου
πανάσκημη. Χαμὸς τὸ φύσημά μου.—
- Ὅχι. Εἶσαι ὠραῖος. Φύσηξε, Πατέρα,
σβύσε με ἀπ' τὴ ζωὴ κι ἀπὸ τὴ μέρα.—
- Τοῦ κάκου. Ἄπ' τὸν κριτὴ κριμένος εἶσαι.
Ἡ κρίση καταδίκη. Τὸ εἶπε. Ζῆσε.

Ζ Ω Η

Τὸ κλῆμα τὸ ξερὸ δὲν εἶναι
παρὰ γιὰ τὴ φωτιά.
καὶ τὸ συντρίβουν τὸ παλιὸ παιγνίδι
βαργεστισμένα τὰ παιδιὰ.

Μὲ τὰ χέρια μου ἐγὼ θὰ τὴ συντρίψω,
μὲ τὰ χέρια μου ἐγὼ θὰ τὴ ρημάξω,
καὶ θὰ τὴν κάψω
μὲ τὰ χέρια μου ἐγὼ θὰ τὴν πετάξω,
θροφή τῶν ὄρνιων· μίτε θὰ τὴν κρύψω,
μίτε θὰ τὴ θάψω.
Δὲ θὰ τὴν κλάψω.
Κι ἀκόμα κι ἀκόμα
τὴ στέρφα, τὴ βρώμα
τὴν πόρνη τὴ Ζωὴ—κακούργου ὁρμῆ—
θὰ τὴν πατήσω στὸ κεφάλι μὲ τὴ φτέρνα.
—Ρέψε καὶ πέρα! —

• θὰ τὴν πατήσω.
Καὶ, Σάτυρος, ἀπίστευτα θὰ βροῖσω
τὸ χιλιομαλασμένο της κοριμί.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

JEAN MOREAS

Θὰ προσπαθήσω ὅσο μπορῶ πιὸ καθαρά νὰ ξεδιαλύνω τὴν ἀντιφατικὴ καὶ παράταιρη ἐντύπωση, πού πάντα προξενοῦσε μου ἡ προσωπικότητα τοῦ Jean Moréas. Θαμπὰ καὶ συγχισμένα σαλεύουν μέσα στὴν ψυχὴ μου δταν θυμοῦμαι τὸ ἔργο του θαυμασμοὶ κι ἀποκρουστικότητες, συναίσθημα μᾶς σπάνιας ἐξωτερικῆς τελειότητος καὶ μᾶς ἐσωτερικῆς θανάσιμα πολυθέλητης ἀδυναμίας.

Θυμοῦμαι μερικὰ μαρμαρένια κεφάλια τοῦ Πολυκλείτου σ' ἓνα μικρὸ μουσεῖο τῆς Ρώμης. Ἐνὸς τὸ στόμα εἶναι τὸσον ὠραῖα σπασμένο τὴ στιγμὴ πού χαμογελοῦσε καὶ γύρω στὰ μάτια ὁ καιρὸς καὶ τὸ χῶμα ἔχουνε χύσει ἓνα κίτρινο χρῶμα, τόσο ἀρρωστημένο κ' εὐγενικὸ καὶ μιὰ κορδέλα τυλίξει τόσο γυναικῆσια καὶ παιδιάρικα καὶ συγκρατεῖ τὰ σγουρὰ μαλλιά τοῦ θλιμμένου ἐφήβου,—πού ὅποιος τὸ δεῖ αὐτὸ τὸ κεφάλι νοιώθει μέσα του νὰ ξυπνοῦνε γλυκότατα γοητευτικὰ ὅλες οἱ θλίψεις πού κοιμόντανε στὸ αἷμα του καὶ κιννεύει εὐτὺς ν' ἀποξεχάσει καὶ ποτε πιά νὰ μὴν καταδέχεται τὴν ἀλύγιστην ὕγεια τῶν δυνατῶν καὶ στενομέτωπων ἐφήβων τοῦ Φειδία.

Γιατὶ τὸ κεφάλι αὐτὸ τὸ σπασμένο, ἀνάμεσα στοὺς ἀντικρουμένους καθρέφτες τῆς μνήμης μας καὶ τῆς ἐπιθυμίας μας στηνόμενο, ξυπνὰ δεξόξερβά του χιλιάδες ἄλλα σπασμένα κεφάλια, πού ὅλη τὴν ἐξωτερικὴ τελειότητα τῶν ὕγειων ἀγαλμάτων ἔχουν στὸ σμίλημα καὶ στὸ συγκρατημὸ, μὰ ἔχουν παραπάνω ἀκόμα κάτω πιδ ἑλκυστικὸ καὶ πιδ διανοητικὸ καὶ ὀλέθριο. Ὁλέθριο γιατί ἐνῶ πρωτῆτερα τὶς ἀδυναμίες μας τὶς ψυχικῆς τὶς κρύβαμε κοκκινίζοντας ἀπὸ τὴν ντροπὴ καὶ θέλαμε ὅσο μπορούσαμε πιὸ ἀνήλεα νὰ τὶς τυραννοῦμε, νὰ τὶς πνίγομε καὶ νὰ τὶς ἀντικαθιστοῦμε μὲ δυνατότερες ὁρμές, τώρα, τώρα πιά πού εἶδαμε ὅλες αὐτὲς τὶς ἀρρώστειες μας πόσο ὠραῖα συνθετοποιημένες εἶναι, ὄχι μόνο δὲν τὶς κρύβομε καὶ δὲν τὶς πνίγομε πιά, μὰ τὶς ὑψώνομε περήφανα, τὶς ποτίζομε καὶ τὶς καρποφοροῦμε, τὶ σ' ἓνα ἐκλεχτὸ σύμβολο ὠραιότητος τώρα παρουσιάζονται μας.

Τώρα προπάντων πού ἀρχίζομε καὶ μαντεύομε πὸς ἓνας κινηματογράφος ἡσκίων καὶ φαινομένων εἶναι ἡ ζωὴ, ἓνα μεθῆσι κωμικὸ κ' ἐπιβαλλόμενο εἶναι ὁ ἀγὼνας κ' ἓνα ἐφήμερο συμπύκνωμα τῶν ἐκάστοτε ἀναγκῶν μας εἶναι ἡ Ἀλήθεια,—τώρα τὸ ἀντίκρουσμα τῶσων ὠραίων, θλιμμένων καὶ σπασμένων πραγμάτων εἶναι ὀλέθριο γιὰ ὅσους μποροῦν νὰ δοῦν καὶ νὰ ἐννοήσουν, τὶ σύριζα κι ἀπαλότατα κόβονται ὅλες οἱ ἴνες οἱ δυνατὲς τους, πού τοὺς σπρώχναν στὸν ἀγὼνα καὶ πέφτει κουρασμένο τὸ χέρι καὶ πολύξερο, πού ἔτοιμο στὴν πρωτόγονη ἀμάθειά του εἶτανε νὰ κερᾶσει τὸ νοῦ μὲ τὸ ἀπατηλὸ μεθύσι τῆς Ἀλήθειας.

Ἐνα τέτοιο κεφάλι φαίνεται μου ὁ Jean Moréas.

Ἐνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα θεάματα πού παρουσίασε ποτε ζωὴ ἀνθρώπου εἶναι τὸ ψυχικὸ, ἐπίπλοιο καὶ συστηματικὸ, ξετύλιγμα τοῦ J. Moréas

Syrtes, Cantilènes, Pélerin passionné, Stances καὶ Ἰριγιένια εἶναι οἱ διάφοροι σταθμοὶ ὅπου κοντοστάθηκε μιὰ στιγμὴ ἡ ψυχὴ του νὰ ξαποστάσει καὶ ν' ἀρχίσει πάλι τὸ ἀνηφορικὸ καὶ λειτουργικὸ ἀνέβασμά τῆς στὴ γα-

λήνια Κορυφή. Ξεκίνησε φορτωμένη με σύμβολα βαριά και δυσκολονόητα, με στολίδια μεσαιωνικά σπάνια, με θησαυρούς από λέξεις πολύτιμες και σκέψεις όλο πετράδια και στο δρόμο, όσο ανέβαινε, έρχονταν ένα ένα τα πολύτιμα αυτά βάρη και πιο έλαφρός, πιο φυσικός και πιο άνθρωπος αντίκριζε τον ολόενα ευρύτερα ανοιγόμενο τριγύρω του όριζοντα της ζωής. Η ψυχή του που βαριά ντυμένη, σαν ανατολίτισσ έταίρα, όλο μυρωδιές, μυστήριο και φρεσινάδα, άργοπερπατούσε, σιγά, σιγά πέταξε πέρα όλα τα μάτια και ψεύτικα στολίδια κι άλλαφρωμένη, άπλη και ώραία, ολόγυμνη ύψώθηκε—σά γυμνό πεντελήσιο μάρμαρο—άπάνω στη γαλάζια κορυφή της Τέχνης.

Στά πρώτα του ποιήματα μιά ήδυπάθεια γλυκότατη αναδίνεται συγκρατημένη από σεμνή λιγύλογη θλίψη. Ζήτηση πολυμελετημένη κ' υπομονετική των σπάνιων επιθέτων, των παράξενων ονομάτων της ιστορίας και του παρμυθιού, ποιήματα σοφά, φιλοσοφισμένα και pervers. Ένστικτα προγονικά σουρσάρου αναβρύζουν πάλι από μυστικές πηγές μέσα του, καναλισμένα όμως σ' αυτόν σε μελωδικότατη, ανήμπορη νοσταλγία. Κλεί τα μάτια και βλέπει τα γυναικεία χέρια να προβαίνουν μέσα από παλαιά ταπέτα κεντημένα και να του μιλούν «για ώραίες άρπαγές και βασιλικά ξεφαντώματα.»

Κάθε του ποιήμα είναι ή quintessence αρέφνητων του συγκινήσεων.

Στά έρχόμενά του ποιήματα σκοτεινότερος γίνεται από πολύπλοκους συμβολισμούς και από έξεξητημένες τεχντροπίες. Η γλώσσα του είναι πιο αρχαϊκή και πιο δουλεμένη, ή συγκίνησή του πιο σοφά και δύσκολη βγαίνει μέσα από τα πολλά στολίδια και τις πολλές ανάμνησες. Κι όμως τελειότερα τώρα βρίσκει τη λέξη που τριάζει κ' ή παραμοίωσή του πιο συμαζεμένη γίνεται και πιο αναγλυφική. Με περισσότερη σεμνότητα τώρα ξεσκεπάζει τις νοσταλγίες του. Πιο ακατάδεχτος γίνεται και πιο ήρεμος. Νοιώθει κανείς τους παρά φύση και πρόσκαιρους συσπασμούς που κάνει ή ψυχή για να συμαζέψει τη δύναμή της, να περισκοπήσει και να ύψωθεί. Μερικοί δισταγμοί της μένουν ακόμα και μερικές αγάπες και θέλει όλες να τις εξαντλήσει και να τις ξεδέψει ζώντας τις κ' έτσι απαλλαγμένη πια κ' ελεύτερη—κι ολόγυμνη, να ύψωθεί στον άπτικόν άέρα,

Κ' έτσι ύψώνεται μπροστά μας στις «Στροφές» και στην Ίφιγένεια. Όσο περισσότερο ύψώνεται ή ψυχή, τόσο περισσότερο πειθαρχείται. Χαλινώνει τις άλύγιστες όρμές της, συγκρατεί τις χειρονομίες και τη φωνή της, συγκρατά με το άπνέτι της ματαιότητας το γλυκότατο μέλι της ήδονης, καθώς πάλι μέλι σταλάζει στο πικρότατο ποτήρι της ζωής. Μία ίσορροπηση, μία άρμονία. Μισοκλεί τα μάτια και χαιρέται τη ζωή, το φως, τη νύχτα, τις γυναίκες και τη θάλασσα και ξέρει πως όλα αυτά τα φωσφορίζοντα πραγματάκια γρήγορα θα σβίσουν και μάταιο είναι ν' αγωνίζεται κανείς έναντιον της Μούρας. Και όμως συγκρατεί τους λυγμούς και τα ξεσπάσματα. Ένα άγαλμα σκαλίστηκε ή ψυχή του, τελειοποιήθηκε κ' ύψώθηκε πολύξερο μπροστά στη ροή των πραγμάτων.

Έννοιωσε ο Jean Moréas το μεγάλο μυστικό της άρμονίας των αρχαίων. Η άρμονία αυτή δεν άποτελείται από όμοιες, άδερφωμένες, μονότροπες νότες, όπου ή μιά καθόλου δεν αντιμάχεται την άλλη και δεν την άναιρεί. Θάτανε τότε μιά ψεύτικη άρμονία, που δεν ύπάρχει στη ζωή και στην ψυχή και θα άφηνε άσυνκίνητους, χωρίς καλά να μπορούμε να διακρίνομε γιατί ένθ είναι τόσο άρμονικό και τέλειο το έργο, όμως δε συγκινεί. Η άρ-

μόνια των αρχαίων είναι πιο πολύπλοκη και πιο δύσκολη, τέλεια άντιγραμμένη από τη ζωή : είναι καιωμένη από νότες διαφορετικές και παράταιρες, που συγκρούονται, άντισταθμίζονται κ' ίσορροπούν. Γι' αυτό άν αφαιρέσουμε τίποτα, το πιο μικρό μάρμαρο ή και την πιο άσήμαντη λέξη από τον Παρθενώνα ή από μίαν αρχαία τραγωδία, όλα κλίνουν και το ίσοζύγιο χαλά και σπά ή άρμονία. Γιατι δεν αφαιρούμε μέρος από όμοιομορφο σύνολο, όποτε ποσοτική μόνο ελάττωση θάχαμε, άλλ' αφαιρούμε μέρος όργανικό από ποικίλομορφο σύνολο, που άντισπάθμισμα άλλου μέρους είναι, που κι αυτό πάλι άλλο άντισταθμίζει και συγκρατεί. Κ' έτσι όχι μόνο ποσοτικά, μά και ποικιλικά μεταβάλλεται το σύνολο. Αυτές τις ιδιότητες του ζωντανού όργανισμού, που οι αρχαίοι τόσο τέλεια, άφου βρήκανε το μυστικό της άρμονίας, διατυπώσανε στα έργα τους, τις βρίσκομε ζωντανές, σεμνές, άλληλοσυγκρατούμενες κι αναπόσπαστες στο κάθε ποιήμα του Moréas.

Μ' αυτή την άρμονία κατόρθωσε ακόμα να συγκρατήσει και να σμίξει, τελειοποιώντας το ένα διά μέσου του άλλου, τα δυο κίρια χαρακτηριστικά της ψυχής του :

Τ ή ν άπαρηγόρητη κ' ήδυπαθέστατη θλίψη του για τη ματαιότητα όλων των πραγμάτων κι όλων των άγώνων και την περιφάνεια που άνατείνει θείκ'ό το έγω του μπροστά σ' ένα τόσο ανέλπιδο χάος. Η φύση των δύο αυτών ιδιοτήτων του Moréas ως άμεση συνέπεια είχε την άντιστάθμισση και την ίσορροπία : Πονεί και θέλει να ξεσπάσει σε δάκρυα ή σε βλαστήμιες τον πόνο του, μά ή περιφάνεια ύψώνεται μέσα του ακατάδεχτη και δεν τον άφήνει να ξεπέσει όχλαγωγικά σε μάταιους σπασμούς και επιφέρει την ίσορροπία, χαλινώνοντας και συγκρατώντας τον πόνο. Άν μόνο τον πόνο είχε, θάτανε ρομαντικός, χωρίς μέτρο, χωρίς σεμνότητα. Άν μόνο τον περιφάνος είτανε, θάτανε ψυχρός και άπαθής, άνικανός τόσο ανθρώπινα να συγκλονιστεί από το φριχτό μυστικό που σφιχτοζώνει την έφημερη ζωή μας.

Κ' έτσι μπορεί τόσο τέλεια να έναρμονίζει και τα δυο : τη συγκίνηση και τη σοφία, τα χέρια τα παθιάρικα, που με ήδονικότατο τρεμούλασμα γλυκοχαδεύουν όλα τα πράματα της γης έτούτης, και το μάτι το πολύξερο γέρου σοφού, που όλα τα ξέρει, τα έπισκοπεί και τα λυπάται.

Κ' έμαθε τρυφερότατα και σοφότατα ο Moréas να χαιρέται και ν' άγαπά όλη τη σειρά των φαινομένων, που κινηματογραφικά γοργοπερνούν μπροστά από τα μάτια του ανθρώπου. Άγάπησε όλες τις έποχές, τα σπάνια στολίδια, τα ένκενερστικά βελούδα, τους δυνατούς και χωρίς τύψεις άντρες της Άναγέννησης, τις ολέθριες γυναίκες των θρύλων και της ζωής, τους θανατηφόρους στοχασμούς που άγάλλια και μερόνυχτα τρώνε μας την καρδιά—κι ακόμα άγάπησε τις άγριοκαστανίες του Παρισιού και το Σούνιο, την Έριφίλη και την Ίφιγένεια.

Μά άπάνω άπ' όλα άγάπησε τα μικρά, τα έφήμερα πραγματάκια της ζωής : ένα φύλλο φθινοπωρινό που πέφτει και του άγγίζει τα μαλλιά, ένα ρόδο που στο άνθογυάλι στέκεται και φυλλοροεί ένα φσηματάκι ξέπνοο άγέρα βραδινοϋ, μιά σταλαγματιά δροσούλα που τρεμοπαίζει στα πρωϊνά φύλλα... Όλα αυτά που όλημέρα περνούν από μπροστά μας, γεμάτα μυστηριώδικες συναίσθησες κ' ύποβολές και που τόσο λίγοι μπορούν και βλέπουνε, δίνανε στο Moréas τη βαθιέτατη συγκίνηση πραγμάτων που ζούνε, που σαλεύουνε, που πίνουνε το φως, που μιά στιγμή μόνο βαστούνε, κ' ύστερα αιώνια πε-

θαίνουν. Έβρισκε τις ίνες που σμίγουν τη ζωή του με την εφήμερη ζωούλα τους, κ' ήξερε την ψυχή τους να σκαλίζει και να βρεί και να τη νοιώσει όμοια με τη δική του κι απαράλλαχτη, πρόσκαιρη και πολύτιμη, ήδονικότατη και μάταια.

Κ' έτσι αποσταλάγματα πολύτιμα τόσης σοφίας και τόσης τρυφερότητας, οί Stances του Moréas γενήκανε τέλειες. Μονάζουν με τ' ανάγλυφα τὰ σεμνότατα και πολυπικραμένα τῶν ἐπιτύμβιων τοῦ Κεραμεικοῦ : Ἡ γραμμὴ εἶναι ἀπλή, κλασικὴ, ἀττικώτατη. Ἐνα χέρι ἀπλώνεται ἤρεμο κι ἀποχαιρετᾷ. Ἐνας στέκεται ὀρθὸς κι ἀκουμπᾷ στὸ ραβδί του και κυτᾷ τὸ γονό του πὸν χάθηκε. Ὁ πεθαμένος γαλήνιος, σὰ θεός, κάθεται και ἡ ματιά του πᾶ εἶναι ἀπόκοσμη κι ὁμως στὰ γόνατά του ἀκόμα κρατεῖ ὅ,τι στὸν κόσμον πιότερο ἀγάπησε—ἕνα κουτί χρυσαφικά, ἢ ἕνα παιδάκι.

Γιὰ νὰ νοιώσει ὁμως κανεὶς τὴν τελειότητα τῶν Stances, χρειάζεται βαθιότητα νᾶχει ἀγαπήσει και νὰ πονέσει, πολλοὶ μέσα του ἐνθουσιασμοὶ ν' ἀνάψανε κ' ὕστερα σιάχτη ζεστή νὰ γενήκαν, πρέπει με ὀλοτρέμουλο φόβον ν' ἀντιρρῖζει τὸ θάνατον κι ὁμως νὰ στέκεται ὀρθὸς και νὰ κάνει πὸς δὲν τρέμει. Πρέπει νὰ νοιώθει τὰ πράματα νὰ ρέουν και συνάμα νὰ ξέρει πόσον ἀνώφελο κ' ἔξευτελιστικὸ ναι ἀντάρτικα νὰ φωνάζομε ἢ σπλαγχνίζομε νὰ κλαίμε. Μιὰ ἐπισκόπησι και μιὰ τοποθέτησι Θεϊκὰ ὄλων τῶν ἀνθρώπων, τῶν ζῶων και τῶν πραγμάτων : Τὸ σπειρὶ τὸ στᾶρι θρέφει και τὸν ἄνθρωπον και τὰ κοράκια, θεοὶ θέμε νὰ γενοῦμε και γινόμεστε ἐρείπια και καπνός, τὰ ρόδα πὸν αγαποῦμε ξεφυλλίζονται καθεμέρα, ἢ ἄνοιξη πεθαίνει και θριαμβευτικὰ ἀπλώνεται ὁ χειμῶνας, ὅλα τὰ δῶρα τοῦ Ἀπρίλη ἄδικα τὰ κατασταταλεύομε—μὰ τί σημαίνει ;

“ Riez comme au printemps s'agitent les rameaux,
Pleurez comme la bise, ou le flot sur la grève,
Goûtez tous les plaisirs et souffrez tous les maux ;
Et dites : c'est beaucoup et c'est l'ombre d'un rêve ”.

11

Τέτοιο τὸ ψυχικὸ ξετύλιγμα τοῦ Jean Moréas κ' ἡ τελειότατη κλασικὴ φόρμα, ὅπου κατάρθωσε νὰ χύσει τὴ σκέψη του. Μὰ ἐδῶ ἕνα δυσκολότατον πρόβλημα γενιέται κ' εἶναι ἀνάγκη γιὰ νὰ νοιώσομε ὀλοκληρικὰ τὸ μεγάλο ποιητὴ μας, λίγα λόγια, ὅσο μποροῦμε πιὸ φωτεινὰ και προσιτὰ, νὰ ποῦμε γιὰ τὸ δυσκολοξεδιάλυτον αὐτὸ πρόβλημα. Ἐφαρμόζοντας ἔπειτα τὰ γενικὰ συμπεράσματά μας στὴν περιήλωση εἰδικῶς τοῦ Moréas, θὰ φωτίσομε ἀπ' ὅλες τὶς μεριές τὴ μορφή του, ἀναγλυφικὰ ἀναγκάζοντας τὰ προτερήματα και τὰ ἐλαττώματά του νὰ ὑψωθοῦν.

Ἄπ' ὅλα τὰ μυστικὰ τῆς ζωῆς ἕνα μόνο μποροῦμε νὰ ποῦμε πὸς ξέρομε, πὸν ἴσως και νὰ τὰ σμίγει και νὰ τὰ συνθετοποιεῖ ὅλα τ' ἄλλα : Πὸς ἡ ζωὴ ὅλο και ξετυλίγεται καταστρέφοντας τοὺς ἀδύνατους, ἀγαπώντας τοὺς δυνατοὺς κι ὅλα μεταχειριζόμενη ὡς ὄργανα τῆς ὑποταχτικᾶς.

Ἐνα ἀπὸ τὰ πιὸ δυναμογόνα κ' ὑποβλητικὰ ὄργανα τῆς εἶναι ἡ Τέχνη. Ἐπομένως ἡ Τέχνη ἀσυνείδητὰ τῆς ὀρισμένο σκοπὸ εἶναι προορισμένη κ' ἔχτειλει κι ἀνάλογα με τὴν ἐξυτηρέτησιν τῆς γενικῆς ζωῆς και τὴ βοήθεια πὸν δίνει ὄχι μόνο στὴ διατήρησιν ἀλλὰ και στὴν ἔντασιν τῆς ζωῆς αὐτῆς, ἀνάλογη εἶναι κ' ἡ σημασία τῆς και ἡ διάρκεια.

Ποῖος εἶναι ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ζωῆς βέβαια ποτε του δὲ θὰ μπορέσει ὁ ἄνθρωπος νὰ μάθει. Κυτᾷζοντας ὁμως τὸ ξετύλιγμα και τὸ ξέσπασμα τῆς ζωῆς, σφυγμομετρώντας τὸ ρυθμὸ πὸν διατρέχει τοὺς ὀργανισμοὺς, μποροῦμε δύο πράματα νὰ βεβαιώσομε : α) Ὅτι ἡ ζωὴ τὸ νὰ ὑπάρχη ἀκόμη και νὰ ξετιλίξεται κλοῦσια κι ὀρηκτικὰ, τοῦτο σημαίνει πὸς βούλεται νὰ ζήσει—κ' ἐπομένως συστήματα ὡς τοῦ Βοῦδα, τῶν Πεισιθανάτων τοῦ Σολεναῦερ, τοῦ Χάρτιμαν, τοῦ Τοιστόη, πὸν ἀρνοῦνται τὴ ζωὴ κ' ἐπικαλοῦνται τὴν ἐκμηδένισή τῆς, ἐνάντια πρὸς τὴ φορὰ τῶν φυσικῶν νόμων εἶναι κ' ἐπομένως ὑποκειμενικὰ και ἐφήμερα.

β) Ὅτι ἡ ζωὴ ἀφοῦ ὕστερα ἀπὸ ἐπικίντνες ἀπόπειρες και μακροαιῶνια πειράματα, ἀπὸ τὸ ἐνστιχτον πὸν ἄπλο και σίγουρον εἶναι κ' ἕνα μόνο δρόμον ξέρει, ξετυλίγηκε στὸ λογικόν, πὸν πολυσύνθετον κι ἀβέβαιο εἶναι, μὰ πὸν παίρνοντας ἕνα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς δρόμους πὸν ξέρει, μπορεῖ νὰ φτάσει σὲ ἀναπάντεχα ὕψη και σὲ ἀτέρμονον τελειοποιημὸν.

Και γι' αὐτὸ τώρα τελευταῖα, στοὺς πιὸ τέλειους ἀνθρώπινους τύπους, ἡ ζωὴ ἀρχίζει νὰ λαβαίνει συνείδησιν τῆς ἐαυτῆς τῆς· ξέρει δυὸ πράματα ἀντιφατικὰ, πὸν ὁμως προσπαθεῖ, (σπάνια ὡς τώρα τὸ κατόρθωσε), νὰ τὰ ἐναρμονίσει :

α) Ὅλα εἶναι μάταια, ὑποκειμενικὰ φαινόμενα, ἀπατηλὰ κ' ἐφήμερα.

β) πρέπει νὰ ὑποβάλομε στοὺς ἑαυτοὺς μας τὴν ἀνάγκη τοῦ ἀγῶνα και τῆς καθημερινῆς σοβαρομορφῆς ζωῆς, πρέπει νὰ διαλέξομε μιὰ σχετικότητα, ἀνάλογη με τὸ χαρακτηρισμὸν μας, κι αὐτὴ νὰ τὴν ἀνακηρύξομε ἀπόλυτη Ἀλήθεια.

Κᾶποιος λοιπὸν διχασμὸς μέσα μας : ἕνα Ἐγὼ πὸν δρᾷ, φωνάζει, πιστεύει, ρήχεται στοὺς ἀγῶνες τῆς ἀγορᾶς και ζεῖ τὴ ζωὴ τὴν ἀνθρώπινη—κ' ἕνα ἄλλο Ἐγὼ, πὸν αὐτὸ μένει ἀκίνητον και ἤρεμον, ἀκατάδεχτον και σιωπηλὸν και κυτᾷ μόνον πότε αἰσθητικὰ, πότε κριτικὰ, τὶς μάταιες κι ἀπαραίτητες ἐνέργειες τοῦ κατώτερου Ἐγῶ.

Τὸ βῆμα τοῦτο, τὸ τελευταῖον πὸν ἔως τώρα ἔκαμε ἡ ζωὴ, εἶναι φριζιαστικὰ ἐπικίντνον. Μπορεῖ νὰ μᾶς ρήξει σ' ἕνα νιλεταντισμὸν ἀνίκανον νὰ δρᾷσει, μπορεῖ στεῖρα νὰ μᾶς ἀπομονώσει ἀπὸ τοὺς γύρω μας ἀνθρώπους και νὰ μᾶς κάμει ἢ ἀκατάδεχτους σταυροχειρισμένους θεατῆς, ἢ χωρὶς ὄρεξη κ' εὐκολονίκητους ἀγωνιστάδες. Εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ ξέρει κανεὶς μερικὰ ὀλέθρια πράματα κ' ὁμως νὰ μπορεῖ ἀκόμα νὰ ὑποβάλει στὸν ἑαυτὸν του μερικὰς ἀπαραίτητες γιὰ τὴ ζωὴ ὑποβολές...

Κ' ἡ Τέχνη πὸν πάντα τὴν ἐσώτερη οὐσία τῆς ζωῆς ἀποτυπώνει και προσπαθεῖ νὰ διαωνίσει, ἀκολουθεῖ τὰ ξετυλίγματα αὐτὰ τῆς ὑπαρξῆς κι ἀναγκαστικὰ και τοὺς ἴδιους τοὺς κιντίνους. Μπορεῖ κινθαρὶδα τῆς ζωῆς και τέλειον ὄργανον τῆς νὰ γίνει, μπορεῖ ὁμως και νὰ σταυρώσει τὰ χέρια και ν' ἀρνηθεῖ τὴν ὑπαρξιν. Ὅταν ὁ ὀργασμὸς τῆς φυλῆς τριγύρω εἶναι μεγάλος, ὅταν ἡ κοινωνία εἶναι νέα, δυνατὴ και πλουσιόχρημη, τότε ὑψώνεται ἀνάμεσα τῆς ὁ Καλλιτέχνης και σὲ ἤχος ἢ σὲ μάρμαρον διατυπώνει τὴν ὄρηξιν τῆς. Κ' εἶται ἔχομε τὴν ἀνεκλάλητη χαρὰ τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, πρὸ πάντων τοῦ Ὀμήρου, μπροστὰ στὰ ὀρατᾶ θεάματα τῆς ζωῆς : μπροστὰ στὴν ὀμορφίαν πὸν ἔχουν οἱ πολέμοι κ' οἱ γυναῖκες, οἱ ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου και οἱ κούρσεμοὶ, τὰ κορμὰ πὸν ἀνατεντώνονται και ρήχουνε τὸ δόρον, ἢ πὸν λυγίζουν καμπύλα κ' ἡδονικότατα και πέφτουν σκοτωμένα. Ἐχομε ἀκόμα πὸν ξέσπασμα τῆς Ἀναγέννησης ὅπου ἡ πληθῶρα τῆς ζωῆς εἶτανε τόσο μεγάλη, ὥστε οἱ ἄνθρω-

ποι μετατοπίζοντας πιά τὸ σκοπὸ τῆς ζωῆς ἀπὸ τὴν ἠθικὴ ὁποῦ τὸν ἐρηξε ὁ Χριστιανισμὸς, στὴν αἰσθητικὴ ἀντίληψη, ἐδημιούργησαν τὸ Σαξπτήρειο δράμα, ὅπου φρυμάζουν ὅλοι οἱ σπόροι τῆς μεγαλοφυΐας καὶ τῆς τρέλας, τὶς ζωγραφιὰς τοῦ Rubens καὶ τοῦ Jordaens, ποὺ ὑποφέρουν ἀπὸ ὑπεραιμία καὶ ὑπερσαρκωσὴν ἢ τέλος συμβολικότητα ἐσύγχυσαν, μὲ τὸ Da Vinci καὶ τὸ Ραφαήλ, τὸν Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο καὶ τὸ Βάκχο, τὴ Φορναρίνα τοῦ Τρανστεβέρε καὶ τὴ Μαρία τῆς Ναζαρέτ.

Καὶ τὰ μεγαλῆτερα ἔργα τῆς Τέχνης ποὺ γεννήθηκαν σ' αὐτὲς τὶς ἐποχὲς εἶναι αἰώνια, γιατί συναρμολογοῦν τὰ δυὸ ἀπαραίτητα στοιχεῖα τῆς ἀθανασίας :

α) τὴν κλασσικὴ φόρμα, τὴ χωρὶς ἐφήμερα στολίδια, τὴ σεμνὴ, ἀπλὴ καὶ πολὺξερη.

β) τὴν οὐσία ποῦ, σύμφωνα μὲ τὸν crescendo ρυθμὸ τῆς ζωῆς, διεγερτικὸ τῆς ζωῆς γίνεται ἡ ἥρωϊκὴ κατάφαση.

Σὲ ἐποχὲς ὅμως ὑπερπολιτισμοῦ καὶ παρακμῆς, ποὺ πάντα μεταβατικὲς εἶναι καὶ στυλοβάτες ἀκμῆς δυνατοτέρου λαοῦ, τὰ ἔργα τῆς Τέχνης καθρεφτίζονται τὸ γενικὸ μαρasmus, καὶ τὴν κλασσικὴ φόρμα νὰ μπορέσουν νὰ ντυθοῦνε, ὅμως ἡ οὐσία τους ἐνάντια πάντα τους εἶναι πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους, πρὸς τὸ ρυθμὸ τῆς γενικῆς ζωῆς. Τὰ πρῶτα διαιωνίζουσι στάσεις ὑγείας, δυνάμης μακροβιότητος. Τὰ δευτέρω, στάσεις ἀρρώστειας καὶ κωφασμοῦ, ποὺ ἀναγκαστικὰ, ἀφοῦ οὐς εἶδαμε, ἡ Ζωὴ β ο ὄ λ ε τ α ι νὰ ζήσει, μεταβατικὲς καὶ πρόσκαιρες καὶ παρὰ φύση εἶναι.

Τώρα ποῦ εἶσι ξεδιάλυνα μέσα μου τὶς ἐποχὲς καὶ τὰ ἔργα, μπορῶ νὰ ξεδιάλνω τώρα καὶ τὶς ὁμοιότητες, καὶ τὶς διαφορὰς τοῦ Σοφοκλῆ καὶ τοῦ Μορέας — ἀφοῦ μὲ τὸν ποιητὴ τῆς Ἀντιγόνης τόσο πολὺ ἀγαποῦσε ὁ ποιητὴς τῶν Stances νὰ συγκρίνεται. Ὅταν ἔλεγε μὲ τόση περηφάνεια : «Sophocle et moi » δὲν ξέρω ἂν τέλεια τὸν ἄφηγε ἡ δίκαιη πεποιθὴση ποῦ εἶχε γιὰ τὸν ἑαυτὸ του νὰ διακρίνει πόσο κοντὰ καὶ πόσο μακριὰ τοῦ Σοφοκλῆ στέκεται. Ἄν ἡ οὐσία, ἡ σκέψη, τὸ περιεχόμενον εἶναι ἀδιάφορα στὴν Τέχνη καὶ μόνο ἡ φόρμα λογαριάζεται, τότε τέλεια Σοφοκλῆς καὶ Μορέας ταυτίζονται. Ἄν ὅμως ὑπάρχουν ὁρμές καὶ σκέψεις ποῦ φ ὄ σ ε ι περισσότερο ζοῦν, γιατί ἁρμονικὰ καὶ ὄχι ἐνάντια τοῦ συνολικοῦ ρυθμοῦ πηγαίνουν, — τότε πῶς σύμφωνα μὲ τοὺς βιολογικοὺς νόμους καὶ ἐπομένως καὶ πῶς διαρκῆς εἶναι τὸ ἔργο τῆς Τέχνης, ποῦ ἀπάνω ἀπ' ὅλες τὶς κομψότητες κούρασες καὶ τὶς εὐγενικότατες ἀπογοήτεψες, διατυπώνει καὶ ἀθανατίζει τὴν ὑγεία καὶ τὴν ἰσορροπία, τοὺς τύπους τοὺς δυνατοὺς ποῦ ὑπόσχονται τύπους δυνατοτέρους, τὴν κίνηση ποῦ ὑψώνεται καὶ σπέρνει τὰ λόγια ποῦ ἐγκαρδιώνουν καὶ γεννοβολοῦν.

Καὶ γι' αὐτὸ ἐνῶ τόσο μοιάζουν στὴ φόρμα, ὅμως τόσο πῶς ψηλά ἀπὸ τὸ Μορέας ὁ Σοφοκλῆς στέκεται. Τέλεια διατύπωσε ὁ ἕνας τὴν ἐποχὴ του, ἐποχὴ ὑγείας καὶ δυνάμης καὶ ἀνάβασης, τέλεια καὶ ὁ ἄλλος τὴν ἐποχὴ του, ἐποχὴ κωφασμοῦ καὶ πολυμάθειας καὶ κατάπτωσης. Μὰ ἐπειδὴ τὸν πρότου ἡ ἐποχὴ εἶναι σύμφωνη μὲ τὸν αἰώνιο ρυθμὸ τῆς ζωῆς, γι' αὐτὸ καὶ τὸ ἔργο του αἰώνιο εἶναι. Τοῦ δευτέρου τὸ ἔργο μεταβατικὸ, γιὰ ὠρισμένους ἐποχῆς καὶ ὠρισμένους ὑπερῶριμους λαούς.

Περαιτέρω ἀπ' ὅ,τι ἤθελα μακραινῆ τὸ κριτικὸ μου τοῦτο σημεῖωμα. Κι ὅμως τόσα ζητήματα σπουδαιότατα γιὰ μᾶς τοὺς Νέους ἀναβροῦν σὲ κάθε βήμα, ποῦ λυποῦμαι νὰ τὰ παραιτήσω χωρὶς ἔστω καὶ συνοπτικότητα νὰ πῶ γι' αὐτὰ μιὰ λέξη. Ὅσοι τὰ ἔχουν ἤδη συναντήσει καὶ σκεφτεῖ εὐκολα μποροῦν νὰ συμπληρώσουν τὶς σκέψεις, ποῦ δὲν μπορῶ σ' ἕνα ἀπλὸ σημεῖωμα συστηματικὰ νὰ ἐκθέσω.

Καὶ ὅμως δύο τρεῖς λέξεις ἀκόμα εἶναι ἀπαραίτητες :

Τὸ μεγαλῆτερον μάθημα ποῦ ἀναδίνεται ἀπ' ὅλο τὸ ψυχικὸ ξετύλιγμα τοῦ Μορέας — εἶναι πῶς ἕνας μόνον δρόμος φέρνει στὴν ἀψηλότερη Κορυφὴ τῆς Τέχνης : ὁ Κλασσικὸς. Ν' ἀφαιρέσεις ἀπὸ τὴν ἐξωτερικότητα τῆς συγκίνησης καὶ τῆς σκέψης σου ὅ,τι εἶναι ἐφήμερο στολίδι τῆς μόδας, πρόσκαιρο χαρακτηριστικὸ, γραμμὴ τῆς ἐπιφάνειας. Τὴν καρδιά σου νὰ βγάλεις καὶ εἶσι γυμνὴ σπαρταριστὴ, ἀνθρώπινη, χωρὶς φωνῆς καὶ θεατρικότητες νὰ πείς τὸν πόνο καὶ τὴ χαρὰ τῆς.

Ὅ,τι ὁ Μορέας μὲ τόσα μαρτύρια καὶ τόσες ἀργοπορίες, μόλις στὸ τέλος τῆς ζωῆς του κατόρθωσε νὰ φτάσει, ἐμεῖς, κυτίζοντας τὸ τελικὸ στὸν κλασσικισμὸ ξετύλιγμά του, εὐτὺς ἀπὸ τὴ νεότητά μας τώρα μποροῦμε νὰ τὸ νοιώσουμε καὶ νὰ τὸ ἐκμεταλλευτοῦμε γιὰ τὴ δική μας ἐξωτερικότητα. Μιὰ ζωὴ καρπισμένη μεγαλῆτερή μας, ἀφέλιμο μάθημα μπορεῖ νὰ γίνῃ μᾶς ἀντίξουσας ζωῆς. Κι ὅ,τι ὁ Μορέας ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια βρήκε στὸ τέλος τῆς ζωῆς του, ἐμεῖς παίρνοντάς το μποροῦμε νὰ τὸ μεταχειριστοῦμε ὡς ἀρχὴ καὶ ἀφετηρία. Ποὺς ξέρεῖ ὅμως ! Ἴσως τὰ στάδια τὰ μεταβατικὰ ἀπαραίτητα εἶναι, ἴσως γιὰ νὰ γενοῦμε κλασσικοὶ, πρῶτα ρομαντικὰ πρέπει νὰ ξεσπάσουμε καὶ νὰ καθαρῶμε τὸ αἷμα μας ἀπὸ ὁρμές νεανικῆς ξεστήθωτες, ὕστερα συμβολικὰ ν' ἀποσυρφοῦμε στὸν ἑαυτὸ μας καὶ λιγόλογα καὶ λοξοδρομικὰ νὰ μιλοῦμε καὶ τέλος νὰ συνδυάσουμε καὶ τῶν δύο αὐτῶν ἀντιλήψεων τὶς ἐναρμονιζόμενες ἀντίθετες. Γιατί ἂν ἀφήσουμε ἄγνωστο τίποτα πίσω μας, ὅλο ἀνήσχοι θάμαστε, ὅλο θὰ στρέφομε πίσω τὸ βλέμμα μετανοιώνοντας ἢ ἴσως προσδοκώντας πῶς μόνο σ' ἐκεῖνο ποῦ πίσω ἀφήκαμε θὰ βρῖσκαμε ὅ,τι ζητοῦμε. Καὶ ἕνα ἀπὸ τὰ δυὸ : ἢ θὰ γυρίσουμε πίσω θυσιάζοντας τὰ ὅσα βήματα πρὸς τὰ ἐμπρὸς κάμαμε καὶ θ' ἀγκαλιάσουμε τὴν ἀφημένη ἀντίληψη γενοντικὰ πιά καὶ ἀνίκανα, ἐνῶ ἴσως ἂν ἐπιμέναμε λίγο πρὸς τὰ ἐμπρὸς θὰ βρῖσκαμε τὸν τέλειον ἑαυτὸ μας, ἢ δὲ θὰ γυρίσουμε πίσω, μὰ ὅλο τὸ ἔργο μας θὰ πάσχει τότε ἀπὸ νοσταλγία καὶ νευρικότητα. Στὴν Τέχνη γιὰ νὰ φτάσουμε τὸ τέλειον, ὅλες τὶς μορφῆς πρέπει νὰ τὶς δοκιμάσουμε προσητέρα καὶ νὰ καθαρῶμε ἀπὸ κάθε ἐχτρὸ καὶ φίλο τὸ δρόμο ἀποτίσω μας.

Μὰ τότε τί μαθήματα λοιπὸν ἀποκομίζομαι ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ Μορέας ; Δυὸ σπουδαιότατα : α) Ξέρομε τώρα π ο ὄ π η γ α ῖ ν ο μ ε. Ξέρομε πῶς οἱ ρομαντικοί ἐπὶ τῶρα, οἱ ἀχαλίνωτες νεανικῆς ὁρμῆς, τὰ βάρβαρα ξεσπάσματα ἢ οἱ ἐξεζητημένοι συμβολικοὶ συγκρατημοί, μεταβατικὰ μόνο στάδια στὸν κλασσικισμὸ πρέπει νὰ μᾶς εἶναι.

β) Ξέροντας τὸ ποῦ πηγαῖνομε, συντομεῖ ο μ ε τὸν καιρὸ, περνοῦμε γρηγορότερα τὰ στάδια τὰ μεταβατικὰ καὶ θὰ κατορθώσουμε ἴσως νὰ φτάσουμε εἶσι στὴν Κορυφὴ ὄχι κούρασμένοι καὶ ἐξαντλημένοι καὶ στὸ τέλος τῆς ζωῆς μας, μὰ δυνατοὶ ἀκόμα καὶ νέοι.

Ὁ Μορέας ἐξαντλήθηκε ζητώντας τὴν τέλεια φόρμα. Καὶ γι' αὐτὸ ὅταν τὴ βρῆκε δὲν εἶχε πιά δυνάμεις μέσα του πού νά τις ἐξωτερικέψει στὴν τέλεια αὐτὴ μορφή. Μὰ τὸν κουρασμὸ του ὅμως ὑπέροχα μᾶς τὸν ἐξωτερικέψαι σὲ στάσεις πλαστικὲς ἐπιτύμβιων μαρμάρων.

Ἐμεῖς ἂν νεότεροι καὶ δυνατότεροι φθάσαμε στὴν κορφή, θάχομε μιὰν ἄλλη τότε δυσκολότατη ἀποστολή νὰ ἐκκληρώσουμε: Κλασικὰ νὰ ἐκφρασομε τὸ διονυσιασμὸ μας.

«Ἡ δυσκολία, λέγει ὁ Σολωμός, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται ὁ συγγραφέας (ὁμιλῶ γιὰ τὸ μεγάλο συγγραφέα) δὲ στέκει εἰς τὸ νὰ δεῖξει φαντασία καὶ πάθος, ἀλλὰ εἰς τὸ νὰ ὑποτάξει αὐτὰ τὰ δύο πράγματα μὲ καρὸ καὶ μὲ κόπο εἰς τὸ νόημα τῆς Τέχνης.»

Ἄς πειθαρχήσομε κι ὡς κάμομε πῶς στοχαστικὰ κι ἀνθρώπινα τὰ παραπολὺ θεατρικὰ τεχνώματα τῶν χειρῶν. Νὰ μὴν ξεριζώνομε τὰ μίσση μας καὶ τὴν ἀγάπην, τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ὁρμήν. Μὰ νὰ τὴν πειθαρχοῦμε. Τὸ κατώτερο ἐγὼ μέσα μας νὰ φωνάζει καὶ νὰ ἀγωνίζεται, δυνατὰ νὰ γελάει καὶ ἀπαρηγόρητα νὰ κλαίει. Νὰ ζεῖ τὴν τρικυμισμένην, τὴ μάταια ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, δονητικώτατο καὶ εὐπαθέστατο ὄργανο νὰ εἶναι καὶ νὰ χαίρεται ὅλες τὴς γλύκες καὶ ὅλες τὴς πίκρες τῆς μοσαϊκῆς ζωούλας μας. Καὶ συνάμα ἀποπάνω νὰ στέκεται γαλήνιο, σὰ φεγγάρι ἀπάνω σὲ σφαγή, τὸ μάτι μέσα μας τὸ Θεϊκόν.

Ὁ Μορέας τὸ ἕνα βῆμα μπόρεσε μόνο νὰ κάμει καὶ στάθηκε κουρασμένος. Δὲν τοῦ ἀπόμεινε πιά δύναμη νὰ ρηχτεῖ στοὺς ἀγῶνες τῆς ζωῆς. Ἀποσύρθηκε. Πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ συνδυάσει καὶ τὰ δύο: τὴ Θεϊκὴ ἐπισκόπησι καὶ τὴν ἀνθρώπινην ψυχολογίαν, τὸ μάτι πού ὅλα τὰ ξέρει καὶ τὰ περιφρονεῖ καὶ τὴν καρδιά πού ὅλα τ' ἀγαπᾷ καὶ τὰ προσδέχεται;

Μὰ τὸ ζήτημα αὐτό, τὸ σπουδαιότατο, γιατί διατυπώνει τὸ ἰδανικὸ τοῦ τέλειου σημερινοῦ ἀνθρώπινου τύπου, ξεχειλίζει ἀπὸ τὰ στενά ὄρια πού, στίς σελίδες τοῦτες, ἔθεσα στὴ σκέψη μου.

Τώρα πού προσεχτικότερα ἔσκυψα στὴν ψυχὴ μου καὶ καθαρότερα ξεχωρίζω μέσα μου τὴν σκέψην πού μου γεννᾷ ἡ προσωπικότης τοῦ J. Moréas τώρα ἀρχίζω καὶ τοποθετῶ καλῆτερα τὰ αἴτια τῆς ἀντιφατικῆς ἀντίληψης καὶ τοῦ μισερωμένου θαυμασμοῦ. Τώρα ἐννοῶ πῶς ἡ ἀποκρουστικότητα αὐτὴ καὶ ὁ θαυμασμός μου γιὰ τὸ Μορέας ἀλληλοσυγκρατοῦνται:

Τὸ ἔργο τοῦ Μορέας ὅσο πῶς τέλειο εἶναι στὴ μορφή του, τόσο καὶ πῶς ὀλέθριο γίνεται ἐξ αἰτίας τῆς οὐσίας του, γιὰ τοὺς ἄρρωστους καὶ κλονιζόμενους ὁργανισμούς καὶ τόσο πῶς ἐπικίνδυνο γιὰ τοὺς κάπως δυνατούς. Κ' ἐπομένως ἀποκρουστικὸ γίνεται σ' ἕναν ἄνθρωπο πού στὸ crescendo τῆς ζωῆς σπρώχνεται, ὄχι βέβαια γιὰ αὐτὸ προτίμησε, μὰ γιὰ αὐτὸ ἀναγκαστικὰ τόνε σπρώχνει ἡ γοργὴ κυκλοφορία τοῦ αἵματός του.

Κ' ἐνῶ σὲ ἄλλους ὁργανισμούς ἄρρωστους καὶ ἐξαντλημένους καὶ λεπτούς, ἡ ἐντύπωση πού τοὺς δίνει ὁ Μορέας θάνατο πλέρια καὶ ἀνεπιφύλαχτα θαυμαστικὴ, γιὰ τὴν φόρμα καὶ ἡ οὐσία γι' αὐτοὺς τέλειος εἶναι, στὸν ὁργανισμὸ τὸν ἑδικὸ μου ὅπου τὸ αἷμα φαίνεται δὲν ἐξαντλήθηκε ἀπὸ προγονικὰ γλέντια ἢ μελετήματα, ὁ θαυμασμός μου μ' ἐπιφύλαξες εἶναι καὶ τὸ ἰδανικὸ μου καὶ κάτ' ἄλλο ἀκόμα πῶς πέρα καὶ πῶς ἀψηλά, ποθεῖ.

ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ

LES STANCES

ΒΙΒΛΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ἡ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ ΣΤΟΝ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΧΡΙΣΤΟΜΑΝΟ

XIV

Πιλότε τοῦ Αἰνία Παλήνιρε μὲ τὴν τρανὴν καρδιά,
Δὲν ξέφυγες τῆς μοίρας τὰ γραμμένα,
Ἡ φρόνησί σου ἀνώφελη, καὶ ἡ στέρια σου σφιχτοχειριά
Ὡς τέλος δὲ σὲ δούλεψε καὶ σένα.

Ὁργανο μίσους, στάθηκε στὰ μάτια σου μπροστά, φρικτὸ
Τοῦ ὕπνου τὸ γαλήνεμα τὸ πλάνο,
Καὶ στὸ λιμάνι ὡς ἔμπαινες, ἐπέσες μιά, στὸ φειδωτό,
Δύστηχε, κῆμα ἀπάνω.

Ἔτσι καὶ ἐμὲ ποῦ μοῦ ἔχουνε Μοῦσες καὶ Πίνδος τόρα πλιά
Τοὺς πόθους μου στεφανωμένους,
Γραμμένο μου εἶνε, ἀγγίζοντας μόλις τὸν οὐρανόν,—ἀλιά!—
Νὰ μοιάζω μὲ τοὺς πλιὸ ἐγκαταλειμένους.

ΒΙΒΛΙΟ ΤΡΙΤΟ

VI

Ἐγὼ σὺν τόρα καὶ γενοῦ χίλιων χρυσῶν βελῶν ξανά
Σημάδι ἐσὺ ψυχὴ μου,
Πρέπει μαυτὸ τὸ χέρι ἐδῶ νὰ κρούει ἡ φοβερὴ Ἀθηνά,
Τὴ λύρα τὴ δική μου.

Τὸ δέντρο πού καρποφορᾷ, ὁ βοριάς πού πνέει καὶ τὸ γκρεμνᾷ.
Ὁ χάρος ὅπου μέτωπό φίλου, γλωμός, ἀγγίζει,
Ἡ προδοσία πού ξεγελά τὴν ὑποψία νανουριστά,
Καὶ τὴν ἀποκοιμίζει,

Τᾶστρο ψηλὰ στὸν οὐρανό, στὸ μὲλο ὁ φάρος, ὡς κι' αὐτὸ
Τὸ κρούσταλο ποτηρι μου τὸ φίνο,
Ποῦ ἀπάνω ἀπὸ τὸν ὄμο μου, κρασί ὡς τὰ χεῖλι γεμιστό,
Τὸ πέταξα κι' ἐκεῖνο,

Κι ἀκόμα ἡ κάθε μέρα μου, σὰν ἄνθος ποῦ τὸ πάει μ' ὄρμη,
Τὸ κῆμα ὅπως περνάει.
Σὲ τέτοια τύχη τόρα πιά, ἡ λύπη κ' ἡ ἐλπίδα αὐτή,
Πῶς θαῦρον θέση πλάι ;

ΒΙΒΛΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

VII

Ὡ ἐσὺ τοῦ αἰθέρα σύντροφε, ἀράθυμε καπνέ,
Δὲν εἴμαστε, ὄχι, ξένοι,
Εἶναι ἡ ζωὴ σου μιᾶς στιγμῆς, εἶναι καταστραμμένη ἐμέ,
Μὰ ἀπ' τὴ φωτιά κ' οἱ δυὸ ἡμαστε βγαλμένοι.

Τὴ στάχτη ἐδὼ μαζεύοντας τὰ γόνατα ἄς λιγᾶ
Καθένας γιὰ νὰ ζήση
Ἐμᾶς τοὺς δυὸ ἀσυγκίνητους κι' ἀγύριστους, ἐκεῖ ψηλὰ
Τὸ διάστημα ἄς διαλύσει·

ΒΙΒΛΙΟ ΕΚΤΟ

XII

Ὡ ἀνθρώπινη πολὺ καρδιά, λιγόπιστε θνητέ,
Πῶχεις τὰ μάτια ἀπ' τοῦ φωτὸς τὴ λάμψη θαμπωμένα,
Κάτ' ἀπ' τὰ δέντρα ποῦ περνῶ—δὲ θὰ τὸ μάθης σὺ ποτὲ—
Τῶν μαύρων φύλλων ἡ σκιά πόσο φωτίζει ἐμένα !

Ο ΓΕΡΟΝΑΥΤΗΣ

Ὁ Γεροναύτης κάθεται στὸ κάτου περιγιάλι
Λὲς καὶ ζητάει τῆς θάλασσας τὴ μυρωδιά νὰ πάρη
Θυμᾶται τὴ γαλήνη της καὶ τὴν ἀνεμοζάλη
Κ' ἤθελε νᾶναι ὁ δύστηχος ἀκόμα παληκάρι.
Ἐκεῖ νὰ πλέξῃ ὡς ἔπλεε στὴ δύναμη τῆς νιότης
Πρὶν τὰ μαλλιά του γένουνε λευκὰ ὡς τὸν ἀφρό της.

Ἄν καὶ λυπείται πῶχασε τόσους καλοὺς συντρόφους
Μόλο ποῦ ἐκεῖ στ' ἀδιάκοπα ταξίδια ἐσυχαπάντα
Βράχους, ἀμέτρητους βυθοὺς καὶ κύματα σὰ λόφους,
Ν' ἀκούσῃ κἄν τὸν ἦχο της γυρεύει ὁ μαῦρος πάντα.
Πλυκὰ κοιτάζοντάς τηνε τῆς λέει : Παραλογοῦσα
Ἄν σ' εἶπα κἄποτε σκληρὴ καὶ πιροκυματοῦσα.

Ἄσε με τώρα νὰ χαρῶ τὴν ἴσυχὴ θεωρία σου
Ὅπου ὠργισμένος ἀνεμὸς δὲν ἄφηκε σημάδι,
Βαρκοῦλες τώρα μοναχὰ σαλεύουν στὰ νερά σου
Σὰν πρόβατα ποῦ βόσκουνε σὲ πράσινο λιβάδι,
Μὲ βάρκα γλήγορη κ' ἐγὼ δίχως καμμία φροντίδα
Ξεφάντωνα σταῖς ὄχθαις σου καὶ ξένους τόπους εἶδα.

Φτωχὸς ἢ πλούσιος ἀνθρώπος τοῦ γεροναύτη μοιάζει,
Ὅσαις κι' ἂν εἶναι ἡ θλίψαις του κ' οἱ περασμένοι χρόνοι
Στὴν ἄκρῃ στέκει τῆς ζωῆς καὶ βλέπει μὲ μαράζι
Ὅποῦ τὸ τέλος τὸ πικρὸ τοῦ ταξιδιοῦ ζυγώνει.
Χριστέ μου, λέει, ν' ἀρμένιζα πάλε στῆς γῆς τὸ κῆμα !
Μὰ βράχος εἶναι ἀφεύγατος καὶ τρομερὸς—Τὸ μνήμα !

Φθινόπωρον ἐμύρισε στὸ σπίτι μας τριγύρω
ἀπ' τὴν ἀρχὴ τοῦ Αὐγούστου
Τὸ πρωτοβρόχι ἐρράντισε τὰ δένδρα καὶ τὸν κάμπον
ἐρράντισε καὶ τὰ ξανθὰ σταφύλια μὲς τὰμπέλια.

Γλυκεῖα δροσιὰ τοῦ δειλινοῦ τὴν ὥρα πλημμυρίζει
ὄλα καὶ πνέει ὡς τὴν καρδιά
μὲς τὴ μελάγχολη τοῦ νοῦ γαλήνη ἀκόμη, πνέει.

Φθινόπωρον ἐμύρισεν ἀθῶο καὶ δλόγυρά μας
ἐλάμπανε τὰ πράσινα φυλλώματα κ' ἡ πλάση
γέμισεν ἀπ' τὴν εὐωδιά σου
μητέρα γῆ ποῦ ἐδίψασες καὶ ποῦ ἔχεις ξεδιψάσει.

8 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1909.

ΜΑΚΡΙΑ ΜΟΥ

Ἄγαπημένη ποῦ μακριὰ κοιμᾶσαι αὐτὴν τὴν ὥρα
Στὸν τόπο τὸν γλυκύτατο καὶ τὸν ἀλαργινὸ
τὸ παραθύρι ὃ ἄνεμος ἄν τὸ βροντᾶ νὰ ξέρης,
ὃ ταξειδιάρης πόθος μου τὸ κρούει μὲ τὸ φτερό!

Ἄνάμεσα ἀπὸ πέλαγος καὶ στεριᾶς καὶ δάση
ὃ πόθος μου ἐφτεροῦγισε κ' ἤλθε σιμά σου ἐκεῖ,
τὸ παραθύρι τῶσπροξε καὶ τᾶνοιξε κ' ἐμπήκε
στὴν κάμαρα· κ' ἐστάθηκε στὴν κλίνη, ἀγαπητή!

Στὴν κλίνη—στὴν ἀλαργινὴ τὴν χώρα—ποῦ κοιμᾶσαι
γαλανομάτα μου καλὴ καὶ σὲ ὄνειρο πικρὸ
φαντάζεσαι πῶς λαχταρῶ καὶ θλίβομαι κ' ἡ ἔννια
γιὰ σὲ μὲ δέρνει καὶ μὲ σβεῖ ἀπ' τὸν παλιὸν καιρὸ...

ΠΑΤΡΑΙ 3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1909.

ἽΩρες γλυκεῖες τῆς σιωπῆς στὸ ἀπόμερο τὸ σπίτι
ποῦ δὲν τὸ φθάνει ὃ ἀντίλαλος τῆς ἀσχημῆς ζωῆς,
ἐρρέατε ὅπως τὸ νερὸ τῶν ποταμῶν καθάριες
καὶ τὴ σοφὴ γαλήνη σας δὲν τάραξε κανεῖς.

Τὸλίγο φῶς ὡς ἔπεφτε στὸ σπίτι μέσα ὠραῖο,
ἐφώτιζε τὴν ὄψι σου τὴν ἄρρωστη, ὃ ἐσύ,
ποῦ ἡ ἔμορφιά σου ἀμάραντη ν' ἀνθίξει θέλω πάντα
καὶ νὰ προσμένῃ πάντοτε μιὰ νέα ζωὴ κ' ἀγῆ,

ἽΩρες γλυκεῖες, ἀτάραχες στὸ σιωπηλὸ τὸ σπίτι,
στὸ ἡμίφως σας καὶ τὴν λεπτὴ ὀλίγη σας χαρὰ,
ξανάνθισε ἡ ἀγάπη μου κ' ἐσκόρπισε τὸ ἐγὼ της
ὡσάν τραγοῦδι κ' ἄρωμα γύρω ἀπὸ μιὰ ὁμορφιά.

ΑΘΗΝΑΙ 10 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1908

ΝΥΚΤΕΡΙΝΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Χαρὰ στὴν ἀπονήρευτη τὴ νύκτα τοῦ Ἄλωνάρη
ποῦ ἐφώτιζε τὸ πλούσιο χρυσάργυρο φεγγάρι
καὶ τὰ δενδρὰ ὀλοτρόγυρα στὴν ἠρεμία.

Ἄν τὸ τραγοῦδι ὑψωνες ἢ ἄν ἐσακροτούσες ὅπως
ἐκεῖνο τὸ πεσοῦμενον ἀστέρι! τρόπος
δὲν εἶναι νὰ τὸ πῆ. Ἡ χαρὰ, ἡ χαρὰ σου
πλημμύραεν δλόγυρα τὴν ἅγια νύκτα.

Τώρα κατέχω τὴν ὄρμην, ὄρμην σου ἐσέ, ὃ γυναῖκα,
μὲ τὰ πρασινογάλανα τὰ μάτια τὰ μεγάλα
Τώρα καὶ τίς φτεροῦγες σου διπλώνει ἡ ἀναπνοή μου
Τώρα τὸ εἶναι μου ἐγγίξε τὸ ἀνθισμένον ἐγὼ σου,

Καὶ μὲς τὴν πράσινη νυκτιὰ (πρασινοφέγγει ἀπῶφε)
ποῦ ἐπλήρωσαν τὰ μῦρα σου, γλανκότετη γυναῖκα
ὀλόφωτο ἀνυψώνουνε τὸ γέλοιο τὰ τριζόνια
ὑμνολογοῦν τίς χάρες σου μὲ δλόλαμπρα τραγοῦδια!

ΘΕΡΟΣ 1908

ΑΡΙΣΤΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ

ΣΤΟΝ ΚΑΪΝ

Τῆς ἀγάπης ἐσὺ καταλυτὴς ἐδείχθηκες ὁ πρῶτος,
 στὸ θεϊκὸν ἔργον ἔφερες ἐσὺ τὸ πρῶτο ρῆγμα,
 ἐσὺ στὸν οὐρανὸν ἐσήκωσες τὸ χέρι μὲ φοβέρα πρῶτος.

Σὺ στὴ δουλεία μεγαλόφωνο τὸ «ἐγὼ» ἀντίταξες,
 στοὺς σκλάβους ἐμᾶς ἔμαθες τὸ «ὄχι»
 καὶ σὺ τὸν ὄραϊον ἀγῶνα τῆς ζωῆς ἐδίδαξες.

Στοῦ Ἄδωναί τὴ θέλησι σὺ τὴ θέλησί σου πρῶτος
 ἐπρόβαλες, μὲ δύναμιν ἐγκρέμισες τὸ εἶδωλο,
 τὸ χτίσιμο τοῦ νέου κόσμου ἄρχισες σὺ πρῶτος.

Σὺ ἔφερες τὴ γνῶσι στῆς ἀγνοίας τὸ μέγαλον Ἄδι
 καὶ σὺ τὴν ἀλήθεια ἀποκάλυψες τῆς σκέψης,
 πρῶτος ἔγινες ἐλεύθερος στοῦ θεϊσμοῦ μέσα τὸ σκοτάδι.

Ἐσὺ στὴν ὑπακοὴ τὸ «γιατί» ὑπῆρξες πρῶτος,
 τῶν παραδόσεων ἐσὺ ἀποκάλυψες τὸ ψέμα,
 ἐσὺ στὸν κόσμον ἔμαθες τὴν ἀρνησιν ὁ πρῶτος.

Στὸν ἀγῶνα ἐσὺ ἀνοιξες τὸ πρῶτο μνημα,
 γιὰ τὸ ἔργο του στὸν Κτίστη τὴν πρώτην ἔφερες ἀμφιβολία,
 ἐσὺ τῆς ἀλήθειας ἔπεσες τὸ πρῶτο θῦμα.

I

Στὶς γειτονιὲς ποῦ τ' ἀνοιξιὰτικο τὸ δεῖλι
 ἀπὸ κατώφλια, πόρτες, παραθύρια,
 στήνουνε κουβεντοῦλες τὰ κορίτσα,
 στὸ μαγεμένο δειλινὸ ποῦ οἱ πόθοι
 ἀγάλια, ἀγάλια στὴν ψυχὴ ἀνεβαίνουν
 κι' ὕστερα στὰ ματάκια, λιγωμένα,
 προβάλλοντας κυττᾶνε ξαρνιασμένοι
 τὰ μηλομάγουλα, μεστόστηθα κορίτσα,
 διαβαίνω στὰ σοκάκια ὁ Γόης, ὁ Γόης...
 Κι' ἂν τὴ ματιὰ μου ὑψώνω πρὸς τὰ οὐράνια,
 κι' ἂν περπατῶ σὰν μέσα στ' ὄνειρό μου
 δὲν κρύβεται ἡ δόλια ἡ ὠμορφιά μου...
 Ἄπὸ κατώφλια, πόρτες, παραθύρια
 τὰ μηλομάγουλα, μεστόστηθα κορίτσα
 καθὼς διαβαίνω ρίχνουν τὶς ματιές τους
 ἀχόρταγες σ' ἐμὲ τὸ παλληκάρει...
 Κι' ἂν τὴ ματιὰ μου ὑψώνω πρὸς τὰ οὐράνια
 σὰ φίδια οἱ ματιές τους μὲ κεντᾶνε
 κι' ἀπὸ ντροπὴ μου τάχα ρίχνω κάτω
 τὰ μάτια μου, λοξόβλεπα καὶ μάγα.
 κι' ἀκούω ἐνῶ διαβαίνω στὸ σοκάκι
 νὰ μαλλώνουν γιὰ ἴμενα τὰ κορίτσα
 καὶ νὰ μαλλιοτραβιοῦνται οἱ ἀδερφάδες...
 Κι' ἂν περπατῶ σὰν μέσα στ' ὄνειρό μου
 σὰ φίδια οἱ ματιές τους μ' ἀκλουθᾶνε
 καὶ πολεμοῦν ἐντὸς μου οἱ ἀδερφάδες
 κι' ἀλλοίμονό μου ἂν ξέρω ὁ ἐρωτιάρης
 ποιὰ μὲ γητεύει πειότερον ἀπ' ὄλες...

II

Ἐγὼ εἶμαι ὁ πλανερὸς ἀζάπης
 ποῦ στήνω βρόχια τῆς Ἀγάπης
 καὶ τὴν τσακάνω στὴ βραγιά
 καὶ τὴν πλανεύω μὲ λογάκια
 ποῦ ξέρουν μόνο τὰ πουλάκια
 γιὰ νὰν τὰ λέν μέσ' στὴ φραλιά.

Στὸ πέρασμά μου ἀπὸ τὶς ροῦγες
σὰν κυνηγὸς ποὺ τὶς φτεροῦγες
ὄλων πληγώνει τῶν πουλιῶν
ἔτσι καὶ τὶς γυναῖκες ὅλες
μὲ τὶς ματιές μου τὶς μαργιόλες
στά ὕψη τῶν παραθυριῶν...

Καὶ μεσ' στὶς βρύσες καὶ τὰ θάμνα
σπάω τῆς χωριάτισσας τὴ στάμνα
κι' ἐνῶ αὐτὴ σκύβει τὴ φιλῶ
κι' ἀρχίζω μαγεμένα χάρδια
καὶ τὴν πλανεύω στὰ σκοτάδια
καὶ δὲ γυρίζει στὸ χωριό...

Κι' ἀπλώνοντας γυρῶ μου μάγια
στὸ διάβα μου ἀπὸ τὰ σαράγια
καὶ τὶς χανούμισσες μεθῶ
καὶ μοῦ χαμογελοῦν ἐκεῖνες
ἀπ' τὰ καφάσια σὰ Σειρήνες
κυττώντάς με καμαρωτό.

Μαγεύω ἀκόμα ὡς καὶ τὴν ἄγια
γυναῖκα καὶ τῆς φέρνω βάρια
κι' ὁ πλάνος τὴ σκλαβώνω ἐγὼ
κι' ἐνῶ τὴν ἀρετὴ της θάβει
ὁ πόθος της σὰ φῶς ἀνάβει
καὶ κρυφολέει μου : «Σ' ἀγαπῶ»...

Ι Ι Ι

Γυναῖκα, Ὡσαννά σὲ Σένα
τὸ θάνατο ζητῶ ἀπὸ σένα
τὸ θάνατο ἀπὸ σὲ ποθῶ·
ὁ πλάνος ἐγὼ τώρα νοιώθω
τὴ ζωὴ βάρος ἀπ' τὸν πόθο
βαθὺν σὰ θάλασσας βυθό...

Γυναῖκα, Ὡσαννά σὲ Σένα
τῆς Σάρκας καὶ τοῦ Ἄφροῦ ἐσὺ γέννα
σὲ θυμιατίζω, σὲ ἀνυμνῶ
τοῦ εἶναι μου ἐγίνης ἢ λαχτάρω,
μ' ἀντὶ γιὰ εὐχὴ σοῦ λέω κατάρα,
μὰ ὅπου μὲ πᾶς σὲ ἀκολουθῶ.....

Ἄπ' τὴ δουλειὰ κομμένος κι ἀπ' τὴν ἔννοια
γυρῶ τὸ σούρουπο στὸ σπίτι.
Περγᾶς χωμένη μέσ' στὰ βελουδένα
κι ἀχνολάμπεις σὰ φῶς τοῦ ἀποσπερίτη.

Τὴ βραδινὴ χαρὰ πᾶς νὰ σκορπίσης
στὴν εἴκολλη ζωὴ τῆς πλούσιας νοιότης
μὲ τὸ κρασί τὸ νοῦ σου νὰ σκοτίσης
καὶ τὴν ψυχὴ μὲ τὸ χρυσὸ ὄνειρό της.

Στὴν ἴδια αὐλὴ ποὺ παίζαμε, θυμήσου,
ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια κάθε δεῖλι.
Πῶς μ' ἔνοιωθες ἐσὺ μέσ' τὴν ψυχὴ σου
κι' ἐγὼ πῶς σοῦ λαχτάριζα τὰ χεῖλη !

Μᾶς ἔσφιγγε ἡ ἀγάπη ἢ πιὸ μαργιόλα
κι ἄγνωρο τῆς ἀνάγκης τὰ φαρμάκι.
Μὰ ξάφνου ἡ λησμονιὰ τὰ σκέπασε ὅλα
σὰ μοῦ ἴδρωσε μιὰ μέρα τὸ μουστάκι,..

Μὲ τὴ δουλειὰ τὰ χρόνια πᾶν καὶ μὲ τὴν ἔννοια
καὶ τώρα συντυχαίνουμε τὸ δεῖλι πάλι.
Ἐσὺ χωμένη μέσ' στὰ βελουδένα
κι' ἐγὼ μ' ἕνα καρβέλι στὴ μασκάλη.

Τὸ Λώρη τὸν ἀγαπῶ. Στὶς παραμονὲς τοῦ γάμου μου, ἀπασχολημένη ἀπὸ χίλιες φροντίδες καὶ φασαρίες, μόλις βρῶσκω καιρὸ νὰ σημειώσω τὸ μεγάλο αὐτὸ περιστατικὸ τῆς ζωῆς μου. . . Νά, τώρα ἐχρειάστηκε νὰ ἀφήσω τὸ γράψιμο, καὶ νὰ τρέξω νὰ δῶ τὶ μὲ ἤθελε ἡ θεία μου. . . καὶ τῆς ἔχω πει τόσες φορὲς νὰ κάνει ὅ,τι θάρει καλὸ δίχως νὰ μὲ ρωτᾷ. . . Αἰσθάνομαι μιὰ ἡδονὴ γλυκότατη νὰ παρακολουθῶ τὸν ἑαυτό μου αὐτὲς τὶς μέρες. . . Σὰν παιδί κάνω.—Κάτι σὰν εὐτυχία μεγάλη κι ἀπερίγραπτη μὲ πλημμύρισε ξαιφνικά, πού δὲν ξέρω μεθαύριο, πὼς θὰ καταφέρω τὴν ψυχὴ μου νὰ τὴν ξεσυνιθῆσει. Γιατὶ βέβαια, αὐτὸ δὲ θὰ βαστάξει πολὺ. . . Τώρα, ἂν μ' ἀρωτοῦσε κανένας πὼς συνέβηκε. . . ἐγὼ δὲ θὰ ἤξερα τὶ νὰ ἀποκριθῶ.—Τὸ βέβαιο εἶναι, πὼς ἡ ἀγάπη αὐτὴ δὲν ἦρθε σὲ μένα. . . νά. . . ἔτσι ὅπως λένε, ἔπειτα ἀπὸ μιὰ βασανιστικὴ πάλη μὲ τὸ καθῆκον. . . καθόλου ὅμως οὔτε καὶ τὴν προεκάλεσα ποτέ μου. . . Μόνο ἐχθὲς πού βγήκαμε ἔξω ὅλοι. . . κ' ὁ Λώρης ἦρθε κάποτε ἐκεῖ πού ἤμουν—κάτω ἀπὸ μιὰ μεγάλη λεύκα. . . κ' εἶδα μιὰ στιγμή τοὺς ἡσυχίους μας κοντὰ—κοντὰ νὰ πλεχτοῦνε μὲ τοὺς ἴσκιους τῆς λεύκας κ' ἔπειτα πού εἶδα κάτι μεγάλα σύννεφα πού τρέχανε βιαστικά καὶ ἐρχόντανε νὰ τοὺς σβύσουνε. . . Τότε. . . τότε. . . ἐγὼ ἔνοιωσα πὼς τὸν ἀγαποῦσα τὸ Λώρη. . . Κ' ὕστερα πού ἐπιγάμη στὸ κελὶ τοῦ καλόγερου ἐκείνου, πού εἶχε τοὺς ὀραίους σιτσαντέδες καὶ τὶς ψάδες, καὶ εἶχε στὴ μέση τῆς κάμερας τὸ μπρούτζινο μαγκάλι πού ἔλαμπε,—κι' ἦτονε νέος καὶ ὀμορφος. . . ἐγὼ μόνο τὸν ἑαυτό μου συλλογίζομαι.

Βρισκόμουν σὲ μιὰ παράξενη κατάσταση εὐτυχίας, ὅπως εἶμαι καὶ τώρα. . . Ἦθελα νὰ ξεχνιοῦμαι μοναχὴ, νὰ ξαναζῶ μερικὲς στιγμοῦλες. . . Κι ὁ Μήμης νόμισε ὅτι ἤμουν ἀρρωστη καὶ ἦρθε κοντὰ μου καὶ μ' ἀρωτοῦσε ἀνήσυχος. . . Δὲν ξέρω—σὰ νὰ ζῶ μέσα εἰς ἓνα ὄνειρο πολὺ ὀραῖο.—Ἡ ζωὴ μου αὐτὲς τὶς μέρες ἔχει πάρει μιὰ νευρικότητα, μιὰν ἀνήσυχη ἀνάταση χαρᾶς. . . Ξέρω, ὅλα αὐτὰ τώρα, εἶναι ἐφήμερα ὅ,τι νοιώθω εἶναι μιᾶς σπίνθας ζωῆς, τόσο, πού δὲν ἔχω καιρὸ οὔτε νὰ τὴ καλοκυτάξω τὴν σπιθίτσα αὐτὴ τῆς εὐτυχίας. . . Μὰ μήπως κάθε εὐτυχία δὲν εἶναι περαστική;—Ναί, ὅμως ἔχει κανεὶς κάποια αἰσιοδοξία πάντα, προκειμένου γιὰ τὴ δική του τὴ χάρα.—Σὲ μένα δὲ συμβαίνει αὐτό. Οὔτε ἐγὼ δὲ ξέρω τὶ συμβαίνει. . . Θαρῶ ἂν παρόμοιο περιστατικὸ

ἐτύχαινε σὲ κανένα ἄλλο ἂν ἓνα κορίτσι ἀρραβωνιασμένο, τοῦ ἔφθανε ν' ἀγαπήσει ἓνα περαστικὸ ξένο. . . νὰ τὸν ἀγαπήσει ὅπως ἐγὼ τώρα τὸ Λώρη. . . καὶ νὰ σκέπτεται, ἡ ἀγάπη αὐτὴ εἶναι καταδικασμένη νὰ μὴν εἰπωθεῖ ποτὲ—νὰ ξέρει πὼς ὅλα τὰ γλυκὰ καὶ ὀραῖα λόγια, πού ἔχει νὰ τοῦ πει, ποτὲ δὲ θ' ἀκουστοῦνε ἀπὸ τὸν ἀγαπημένο. . . καὶ νὰ ξέρει πὼς Ἐκεῖνος θὰ φύγει, καὶ ποτὲ ἴσως δὲ θὰ μάθει τίποτε. . . γιατί δὲν ὑπάρχει κανένας λόγος νὰ μάθει. . .

Μὰ εἶναι φοβερὸ—κάνοντας τέτοιες σκέψεις γιὰ τὸ κορίτσι αὐτὸ πού μπορεῖ σὰν ἔμενα ν' ἀγαπήσει καμιὰ φορὰ, κινδυνεύει νὰ παρασυρθῆ στὸς θλιμένους διαλογισμοὺς πού θάκανε. . .

Ἦχι. . . ὄχι. . . ἐγὼ εἶμαι εὐτυχισμένη. . . Τὸν ἀγαπῶ τὸ Λώρη. . . θὰ φύγει μεθαύριο. . . θὰ μείνω ἐγὼ μὲ τὸ Μήμη. . . Ποιὸς ξέρει μάλιστα. . . σὰ νὰ τὸ προαισθάνομαι—ἡ ἀγάπη αὐτὴ, θὰ γίνεῖ ἴσως ἀφορμὴ νὰ ζήσω μὲ τὸ Μήμη ἤσυχα, κι ἀτρικύμιστά. . . μιὰ ζωὴ πού δὲ θάχει πιά τὶς ἀνησυχίες καὶ τὶς νευρικότητες ἐκείνων πού κάτι περιμένουνε ὅλο καὶ δὲν τὸ βρῶσκουνε καὶ τὸ ἀναζητοῦνε. . . Τώρα θάμαι ἡρεμὴ καὶ θὰ χαμογελῶ τοῦ Μήμη, κι ὅταν θάρχεται σὲ μένα ἐγὼ θὰ εἶμαι καλὴ καὶ γλυκειά, γιατί τίποτα δὲ θάχω νὰ περιμένω ἀπὸ πουθενά. . . Μέσα σὲ τόσο λίγες στιγμὲς, ὅ,τι εἶχα νὰ αἰσθανθῶ τὸ αἰσθάνθηκα, ὅ,τι περίμενα τὸ συνάντησα καὶ τὸ δοκίμασα ἀκέραιο. . . Τώρα, βρισκομαι στὴν κατάσταση ἐκείνου, πού, ἀφοῦ ἀσώτεψε ὅτι κι ἂν εἶχε μέσα σὲ μιὰ νύχτα ὀραίων ὀργίων, ξυπνᾷ τὸ πρῶτ' εὐτυχισμένος, ἀδιαφορῶν τέλεια γιὰ τὶς πεζότητες καὶ ἀσκήμιες τῆς ζωῆς μὲ τὶς ὁποῖες θὰ εἶνε ἀναγκασμένος νὰ ζήσει ἀπὸ τώρα καὶ ἔμπρός. . .

Ἐχθὲς πού εἶμαστε στὴν ἐξοχὴ πιὸ πολὺ θὰ αἰσθανόμουν ἐκεῖνα πού τόσο ἀπλὰ σημειῶνω σήμερα ἐδῶ. . . Βέβαια δὲ θὰ πῶ τίποτε γιὰ τὴν ἐξοχὴ. . . Ὅποιος ἔχει πάει μέσα στὰ δέντρα κ' ἔχει ἀκούσει τὸν ἄνεμο νὰ περνᾷ ἀνάμεσα τους, κ' ἔχει δεῖ τὰ φύλλα τῆς λεύκας (χιλιάδες ἄσπρες πεταλούδες πού ἀνεπεταρίζουνε γύρω γύρω στὰ κλαδιὰ) ὅποιος εἶδε τὶς ἀνεμῶνες πολύχρωμες νὰ λουλουδίζουνε στὰ πλάγια. . . αὐτὸς μόνο καλὰ ξέρει πὼς μερικὰ πράγματα δὲν ἐγγίζονται. . . Ὅ,τι νοιώθουμε μπροστὰ στὴ φύση εἶνε τόσο βαθὺ καὶ τόσο σφιχτοδεμένο, μὲ τὸ κάθε περασμένο καὶ τωρινὸ πού ἦρθε στὴ ψυχὴ μας καὶ τὴ συγκλόνησε. . . ὦ εἶναι τόσα πολλὰ τὰ ὅσα ἐρχοῦνται στὴ σκέψη μας ξεκινημένα ἀπὸ στιγμὲς πού ζήσαμε. . . Ὅνειρα πού καθῆκαν ἀπραγματοποίητα, καὶ καινούργια πάλι πού ἀρχίζουμε νὰ ὑπόνομε. . . Ἐγὼ. . . μὰ ἐγὼ, ποτέ μου δὲν εἶχα ὄνειρα πού σβύστηκαν. . . . κι ὅσο γιὰ νὰ ξαναρχίσω ἀλλά, δὲ μού βρῶσκουνταν πιά τὰ ἀπαιτούμενα. . . . Ἐγὼ εἶχα δεῖ τὸ Λώρη

ἦτον ὁ ἄνθρωπος ποῦ ἀόριστα ὄνειρευόμουν... Τὸν ἀγάπησα, καὶ τώρα θάφευγε... σὰν νὰ μὴν εἶχε ἔρῃθε ποτέ... κι ὅλα αὐτὰ, μέσα εἰς ἓνα μῆνα... Μιὰ στιγμούλα ἦρθε καὶ σὲ μένα ἡ Ἀγάπη... θερμῆ, νοσταλγικῆ, γλυκύτατη—καὶ παθητικὰ σφιχταγγάλιασε καὶ ζέστανε γύρω μου ὅλα τὰ πάντα.— Μιὰ στιγμούλα μόνο... Καὶ μ' ἄφησε... Μὰ δὲ θλίβομαι... θαρῶ πὼς δὲ θὰ καταστρέφει αὐτὸ τὴν ἐπίλοιπη μου ζωὴ... Μιὰ στιγμούλα—ὅσο ἔφτασε γιὰ νὰ ὁμορφῆσω μ' Αὐτὴν ὅλο τὸν Κόσμο... Ἔτσι, εὐγνωμονητικὰ Τὴν εὐχαριστῶ, καὶ συλλογοῦμαι ἀπὸ τώρα τὸ σπῖτι μου πόσο θὰ τὸ ἀγαπήσω μὲ τὴν Ἀνάμνηση Τῆς... Ὅλα θεῖα γλυκὰ καὶ ἤρεμα στὸ σπῖτι μου—κι ὁ Μίμης θάναί κοντά μου εὐτυχισμένος... Καὶ μία γωνίτσα ἀπόμωρη γιὰ νὰ ποτραβιοῦμαι κάποτε ἐκεῖ, καὶ νὰ θυμοῦμαι πὼς, μιὰ φορὰ κι' ἓναν καιρὸ ἡ Ἀγάπη, χτύπησε τὴν πόρτα μου κ' ἐμένα... μὰ δὲ μπόρεσα... ἀλλοίμονο δὲ μπόρεσα, νὰ τῆς ἀνοιξῶ, καὶ γονατιστὴ στὶς πλάκες νὰ φιλήσω εὐγνωμονητικὰ τὰ ζεστά της γόνατα.

IX

Ἀπόψε δὲν παρουσιάστηκα διόλου... εἶμαι ἀδιάθετη—θέλω νὰ κοιμηθῶ νωρῖς. Ἡ Ἀντιγόνη ὅ,τι καὶ μ' ἄφησε. Φόρεσε μιὰ τουαλέττα κάτασπρη, ποῦ τῆς πῆγαινε θαναμάσια. Ἦρθε νὰ δῶ ἂν ἦταν ὁμορφη, ἔτσι ντυμένη. Ὁμορφη, ζεσταίνεται κανεὶς νὰ τὴν κυτᾶζει... ἀπίστευτα ὁμορφη—Ἦρθε ξαφνικά. Προχθὲς μᾶς τηλεγράφησε... ἐχθρὲς ἔφθασε... Ἦθελε νὰ εἶναι στὸ γάμο τῆς Ρίτας ἢ ἤθελε—νὰ δῆ καὶ τὰ παιδιὰ, τὸν μπαμπᾶ—τρία χρόνια ποῦ λείπει μᾶς πεθύμησε... θὰ ἐγκατασταθεῖ μολαταῦτα στὴν Ἰταλία. Τώρα ποῦ θὰ ξαναγυρίσει θὰ παντρευτεῖ ἐκεῖ—θαρῶ μάλιστα πὼς τὸν βρῆκε κίολας τὸ γαμπρό.—Ἐνα μποέμ... ἓνα σωστὸ μποέμ... μιὰ μέρα τὸν συνάντησα σ' ἓνα μουσεῖο... γνωρίστηκαν—αὐτὸς τὴν ἀγαπᾶ... ἐκεῖνη ὄχι ἀκόμη... μὰ δὲν ξέρει, μπορεῖ ἀργότερα—γιὰ τώρα τῆς ἀρέσει μόνο—ἔρχεται στὸ ἀτελιέ της—καὶ κείνη πῆγε μιὰ μέρα στὸ δικό του—ἔκτο πάτωμα—φτωχικὸ πολὺ φτωχικὸ ἀτελιέ—μὰ μὲ θαυμαστὲς εἰκόνας... ἅ, ἓνα ταλάν—ἓνα ταλάν—νάχε αὐτὴ ἡ Ἀντιγόνη τὸ μισό του... ὅσοσο ἐκεῖνος τὴ θαυμάζει—δὲ βαριέσαι—ψέματα τὴν ἀγαπᾶ καὶ τὰ συγγέει τῆς ἀγάπη του μὲ του μὲ τὰ ταμπλό της... Τοῦ χρόνου μᾶζι θὰ ἀνοιξοῦνε ἓνα μικρὸ Salon Ἀποκλειστικὰ μὲ δικούς τους πίνακες... ὅλα αὐτὰ τὰ λέει μὲ μιὰ ἀφέλεια, μὲ μιὰ παιδικότητα... Μὰ, πὼς μεγάλωσε ὁμως γιὰ τρία χρόνια—ἓνα μπῶϊ ὡς ἐκεῖ πάνω—καὶ τὴν ὁμορφιά, τί χάρη.

«Καὶ πῶς ἄλλο τελειότερο μοντέλο ἀπὸ Σένα» τῆς λέω... «Ἄ,

μπᾶ ἐγὼ ὅλο μελαχρινὲς ἰταλίδες ζωγραφίζω.—Ἐπειτα πὼς γελᾶ—ὅλο γελᾶ... οὔτε πινέλα ἔφερε μαζί της οὔτε τίποτα—εἴκοσι μέρες ποῦ θὰ μείνει. ἄς καθίσει... θέλει νὰ μᾶς δεῖ καλὰ καλὰ ὅλους...

«Νὰ μᾶς ξαναθυμηθεῖς... μᾶς εἶχες ξεχάσει», . . . «Ἐγὼ; νὰ ξεχάσω ποτέ, τὸ μπαμπᾶ, τὸ Μίμη (τὸν ἀδελφὸ μου) τὸ Μήτηρο, τὴ Ρίτα»... Ὁ Μίμης (ὁ ἀρραβωνιάστικός μου) μοῦ ἔλεγε πὼς θάταν ἔξοχο ἂν ὁ Λώρης ἔπερνε τὴν Ἀντιγόνη...

Ἀλήθεια τί φυσικότερο, καὶ πῶς τεριαστὸ... ἂν ἤθελαν κ' οἱ δυὸ... Σὰ δύσκολο ὁμως... Μεταξὺ τους μιὰ εὐγενικότατη ψυχρότητα ἔχουνε... Πάλι ποιὸς ξέρει... Σήμερα τὸ πρωὶ ἔδωκαν rendez στη Ρώμη σ' ἓνα δυὸ μῆνες... Ποιὸς ξέρει ὡς τότε... Μὰ δὲν καλοβλέπω πιά, ἀρχίζει καὶ σκοτινιάζει... θὰ πῶ νὰ μοῦ φέρουνε φῶς...

... Δοκιμάζω πάλι μιὰ φορὰ ἀκόμα τὴν ἀνεξήγητη δυσφορία ποῦ μοῦ προξενεῖ τὸ φῶς τῆς λάμπας, σὰν ἔρχεται καὶ χύνεται ἔτσι ἀπότομα... (μοῦ κἀνη τὴν ἐντύπωση, κάποιου ποῦ μπαίνει γελαστὸς καὶ εὐθυμος μὲς σὲ δωμάτιο ποῦ κάθονται ἄνθρωποι βαρεῖα θλιμένοι)... Ἐρχεται καὶ τὰ ξεσκεπάζει ὅλα τὰ πράματα, καὶ τὰ φανερώνει ὅλα καὶ τὰ δείχνει μὲ μιὰ ὤμη καὶ βέβηλη ἀδιαφορία... Τὰ δύστυχα πράματα ποῦ ἦσαν τόσο ἡσυχασμένα μέσα στὶς σκιὲς ποῦ κατέβηκαν φιλόστοργα καὶ πονητικὰ, καὶ τὰ σκέπασαν καὶ τὰ ξεκούρασαν...

Στὶς δέκα ἀνέβηκε ἡ Ἀντιγόνη... Εἶδε σκοτεινὰ καὶ νόμισε πὼς ἐκοιμόμουν... Ἐγὼ ἤμουν ξυπνητὴ, καὶ τὴν κράτησα. Εἶχαν φύγει ὅλοι... ὁ κ. Ἀστεριάδης πρῶτα-πρῶτα... Ἦταν εὐθυμος ἀπόψε... τὴν πείραζε... Τοῦ ὑποσχέθηκε τὸ πορτραῖτο του. Μ' αὐτὸ πιά τοὺς περιμένει κι' ἡ Δόξα, χωρὶς ἄλλο. Συζήτησαν μιὰ ὥρα γι' αὐτὸ... γέλασαν, εἶπαν χίλιες ἀνοησίες... εἶχαν ποτραβιχτεῖ οἱ δύο τους σὲ μιὰν ἄκρη... οἱ ἄλλοι νύσταζαν ἐδῶ κ' ἐκεῖ... ὁ Μίμης ἔλειπε στὴν Πρεσβεῖα... Τὴν ἀρώτησα ἂν τῆς ἀρέσει ὁ Λώρης. Εἶπε: «Ναί»... τῆς εἶπα ἂν ἤθελε νὰ τὸν πάρει. Εἶπε; »Ἄχι»...

X I I

«Μὴ δὲ θάτανε ἀδικία, νὰ θελήσετε ν' ἀναλύσετε τὸ ἐλατήριο τῆς σημερινῆς μου ἐπιστολῆς; καὶ νὰ μὴ συλλογισθεῖτε πὼς γιὰ νὰ καταφύγω σὲ Σᾶς, θὰ πεῖ πὼς εἶμαι πολὺ θλιμένη; Ἀπὸ τίς λύπες ἐκείνες ποὺ κανεὶς ἄλλος χῶρια ἀπὸ Σᾶς δὲ μπορεῖ νὰ τῆς ἀκούσει, γιὰτί κανεὶς ἄλλος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τῆς αἰσθανθεῖ;... Ἐπειτα

ἐγὼ πάντα μου περιμένα πὼς θαρχόσατε . . . Σᾶς εἶχα ζητήσει ἓνα -δυὸ βιβλία . . . θυμᾶστε ; . . τὴ γαλλικὴ Ἀνθολογία ποῦ μοῦ ὑπο-σχεθήκατε, μιὰ μέρα . . . τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τὸ ἄλλο . . . Βλέπετε χίλιες παραγγελίες ποῦ τίς περιμένα, ὅλο, μόνο καὶ μόνο γιατί περιμένα Σᾶς . . . Καταλαβαίνω βέβαια, γιατί δὲ θέλετε νάρθετε . . . , καὶ εἶμαι ἐγὼ πρώτη ποῦ Σᾶς δικαιολογῶ . . . Μὰ ξέρετε . . . συχωρήσετέ μου το . . . δὲν τὸ κατορθώνω νὰ τὸ χωρέσει ἡ ψυχὴ μου ἓνα τόσο με-γάλο κακό. Δὲν ξέρω, σήμερα ἔτσι ποῦ κάθομαι ὀλομόναχη, ποῦ ὅλοι φύγανε . . . ποῦ ὅλοι πέρασαν ἀπὸ τὴν κάμερά μου χαρούμενοι εὐχαριστημένοι . . . Σήμερα πιὸ πολὺ κατάλαβα τὴ μοναξιά μου . . . Ἀφήσετε μὴ Σᾶς φαίνεται παράξενο ποῦ ἔρχομαι σὲ Σᾶς . . . Ἐχθὲς κράτησα τὸ μικρὸ μας ὑπηρετή, γιατί στοχάστηκα, νὰ Σᾶς στείλω τὰ βιβλία Σας, καὶ μαζί νὰ Σᾶς παρακαλέσω νὰ περάσετε καμμιά ὥρα νὰ Σᾶς δῶ . . . Τὴν τελευταία στιγμή μετάνιωσα. Ἴσως νὰ μὴ μοῦ ἐκάνετε τὴ χάρη αὐτή . . . Ἴσως νὰ προσπαθούσατε νὰ μὲ φέρετε μ' αὐτὸ τὸ μέσον, στὰ καθήκοντά μου, ποῦ τόσο παραμελῶ . . . θὰ εἴχετε δίκιο . . . Μολαταῦτα σήμερα, ποῦ πιὸ πολὺ ἀπὸ ἄλλη φορὰ θυμοῦ-μαι τὴν περασμένη Κυριακὴ, πιὸ πολὺ θυμοῦμαι τί μοῦ εἶπτε, καὶ θυμοῦμαι ἀκόμα πόσο ξεχάστηκα ποῦ Σᾶς εἶπα πὼς ἤμουν ἔτοιμη νὰ κάμω ὅ,τι θέλετε . . .

Τώρα ξέρω, πὼς ἐγὼ πιὰ τίποτε δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ θέλω . . . Κι' αὐτὸ εἶναι εὐτύχημα γιὰ μένα καὶ γιὰ Σᾶς . . . Μόνο νὰ Σᾶς γράφω κάποτε . . . Αὐτὸ πιστεύω δὲν εἶναι σπουδαῖο σφάλμα . . . Τὶς τε-λευταίες αὐτὲς μέρες, θάναι τὰ γράμματα ταῦτα μιὰ μικρὴ γεφυρί-τσα, στὴν ἄβυσσο ποῦ θὰ μὲ χωρίσει σὲ λίγο ἀπὸ Σᾶς.»

«Μὲ κάνετε εὐτυχισμένο Ρίτα, γιατί δὲν ἐδιστάσατε νὰ μοῦ γρά-ψετε προχωρόντας πρώτη ἐσεῖς, στὴ γέφυρα ποῦ θεμελιώνεται ἔτσι μεταξύ μας . . . Λόγια ἀγάπης δὲ θὰ ποῦμε ἐμεῖς. Μὰ γερμένοι ἀπὸ αὐτὴν, θὰ κυτᾶζομε ἀμίλητοι τὴ βαθεῖαν ἄβυσσο ποῦ θ' ἀνοίγεται ἀπὸ κάτω . . . καὶ θὰ χωρίσομε ἔπειτα.

Ἐσεῖς γιὰ νὰ πάτε στὸ «Σπίτι Σας» ἐγὼ γιὰ νὰ γυρίσω στὴ μοναξιά μου . . .

Κι ὅμως ἡ περασμένη Κυριακὴ ἐκείνη . . . Ἦξευρα ὅτι ὁ Λώ-ρης θὰ πῆγαινε στὸν Κῆπο, (στὸν ἴδιο κῆπο ποῦ ἓνα-δυὸ φορὲς τὸν συναντήσαμε με τὸν Μίμη) καὶ πῆγα κ' ἐγώ . . . Τὸ ἤξερα γιατί τὴν προηγούμενη μέρα τὸν ἤκουσα ποῦ τὸ ἔλεγε τῆς Ἀντιγόνης. «Θὰ πάω Mademoiselle αὔριο στὸν κῆπο, θέτε νάρθετε καὶ Σεῖς ; «Δὲ θὰ μπορέσω. Ἡ Ρίτα μὲ χρειάζεται . . . μὴν ξεχνᾶτε πὼς παντρεύεται

τὴν Πέμπτη . . . Καὶ τὴν Κυριακὴ ἐγὼ βγήκα ὀλομόναχη ἀδιάφορον τὰς ὀλωσδιόλου γιὰ ὅ,τι δὴποτε μποροῦσε νὰ συμβεῖ—ἢ καλῆτερα, ὄ-χι— πασκίζοντας νὰ μὴ σκέπτομαι τί ἔκανα . . . Βιαζόμουν . . . καὶ ὅλο μιλοῦσα καὶ ὅλο ἤθελα κάτι νὰ λέω γιὰ νὰ μὴν προφθάσω νὰ κα-λοβάλλει ὁ νοῦς μου ἓνα τόσο τολμηρὸ βῆμα ποῦ ἔκανα . . . Μὰ ἤθελα τόσο νὰ τὸν δῶ . . . εἶχα ἀποφασίσει νὰ τοῦ τὰ πῶ ὅλα . . . αὐτὸ ἦταν τὸ καλύτερο . . . Στὴν ἀρχὴ τὸ νόμιζα περιττό . . . Νὰ κρύψομε βαθεῖα τὸ μυστικὸ . . . νὰ ὑποκρινόμαστε . . . νὰ μὴ μάθει ποτέ κα-νεὶς τί συνέβηκε . . . Ὅχι πιὸ καλὰ νὰ τοῦ τὰ πῶ ὅλα τοῦ Λώρης . . . Πὼς τὸν ἀγαπῶ πὼς μαζί του ἡ ζωὴ θάταν μιὰ εὐτυχία, ὄχι γι ἄλλο τίποτα, γιατί θὰ ἤμουν κοντά του μόνο γι αὐτὸ . . . ὅτι ὅμως τὸ ἤξε-ρα, αὐτὸ ἦταν ἓνα ὄνειρο, ἀπὸ κείνα ποῦ οὔτε κἀν τὴ χαρὰ τῆς πρώ-της στιγμῆς ποῦ γεννιοῦνται στὴ ψυχὴ μας δὲν ἔχουνε . . . Κάθε ὄ-νειρο τὴ στιγμὴ ποῦ ἀρχινᾶ νὰ μεγαλώνει στὸ νοῦ μας, ἔχει καὶ μιὰ ἐλάχιστη ἐλπίδα.

Τὸ δικὸ μου ἦταν ἓνα πολὺ δυστυχισμένο ὄνειρο . . . Ἄς εἶναι ὅμως καὶ αὐτὸ εἶναι κάτι γιὰ μένα . . . Τώρα ἡ μόνη χαρὰ νὰ τοῦ τὰ πῶ ὅλα αὐτά . . . Ἐπειτα, καὶ ὁ Λώρης μ' ἀγαποῦσε. Γιατί νὰ τὸ κρύψω ; . . . Ἄν εἶχα ἀμφιβολία γι αὐτὸ βέβαια δὲ θὰ πῆγαινα νὰ τὸν συναντήσω . . . Ἴσως μάλιστα αὐτὴ ἡ πεποίθησις . . . πεποίθησις ; μὰ ναί, ἡ πεποίθησις μ' ἔκαμε νὰ πάω. Δὲ θὰ λέγαμε πολλὰ πράμα-τα . . . Ἐγὼ δὲν εἶχα τίποτα νὰ τοῦ πῶ . . . Κ' ἐκεῖνος τὸ ἴδιο . . . Ἐ-τσι τὸ φανταζόμουν . . . Τίποτε δὲ θὰ τοῦ ἔλεγα . . . Ὅμως μοῦ ἄ-ρεσε νὰ συλλογοῦμαι, πὼς ἡ παρομοίωσις ποῦ θὰ τοῦ ἔλεγα θέλον-τας μ' αὐτὴ, νὰ τοῦ παρουσιάσω τὸν ἑαυτὸ μου . . . θὰ τοῦ ἔκανε μεγάλη ἐντύπωσι.

Μιὰ φορὰ ὅταν ἤμουν μικρὴ ἀκόμα, ὁ μπαμπᾶς μου μοῦ ἔφερε ἓνα μῦλο ἀπὸ καρτόνι — ἓνα νερόμυλο τέλειο, ποῦ τίποτα δὲν τοῦ ἔλειπε — οὔτε ἡ σκαλίτσα, οὔτε τὸ νερὸ ποῦ ἔτρεχε, οὔτε οἱ φτερω-τὲς . . . οὔτε τὸ παραθυράκι, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἐπρόβαλε ἡ κόρη τοῦ Μυ-λωνᾶ (μιὰ καληγογραφία ἀπὸ κείνες ποῦ παιδιὰ κολλοῦμε στὰ ξό-φυλλα τῶ βιβλίου μας) χαρωπὴ καὶ ροδοκόκκινη . . . οὔτε τὰ κόκκινα κεραμῆδια δὲν τοῦ λείπανε . . . Σωστὸς καὶ ἀπαράλλακτος μῦλος . . . Καὶ κάπου ἐκεῖ . . . ἓνα χερᾶκι συρμάτινο . . . ποῦ τὸ γύριζες καὶ ὁ μῦλος ἀρχινοῦσε κάτι σὰν τραγουδάκι . . . δυὸ τρεῖς νότες ποῦ πάν-τα οἱ ἴδιες μονότονα ἐπαναλαμβάνονταν . . . Ὅλοι μοῦ ἔλεγαν πὼς αὐτὸ ἦταν τὸ τραγουδάκι ποῦ ἔλεγε στὸ παράθυρο ἡ κόρη τοῦ μυ-λωνᾶ, καὶ γελοῦσαν γιὰ τὸ χάρτινο παιγνηδάκι ποῦ τραγουδοῦσε τόσο δυνατὰ καὶ τόσο νόστιμα.

Ὅμως ἐμένα αὐτὸ μ' ἐθλιβε παρὰ πολὺ . . . δὲν ξέρω πὼς στὴν

παιδίστικη ψυχή μου, ὁ ἦχος αὐτὸς ὁ μονότονος ἀντηχοῦσε πένθιμα . . . Τέλος πάντων ἀδύνατον νὰ τὸ ὑποφέρω . . . Τὸ παιγνηδάκι αὐτὸ δὲν ἦταν καθόλου χαρούμενο τὸ τραγοῦδι του μοῦ εἶχε χαλάσει ὅλη τὴν ὄρεξι ὡς ὅτου πού μιὰ μέρα τόσο τὸ λυπήθηκα πού τῶσκις και τὸ πέταξα...

Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε δυνατὰ ὅσο πλησίαζα . . . Ἔπειτα τι θὰ ἔλεγα . . . πὼς θὰ ἀρχινοῦσα . . . Μὰ πὼς . . . Ἦξευρα πὼς εἶστε ἐδῶ και ἦρθα νὰ Σᾶς πῶ πὼς Σᾶς ἀγαπῶ . . . Καὶ ἂν ἔδειχνε ἐκπληξή ; — ἂν ἀπατήθηκα, ἂν δὲ μ' ἀγαποῦσε : πὼς θὰ τοῦ φαινόταν αὐτό ; — Ἄν τὸν ἔβλεπα νὰ ξαφνίζεται, κι' ἂν σοβαρὰ-σοβαρὰ προσπαθοῦσε μ' εὐγενικὸ τρόπο νὰ μοῦ πεῖ πὼς αὐτὸ πού ἔκαμα ἦτανε πολὺ ἐπικίνδυνο ; Κ' ἂν ἔπειτα μοναχὸς του γελοῦσε ; ...

Πολὺ καλά . . . Δὲ θὰ τοῦ ἔλεγα τίποτε . . . Ἦρθα νὰ περπατήσω στὸν κῆπο . . . τί εὐχαρίστηση πού Σᾶς συναντῶ . . . κρῖμα νὰ μὴν πῶ τῆς Ἀντιγόνης νάρθει μαζί . . . θὰ περνοῦσαμε πιὸ καλά . . . Ξεύρετε μοῦ λείβονται λουλούδια . . . πολλὰ λουλούδια . . . κι ἦρθα νὰ παραγγεῖλω κι ἄλλα . . . Ντάλιες παραδείγματος χάριν . . . οἱ κίτρινες εἶναι θαυμάσιες και διατηροῦνται, εἶδετε ; . . . Μὰ πὼς σκέπτομαι ἔτσι . . . γιατί ξεχνῶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ παραμικρὰ πού συνέβησαν και μ' ἔπεισαν τελείως, πὼς ὁ Λώρης μ' ἀγαπᾷ ; . . . κι ἂν τὸν ἀγάπησα, δὲν εἶναι, ἐπειδὴ ἠσθάνθηκα βαθύτατα μερικά του λόγια, πού ἂν και ἐλέγονταν εἰς ὅλους μόνο σ' ἐμένα ἀποτείνονταν ; . . . Μιὰ φορὰ δὲν ἦρθε σπίτι μας και καθήσαμε οἱ δυὸ μας και μιλοῦσαμε . . . και πέρασε ἡ ὥρα . . . κι' ἄρχιζε νὰ σκοτεινιάζει στὴ σάλα ; σὰν νὰ ὑφαίνονταν ἀράχνες πάνω ἀπὸ ὅλα . . . και τὸ εἶπα αὐτὸ . . . και μοῦ ἀποκρίθηκε : « Πάντα τὸ δειλινὸ ὑφαίνει τέτοιους πέπλους . . . ἴσως γιὰ νὰ μᾶς κάνει νὰ στοχαζόμαστε κάποιες εὐτυχίες πού ἀδύνατο μὲ τὸ φῶς νὸ τολμήσομε ν' ἀντικρύσομε. » . . . Κ' ἔφυγε . . . κι ὅταν τοῦδωκα τὰ χέρια μου και τὰ δυὸ μου τὰ χέρια τόσο μ' ἔσφιξε νευρικὰ πού τὸ δαχτυλῆδι μου κάρφωσε στὸ δάχτυλό μου κ' ἔβγαλε αἷμα Εἶχε φτάσει πιὰ . . . και τὸν διάκρινα στὸ βάθος μιᾶς δειντροστοιχίας . . . Σηκώθηκε ἦρθε κοντὰ μου, και χωρὶς νὰ πεῖ λέξη, δίχως νὰ δεῖξει καμία ἀπορία, σὰν νὰ μὲ περιμένε, μ' ἐπῆρε και προχωρήσαμε μέσα-μέσα, και καθίσαμε κοντὰ σὲ μιὰ δεξαμενὴ πούχε χρυσόψαρα . . . Δὲν ξέρω γιατί εὐτὺς πρόσεξα πὼς εἶχε χρυσόψαρα στὴ δεξαμενὴ . . . Καὶ δὲν τοῦ εἶπα τίποτα ἀπολύτως . . . Ἐκεῖ κοντὰ του εἶχε ἓνα βιβλίον μὲ κίτρινο ξόφυλλο πού τὸ γερνοῦσε ὁ ἀέρας . . . Καὶ σωπαίναμε . . .

Πόσο ἤμουν δυστυχισμένη . . . Τὸν ἀγαποῦσα . . . τὸν ἔβλεπα ἴσως γιὰ τελευταία φορὰ . . . πότε πιὸ . . . τὴν Πέτη θὰ παν-

τρεύμουνα . . . θᾶφρευγα . . . θὰ μὲ ξεγνοῦσε . . . « Τὶ βιβλίον εἶναι τοῦτο ; . . . Τὸ πῆρα στὰ χέρια μου . . . και τὸ ξεφύλλισα . . . Ἀδύνατον νὰ ἦξευρε πόσον τὸν ἀγαποῦσα . . . Ποτὲ τὴν εὐτυχία νὰ ζήσω μαζί του δὲν τὴν εἶδα τόσο μεγάλη . . . Καὶ θᾶφρευγα σὲ λέγο . . . Καθούμαστε κοντὰ-κοντὰ. Κυτάζουμε τὸ νερό.

« Γιὰ δέτε ἐκεῖνο τὸ ψαράκι, πὼς σχεδὸν βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὸ νερό. » « Θὰ παντρευτῆτε τὴν Πέτη ; » « Ναι τὴν Πέτη » . . . « Καὶ κατοπιν θὰ φύγετε εὐθύς ; » . . . « Ναι . . . Ἔσεῖς πού θὰ πάτε σὰ φύγετε ; » « Δὲν ξέρω . . . ἴσως στὸ Παρίσι » . . . « Θᾶρθετε ἀπόψε στὸ σπίτι ; » « Ὅχι . . . Γιατί ; » « Γιατί δὲ βλέπω τὸ λόγο νὰ ξακολουθοῦμε αὐτὸ τὸ φοιχτὸ παιγνήδι . . . Γίνομαι νευρικός . . . εἶμαι ἄρρωστος. Ὅχι καλύτερα νὰ σταματήσω ὡς ἐδῶ . . . δὲν ὑπάρχει κανεὶς λόγος » νᾶρχομαι . . . Δὲν ὑπάρχει κανεὶς λόγος « Γιατί μιλεῖτε ἔτσι . . . Δὲν ξέρω . . . Ἄλλως τε δὲν τὸ αἰσθάνεσθε και Σεῖς, πὼς δὲν ὑπάρχει κανεὶς λόγος . . . πὼς δὲν πρέπει νὰ Σᾶς βλέπω ! . . . Δὲν ξέρω τίποτα . . . ἓνα μόνο καταλαβαίνω πὼς ὑποφέρω πολὺ . . . τόσο πολὺ πού μοῦρχεται κάποτε νὰ τοὺς σταματήσω ὅλους αὐτοὺς πού μαινοβγαίνουν στὸ σπίτι μας και εἶναι χαρούμενοι . . . και θαροῦν πὼς κ' ἐγὼ εἶμαι . . . Νὰ τοὺς σταματήσω . . . και νὰ τοὺς πῶ τί συμβαίνει . . . ναι κάποτε . . . μοῦ φαίνεται θὰ ἠσυχάσω . . . γιατί εἶμαι δυστυχισμένη και κανεὶς δὲν τὸ βλέπει ἐκεῖ μέσα . . . Καμμιὰ φορὰ σὰ νὰ τοὺς μισῶ ὅλους Μοῦ φαίνεται τὸ ξέρουν πὼς Σᾶς ἀγαπῶ. Τὸ ξέρουν κ' ὅμως εἶναι ἡσυχιοι, κ' εἰτοιμάζουν και μιλοῦνε γιὰ ὅ,τι χρειάζεται ἀκόμα . . . Μὰ γιατί ν' εἶναι ἡσυχιοι ; Πού ξέρουνε, πὼς ἐγὼ δὲ θὰ κάμω ὅ,τι μπορῶ γιὰ νὰ φτάσω τὴν εὐτυχία μου ; Μὲ κύταξε . . .

« Ἀλήθεια Ρίτα . . . θὰ ἐκάνετε ἓνα βῆμα γιὰ νὰ φτάσομε τὴν εὐτυχία ; Τὴν εὐτυχία μας ; » Δὲν ξέρω . . . Ὅχι . . . κάποτε σὰν τοὺς βλέπω, ἔτσι τὸ σκέπτομαι . . . « Ἄν τὸ θελήσετε αὐτὸ Ρίτα . . . » Ἦταν ἀργὰ και ἔπρεπε νὰ εἶμαι στὸ σπίτι νὰ φορέσω τὸ νυφικὸ μὸν φόρεμα . . . ἡ μοδίστα θὰ περιμένε . . . Γέλασα. « Μὰ τί λέμε . . . θέ μου . . . Ἐλάτε, πρέπει νὰ πηγαίνω εἶναι ἀργὰ . . . Κι' ὅμως πόσο τὸν ἀγαποῦσα . . . μὰ τί ἀνώφελα . . . τί ἀδικαιολόγητα . . .

Τί ἦταν αὐτὸ ἔτσι ξαφνικά . . .

« Ἀκούσετε, Σᾶς ἀγαπῶ πολὺ—παρὰ πολὺ Λώρη . . . Αὐτὸ νὰ μὴν τὸ λησμονήσετε ποτέ . . . ποτέ . . . Ὅπου κι ἂν εἶστε νὰ τὸ θυμάστε πάντα . . . Τίποτε πιὰ δὲ θὰ μοῦ δώσει τὴν χαρὰ πού Ἔσεῖς θὰ μοῦ ἐδίδετε . . . Καὶ τώρα νὰ πηγαίνω, ναι ; εἶναι ἀργὰ . . . » Σηκώθηκαμε κι' οἱ δυὸ . . . Τοῦ ἔδωσα τὰ χέρια μου, τὰ δικὰ μου ἤσανε παγωμένα. Ἔνοιωσα τὰ δικὰ μου ζεστὰ-ζεστὰ . . . ποτὲ δὲ θὰ πάψω νὰ τὸ νοιώθω ἐδῶ, στὶς παλάμες μου τὸ σφίξιμο τῶ χεριῶ

του. «Μὰ πῶς φεύγετε ἔτσι, Ρίτα...» «Ὁχι... εἶναι ἀργὰ... πρέπει νὰ πηγαῖνω.» Ὁ κῆπος... οἱ σάτυροι... οἱ σκιαῖδες... οἱ νύμφες... τὰ δένδρα, ἡ δεξαμενὴ... ὅλα γίνονται πὶδ μαῦρα... πὶδ ἀσαφή. Μοῦπεσε τὸ μαντηλάκι μου. Σκύψαμε κι' οἱ δύο... Γελάσαμε... «Θὰ πάτε μ' ἀμάξι;» «Ναὶ δὲν ξέρω.» Ἄρχισε νὰ βρέχει... μεγάλας σταλαματιῆς ἔπεφταν πάνω στὰ φύλλα... καὶ μιὰ ἀφηνίδια ἀνεμοταραχὴ πέρασε ἀπὸ τὸ περιβόλι κ' ἔφυγε... «Βρέχει»... «Βρέχει» «Ἀντίο»... Χωρίσαμε... Ἐγὼ προχώρησα... Ἐκεῖνος ἔμεινε... Σχεδὸν ἔτρεχα... Στὸ ἀμάξι, σκεπτόμουν πολλὰ πράματα... Ἄ, ναί, εἶχα ξεχάσει νὰ τοῦ πῶ τὴν παρομοίωση, τὸν χαρτένιο μῦλο...

Στὸ σπῆτή ὅλες οἱ θεῖες κι' ἡ Ἀντιγόνη κυτάζανε τὸ φόρεμά μου. «Ἄ, νὰ ἦ Ρίτα»... «Γιατὶ ἄργησες;» «Εἶχα δουλειές.» «Ἐλα, γρήγορα νὰ προβάρῃς.»... ἡ Mademoiselle περιμένει δυὸ ὥρες τώρα.» «Νὰ μὲ συγχωρήσετε. Μὰ ἐδῶ θὰ προβάρω;» «Ναί, ναί, ἐδῶ νὰ σὲ δοῦμε κ' ἐμεῖς» ἔκανα παρατηρήσεις. «Ὅπως τὸ θέλετε δεσποινίς... Νὰ μοῦ λέτε μόνο κ' ἐγὼ θὰ διορθῶνω»... «Σᾶς παρακαλῶ, βγάλτε αὐτὲς τὶς νταντέλες... θαρεῖ κανεὶς πὼς ἔχω ἀπάνω μου καμιμιὰ ἔκθεση ἀπὸ νταντέλλες»... «Ἔτσι, δὲν ἔχει πὶδ χάρη;» «Μάλιστα Δεσποινίς»...

Ἦμιον ἤσυχη... μίλησα μὲ τὸ Μίμη ὅλο τὸ βράδυ οἱ δύο μας... Ἐπειτα αὔριο θὰ ἔβλεπα τὸ Λώρη... Δὲν τὸν εἶδα... Δὲν ἤρθε πιά... Τοῦ ἔγραψα... Μοῦ ἀπάντησε.

Σήμερα ἔχομε Τρίτη... Τὴν πέμπτη παντρεύομε.

XIII

... Παραμονή. Εἶμαι... Ἄ, ποιὸς χτυπᾷ... Ὁ ταχυδρόμος... Κάτι γιὰ μένα... Ἐνα γράμμα... γιὰ μένα... Ἀπὸ τὸ Λώρη...

«Φεύγω ἀπόψε. Μὴ στενοχωρηθῆτε. Τὸ κάνω καὶ γιὰ τοὺς δύο μας. Θὰ δῆτε πὼς θάναί καλύτερα ἔτσι πὸν γίνεται. Μὴ στενοχωρηθῆτε...»

Λώρης

XIV

... Ἀπόψε γίνεται χρόνος, πὸν ἔνα βράδυ... Τὴ παραμονὴ τοῦ γάμου μου μὲ τὸ Μίμη, ἔφυγα μὲ τὸ Λώρη τὰ μεσάνυχτα... Βρέχει κ' εἶναι κρῦο... Τὸ τζάκι ἀπέναντι μου ἀνάβει, καὶ φέγγει ὅλη ἡ κάμερα, ἀπὸ τὶς ἀναλαμπὲς τῶν κορυμῶν πὸν καίγονται... Τώρα ἡ καμαριέρα, ἀνοῖξε σιγά-σιγά τὴν πόρτα καὶ μ' ἀρώτησε ἂν θέλω τίποτα... Ἐρεῖ πολὺ καλὰ ὅτι δὲ θέλω ποτὲ τίποτα τέτοια ὦρα... ἀλλὰ ἤρθε νὰ δεῖ ἂν κοιμοῦμαι γιὰ νὰ πάει στὸ rendez-vous της... Ὁ Λώρης γράφει στὸ διπλάνο δωμάτιο... Τὸν ἀκούω κάθε φορὰ, πὸν σηκώνεται νὰ πάρει κάτι ἀπὸ τὴ βιβλιοθήκη... ἀκούω τὶς σελίδες σὰν τὶς γυρῖζει, καὶ τὸ τριξίμο τῆς πέννας στὸ χαρτί... Γράφει πάλι... ὅλο γράφει... Πὼς πέρασε ἕνας χρόνος... Τί νὰ γίνονται ἐκεῖ κάτω... ἀραιὰ καὶ πὸν, μαθαίνω ὅτι εἶναι καλὰ... Ἡ Ἀντιγόνη παντρεύτηκε στὴ Ρώμη μ' ἕνα ἑκατομμυριοῦχο... Ἀπόψε βρέχει... τότε, τὴ βραδιά ἐκεῖνη δὲν ἔβρεχε... Ἦτονε μιὰ πολὺ παραξενὴ νύχτα ἐκεῖνη... Ἐνα φεγγάρι εἶχε... πὸν σὰν νὰ εἶχε ψυχὴ... καὶ μὲ παρακολουθοῦσε κ' ἔμπαινε ἀπὸ παντοῦ γιὰ νὰ μὲ βλέπει... Ἐμπαινε ἀπὸ παντοῦ... παντοῦ ἦτονε χυμένο... Πὼς τὰ θυμοῦμαι... Τὸ δωμάτιο τῆς Ἀντιγόνης... τοῦ μπαμπᾶ μου... τοῦ Πέτρου τοῦ πὶδ μικροῦ μου ἀδερφοῦ τοῦ Μίμη... Φεύγοντας πέρασα ἀπ' ὄλους... Ἦξερα οἱ πόρτες τοὺς ἦταν ἀνοιχτὲς καὶ θὰ μπορούσα νὰ τοὺς δῶ γιὰ ὑστερὴ φορὰ... Κοιμότανε ἤσυχοι... Μοῦ ἔμεινε πάντα στὸ νοῦ μου, τὸ μέρος πὸν φωτιζόταν ἀπὸ τὸ φεγγάρι στὴν κάθε κάμερα... Ἐνα φωτεινὸ τετράγωνο πὸν ἔπεφτε κάπου κι' ὅλα τὰ ἐπιλοιπα πράματα ἔμειναν σκοτεινά... Μπῆκε ὁ Λώρης τώρα... Μὲ ρώτησε ἀνῆσυχος γιατί δὲν κοιμοῦμαι... «Δὲ νιστάζω ἀπόψε... θέλω νὰποκαοῦν τὰ ξύλα ὅλα... Γέλασε, μὲ φίλησε, καὶ πῆγε πάλι νὰ γράφει... Μὰ ἡ ὦρα θάναί ἀργά... Εἶναι ἔντεκα μόλις... πολὺ νωρὶς... Θαροῦσα θάταν μιὰ ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα...

Τὸ βράδυ ἐκεῖνο εἶχα ἀναιβεῖ πολὺ νωρὶς νὰ πλαγιαῖσω... Ἦξερα ὁ Λώρης θ' ἀφενε... Μοῦ τὸ εἶχε γράψει... Ἀνέβηκα νὰ πέσω νὰ ποκοιμηθῶ, νὰ μὴν ἀκούσω τὸ σφύριγμα τοῦ βαποριοῦ... τὴ στιγμή αὐτὴ προαισθανόμουν τί θὰ μοῦ κόστιζε καὶ ἤθελα νὰ τὴν ἀποφύγω... Νὰ κοιμηθῶ... κι' αὔριο πιά ὅλα θάχουν πάρει τὸν κανονικό τους δρόμο... Οἱ ὑστερες ἐτοιμασίες... τὰ λουλούδια, τὰ φῶτα, ὁ κόσμος... Ἔτσι σκεπτόμουν... Ἐπειτα τὸ Παρίσι μὲ τὴν πολυκοσμία του... τὲς γοητεῖες του... Θὰ μὲ ξεχνούσε τόσα γρήγορα...

Ἐκεῖ, ἄκουσα βήματα στὸ δρόμο. Ἦτον ὁ Λώρης. Τὸν εἶδα. Τὸ φεγγάρι ἔσταζε στὶς πλάκες τοῦ δρόμου. Ὁ Λώρης στεκόταν κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα μου, μὲ τὸ καπέλλο στὸ χέρι. Σήκωσε τὸ κεφάλι του καὶ μὲ εἶδε. Κάτι μοῦπε. Δὲν ξέρω. δὲ μπόρεσα νὰ καταλάβω. Τὸν ἄκουα, μὰ δὲν προσπαθοῦσα νὰ καταλάβω τί ἔλεγε. Ἦμουν παγωμένη, κ' ἔτρεμα. Ἐκανε ψύχρα, κι ὅτι εἶχα φύγει ἀπὸ τὴ θερμότητα τοῦ κρεβατιοῦ μου. Αἰσθανόμουν πὼς νύσταζα. Τὰ δόντια μου χτυποῦσαν καὶ μιὰ στιγμή μπῆκα μέσα κ' ἐπῆρα ἓνα μαντηλάκι καὶ μ' αὐτὸ κρατοῦσα σφιχτὰ τὸ σαγῶνι. Τί μοῦ ἔλεγε. καὶ γιατί νάρθει. Οὔτε δὲ σκέφθηκα νὰ καταιβῶ καὶ νὰ τὸν δῶ ἀπὸ κοντὰ γιὰ ὑστερη φορὰ. Μοῦ φαινόταν περιττὸ κάθε πρᾶμα τώρα πιά. Γιὰ τί νὰ ξαναμιλήσω πιά γιὰ κάτι ποῦ δὲν ὑπῆρχε πιά. Ἐακολουθοῦσα νὰ πιέζω τὸ στόμα μου σκυμμένη πρὸς τὸ δρόμο. Ἐκεῖνος ἔακολουθοῦσε νὰ μοῦ μιλεῖ.

Ἄξαφνα τὸ πρῶτο σφύριγμα τοῦ βαποριοῦ ἀκούστηκε. Πίστεψα πὼς θὰ πέθαινε τὴ στιγμή ἐκείνη.

Ἀκούστηκαν βήματα μακρυνά, κι ὁ Λώρης ἀπομακρύνθηκε βιαστικά. Τὰ βήματα σβύστηκαν σιγὰ-σιγὰ. Μπῆκα μέσα. Ἐάπλωσα στὸ κρεβάτι μου. Ἄκουσα πάλι βήματα. ἔτρεξα στὸ παράθυρο. ἀπὸ τὸ γύρισμα τοῦ δρόμου, ἓνας μεθυσμένος πρόβαλλε. μὲ εἶδε καὶ μουρμούρισε. «Ρίτα». Ὁ Λώρης πάλι. Τώρα ἤθελε νὰ καταιβῶ. μιὰ στιγμή. γιὰ τελευταία φορὰ. Τὸ βαπόρι θάφηνε ἔπειτα ἀπὸ μισὴ ὥρα. Νὰ καταιβῶ. «Θάρθεις;» «Ναί». Ἐπειτα μοῦ λέει. «Ρίτα. . . στάσου. . . ἄκουσε ἔλα νὰ φύγομε. . . οἱ δύο μας. . . ἀπόψε. . . θέλεις;» Ἐρχομαι. . .

Πέρασα ἀπὸ τὰ δωμάτια τῶν παιδιῶν καὶ τοῦ πατέρα. τοὺς εἶδα ὅλους ποῦ κοιμότανε ἤσυχοι. Κατέβηκα προσεχτικὰ τὶς σκάλες. Περνώντας ἀπὸ τὴν τραπεζαρία χτύπησα στὴν κόχη κάποιου ἐπιπλου. κατόπιν ἔπειτα ἀπὸ μέρες εἶδα πὼς ἦτανε τὸ χέρι μου μελανισμένο, τότε δὲν πρόσεξα. . . σταμάτησα μόνο ὀλίγο ν' ἀκούσω ἂν κανεὶς εἶχε ξυπνήσει ἐπάνω. . . Κανεὶς. . . Εἶχα ἀκόμα νὰ περάσω ἀπὸ τὴν σάλα, γιὰ νὰ βγῶ ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ περιβολιοῦ. Μόλις ἀντίκρισα, ἓνας φόβος μ' ἐπάγωσε. . . Ἀπὸ τὰ τζάμια τῶν παραθυριῶν καὶ τῆς πόρτας ἔμπαινε ὅλο τὸ φεγγάρι, καὶ φώτιζε ὅλη τὴ σάλα σὰ μέρα. Σωροὶ μεγάλοι τὰ λουλούδια βρισκόνταν παντοῦ. Στὰ τραπέζια, στὶς πολυθρόνες. . . στοὺς καναπέδες. Πόσα λουλούδια! ρόδα, καὶ ντάλιες, καὶ μενεξέδες. . . καὶ τί πολλὰ. . . θαρῶ τὰ βλέπω καὶ τώρα ἀκόμα. . . κι ὅλα πλημμυρισμένα ἀπὸ φῶς ὠχρότατο, ἓνα φῶς ψυχρὸ, παγωμένο, πένθιμο. . . Καὶ κεῖ μπροστά, τὸ φῶσμά μου τὸ νυφικὸ, ἀπλωμένο στὸν καναπέ. . . Σὰ νᾶταν

καμιὰ γυναῖκα πεσμένη ἀνάσκελα. . . πεθαμένη. . . Καὶ ἡ οὐρὰ τοῦ φορέματος, μακρυνά, ἔφτανε ἴσαμε κεῖ ποῦ στεκόμουν. . . μὲ ἄγγιζε. . . Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε. . . τὸ κεφάλι μου ἦταν βαρὺ. . . μουρξότανε νὰ πέσω. . . Καὶ τὸ φῶς ἀκίνητο ποῦ τὸ φώτιζε τὸ φῶσμα. . . Τὴ γυναῖκα αὐτή. . . Ἐφθασα στὴν πόρτα, τὴν ἀνοίξα, πετάχτηκα στὴν αὐλή. . . ἓνας γάτος πήδησε στὴ κληματαριά. . . ὁ σκύλος ἀρχίνησε νὰ γανγίζει. . .

Ὅταν ἀνοίξα τὴν καγκελένια πόρτα ὁ Λώρης ἔτρεξε σὲ μένα. . . Μετάλεισε πάλι. . . καὶ σχεδὸν μὲ σήκωσε γιὰ νὰ μὲ φέρει στ' ἀμάξι ποῦ μᾶς περιέμενε. . .

Ἐνας χρόνος γύρω-γύρω. . . Πῶς πέρασε; Γυρνώντας ἀπὸ τόπο σὲ τόπο. . . περιφέροντας τὴν Ἀγάπη μας ὅπου ξέραμε τὸ πλαίσιο θὰ ἦταν ἄξιο τῆς. . . Στὶ Φλωρεντία. . . στὶς Βενετίες. . . στὴν Αἴγυπτο. . . —Τώρα εἶμαστε στὸ Παρίσι. . . Ὁ Λώρης γράφει ἓνα ἔργο ποῦ τοῦ παίρνει ὅλο τὸν καιρὸ. . . Γράφει ἀκόμα. . . ὡς πότε θὰ γράφει. . . δὲν τὸν εἶδα σήμερα, οὔτε χθὲς οὔτε αὔριο ἴσως. . .

Τὰ ξύλα μισόσβυσαν πιά. . . Τί ὥρα νᾶνε τώρα; Νὰ κοιμηθῶ. Ἀρχίζω νὰ κρυόνω. . . Μπῆκα στὸ γραφεῖο τοῦ Λώρη. . . ξαφνίστηκε ποῦ μὲ εἶδε. . . Πόσο ἦταν ὁμορφος. . . Ἐσκυψα καὶ τὸν φίλησα στὸ λαιμό, ἐκεῖ ποῦ συνειθίζω πάντα. . . «Μ' ἀκόμα Ρίτα εἶσαι ξυπνητή;» Τί γράφεις; . . εἶσαι παγωμένη ἄμε νὰ πλαγιασεῖς. . . Πόσο ἦταν ὁμορφος. . . τὸν φίλησα πάλι. Ἦθελα νὰ τοῦ πῶ τί ἔγραφα. Νὰ τοῦ ἐνθυμίσω τί νύχτα εἶναι ἡ ἀποψινή. ἔπειτα μετάνοιωσα. Ἐγραφε κι ἦτον τόσο ἀπασχολημένος. . . «Λώρη καλὴ νύχτα. Θὰ γράφεις ἀκόμα;» Ὁχι ἔρχομαι εὐτὺς. . . μὰ πήγαινε Σὺ Ρίτα θὰ κρυώσεις. . . ἔλα νὰ σὲ φιλήσω νὰ φύγεις.»

Ὅταν μπῆκα στὴ κάμερά μου, παρατήρησα κάτι λουλούδια, ποῦ εἶχα λησμονήσει νὰ βάλω στὸ νερό. Πέθαιναν σὲ μιὰ γωνιά, σιγὰ-σιγὰ, γεμίζοντας τὸν ἀέρα μὲ τὴ βαρεία τους μυρωδιά. . . Ἐνα ρόδο κόκκινο, μαδοῦσε στὸ χαλί, καὶ τὰ φύλλα του φαίνονταν σὰ μεγάλες σταλαματιῆς αἶμα ποῦ ἔσταζε ἀπὸ ἀόρατη πληγή.

ΤΕΛΟΣ

ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΦΗΛΟΡΕΙΤΗ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

Η ΕΦΕΤΕΙΝΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Ἡ συνεργάτισά μας κ. Πετρούλα Ψηλορείτη ἢ ὁποία παρακολούθησε συστηματικά τὴν ἐφετενὴ θεατρικὴ κίνησι πού ἐγινε στὴν Ἀθήνα, ἔγραψεν εἰς τὰ «Παναθήναια» τὶς κρίσεις της, γιὰ ὅλα τὰ πρωτότυπα ἔργα πού ἐπαίχθησαν. Ἀπὸ τὶς κρίσεις αὐτὲς ἀναδημοσιεύομεν εἰς τὴν Νέα Ζωὴ τὶς χαρακτηριστικὰς γραμμὰς γιὰ τὸ κάθε ἔργο, προτάσσοντας τὸν ἐπίλογο τῆς ὅλης κριτικῆς, στὸν ὁποῖον τόσον ἀμερόληπτα ἀλλὰ καὶ θαρρετὰ ἐκφράζει τὶς σκέψεις της γιὰ τὴν ἐφετενὴ θεατρικὴ παραγωγή.

«Ποτὲ τόσον πολὺ τὸ θέατρόν μας δὲν ἐξηυτελίσθη. Ποτὲ οἱ δημοσιογράφοι δὲν εἰσεπήδησαν μὲ τόσην παχυλὴν ἀμάθειαν τέχνης καὶ μὲ τόσην βέβηλον βίαν ἐπάνω εἰς τὴν σκηνήν. Σκηνὲς καὶ λόγια, κόλπα καὶ φαντασματικές, πεζότητες καὶ κοινοτοπίες—κ' ἐπειδὴ ἦσαν δημοσιογράφοι ἐμμέσως ἠνάγκασαν τοὺς θιάσους νὰ παῖξουν ὅλα τὰ ἔργα των, ἠνάγκασαν καὶ τὸ κοινόν, μὲ τὴν κλίκα τὴν ἀλληλολιβανίστικὴν των νὰ ἔρχεται καὶ νὰ τοὺς χειροκροτῇ, ἀφοῦ ὅλες οἱ ἐφημερίδες — ἢ μόνη δὲ πνευματικὴ τροφή μας — διεκίηρυσσαν ἐκάστοτε ὅτι τὸ νέον ἔργον, καὶ ἀριστούργημα νὰ μὴν εἶναι, ὅμως πολὺ τοῦ μοιάζει.

Κ' ἔτσι εἶχαμε δυὸ ὀλέθρια ἀποτελέσματα ἀπὸ τὸν διαγωνισμὸν αὐτόν : α) οἱ συγγραφεῖς βιαστικά καὶ δημοσιογραφικὰ ἔγραψαν ὅ,τι χειρότερο μποροῦσαν, β) τὸ γούστο τοῦ κοινοῦ ἀκόμα περισσότερο διεφθάρη καὶ τᾶχασε μὴ γνωρίζοντας ποῖον νὰ πιστέψῃ ἀπὸ τὰ δυὸ : τοὺς εἰδικοὺς κριτικοὺς πού τόσο ἐνθουσιαστικά γράφουν στὶς ἐφημερίδες ἢ τὴν ψυχρόρητὴν τοῦ ἀποτροπίας καὶ ἀηδίας.»

Ο ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ-ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ 4 ΠΡΑΞΕΙΣ, ΤΟΥ Κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Καμιά πνοὴ πρωτοτυπίας κ' ἐξυπνάδας. Σκηνὲς μονότροπα ἐπαναλαμβάνόμενες, γεμάτες ἀπὸ πολυειπωμένα ἀστεῖα κ' ἀπὸ κόλπα, πού χίλιες φορές ἀκούσαμε καὶ ξανακούσαμε, κ' ἔχομε πιά βαρεθῆ εἰς τὰς λαϊκὰς κωμωδίας τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς. Τίποτε νὰ μὴ προσθήσῃ ; Τὰ ἴδια καὶ τ' ἀπαράλλαχτα ὁ σκαπανεὺς καὶ οἱ κερφτεδες, οἱ τσιμπιές καὶ οἱ καρφίτσες, τὰ σκοντάματα μὲ τοὺς δίσκους καὶ τὰ φταρνίσματα, οἱ σφάλιαροι καὶ ὅλα τὰ ἐπίλοιπα κόλπα καὶ ἀστεῖα τῆς «Συζύγου τοῦ Λουλουδάκη» τῆς «Νυχτερινῆς συνεντεύξεως κτλ. κτλ.

Ἰσως ἀκόμα τὸ ἔργον τοῦ κυρίου Ξενοπούλου νὰ μᾶς ὑπενθυμίσῃ μερικὰς ὡραίας ταινίας τοῦ κινηματογράφου.

Εἶναι ἀλήθεια θλιβερωτάτη τόση ἔλλειψις πρωτοτυπίας. Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ! ὑπάρχουν τόσοι τύποι σαχλίνικοι, ἔξυπνοι καὶ χαριτωμένοι, πού εἶναι ἀνεξήγητον πῶς, μιά ἀπὸ τὶς κορυφὰς τῆς φιλολογικῆς μας ζωῆς, κατόρ-

θωσε νὰ συλλάβῃ ἓνα τόσο μικρόπνοον τύπον, θέλοντας νὰ περικλείσῃ μέσα σ' αὐτόν, τὸ ὅ,τι με δικαιολογημένην ἀξίωσιν θὰ ἐζητοῦμεν ἀπὸ τὸν τόσον ἀπαιτητικόν του τίτλον.

Ἐπεμείναμεν περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι ἀξίζει, εἰς τὴν κριτικὴν μᾶς φάρσας. Καὶ τὸ ἐκάμαμεν διότι, ἢ ἀσημαντὴ αὐτὴ ἀφορμὴ μᾶς φάνηκε πολὺ χαρακτηριστικὴ δι' ὅλην τὴν ἐποχὴν μας γιὰ τὴν mentalité τῶν «λογίων» μας, γιὰ τὴν σύγχυσιν πού ἐπικρατεῖ στὰ μυαλά μας καὶ τίποτε σαφὲς καθαρὸν φωτεινογραμμέον δὲν μποροῦν νὰ διακρίνουν.

Ἡ πρωτεῖκὴ ψυχὴ τῶν συγγραφέων μας παίρνει ὅλα τὰ σχήματα τὰ ἐρμαφρόδιτα καὶ ὅλα τὰ χρώματα τοῦ ἀρλεκίνου. Κανένας δὲν ξέρει γιὰ τί εἶναι πλασμένος, γράφει ἀνάκατα καὶ παράταιρα, διηγήματα, κριτικὰς, κωμωδίας, δράματα, φάρσες, ἐπιθεωρήσεις, ἀναγνώσματα καὶ χρονογραφήματα. Ὅπως παντοῦ, ἔτσι καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν μας, ἢ αὐτοεπίγνωσις καὶ ἢ πειθαρχία μᾶς λείπει. Δὲν ἠξέρομεν μῆτε τί εἴμεθα, μῆτε τί, σύμφωνα μὲ τὸ τί εἴμεθα, χρεὸς ἔχομεν νὰ κάμωμεν.

Ο ΒΑΣΙΛΗΑΣ ΑΝΗΛΙΑΓΟΣ-ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ 3 ΠΡΑΞΕΙΣ, ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. Ι. ΠΟΛΕΜΗ

Ἀφοῦ δὲν μπόρεσε νὰ συλλάβῃ ὁ κ. Πολέμης τὴν ἰδέαν τὴν γενικὴν τοῦ μύθου του, ὅλα πιά παραλύουν καὶ τοῦ ξεφεύγουν. Ὅλα μέσα στὰ χέρια του, τ' ἀσθενικὰ καὶ αἰσθηματολογικὰ, μικραίνουν, μελοδραματοποιοῦνται καὶ στενεύουν. Μῆτε μὰ στιγμὴ δὲν μᾶς δίνει τὴν τραγικὴν συγκίνησιν πού ἀπὸ μίαν τέτοιαν παράδοσιν ὅλοι μας ἐπεριμέναμεν. Μῆτε ἓνα χαρακτῆρα σφιχτοδεμένον, ἀληθινόν, ζωντανόν δὲν ἔχει. Ποιὰ εἶναι ἡ ψυχολογία τοῦ «Ἀνήλιαγου»; Τί εἶναι ; Ποιὰ πάλη καὶ πότε σχηματίζεται μέσα του ; Ὅταν ὁ πατέρας του, ὁ Τρίκαρδος, τοῦ ἐξομολογεῖται τὸ μυστικὸν τῆς γεννήσεώς του, ὅλοι ἐπεριμέναμεν μιὰ πάλη μέσα του, νὰ σέρνεται ὀλέθρια καὶ μὲ θανάσιμη περιέργειαν πρὸς τὸν ἀπηγορευμένον καρπόν, ν' ἀκούῃ τὰ τραγούδια τῶν πουλιῶν ἀπέξω ἀπὸ τὰ διπλομανταλωμένα παράθυρά του, ν' ἀκούῃ τὸν κόσμον ὅλον νὰ ζυπᾷ καὶ νὰ χαίρεται. δοξολογώντας τὸν ἔρχομόν τοῦ ἡλίου, καὶ νὰ θέλῃ καὶ ὁ Ἀνήλιαγος ἀντρίκια νὰ πεταχθῇ κ' αὐτὸς ἔξω, νὰ χαρῆ καὶ αὐτὸς, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ ἄς ἀποθάνῃ ! Αὐτὰ ἠλπίζαμεν εἰς τὴν γ' πράξιν καὶ τί βλέπομεν ; Ἀνοίγει ἡ αὐλαία καὶ βάρεις κυκλώνουν τὴν τυρογοδέσποινα καὶ χτενίζουν τὰ μαλλιά της καὶ τραγουδοῦν αἰσθηματολογικὰ ἀνούσια τραγούδια στὸν καθρέφτη :

Καθρέφτη μου ὅταν σ' ἔφερναν
ἀπὸ τὴ Βενετία
Ποιὸς σ' ἔδλεγε καθρέφτη
Ξελογιαστὴ καὶ κλέφτη
Πῶς στὸ γυαλί σου τ' ἄψυχο
Τέτοιὰ γλυκεῖα ματιὰ
Λαχταριστὴ θὰ πέφτῃ ;

Ἔτσι, ἀπὸ τὴν κορυφὴν τῆς τραγικότητος, ὅπου ἐπεριμέναμεν νὰ μᾶς ἀνεβάσῃ ὁ ποιητὴς, δείχνοντάς μας τὸν Ἀνήλιαγον μὲ τὴν ζωὴν του νὰ πληρῶνῃ τὸ φῶς πού θ' ἀντίκρυζε, κατακυλοῦμεν στὸ ταπεινὸ καὶ καμψὸν ἐπίπεδον τῆς αἰσθηματολογίας καὶ τοῦ γυναικισμοῦ.

Ἡ Μοῖρα πάλιν, ἐπιπολαιότατα χαρακτηρισμένη. Ὡς ἐάν μὴ ἦτο παγ-

τοδύναμη, προστρέχει σε ταπεινά, ανικάνων μέσα, να εκτελέση τους σκοπούς της. Ήπιγαινε να μοιράνη τον Ἀνήλιαγον εἰς τὴν κούνια του. Μὰ νά. τὸ καντήλι τὸ σβένει μιά πεταλούδα. Κ' ὅλη ἡ καταδίκη τοῦ Ἀνήλιαγου, ὅλη ἡ πλοκή τοῦ δράματος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ φτερούγιασμα αὐτοῦ τῆς πεταλοῦδας. Συμβολίζει τίποτε ἢ πεταλοῦδα αὐτή; Τί τραγικώτατον θά ἦτο, ἔστω καὶ ἂν ὡς ἐξῆς ἔπερνε τὴν παράδοσιν ὁ κ. Πολέμης. Ἡ εὐτυχία ξεικνᾶ νὰ μᾶς εὐρη καὶ τὰ χέρια τῆς λυγίζον ἀπὸ τὰ δῶρα. Τὸ παράθυρον πίσω ἀπὸ τὸ ὁποῖον κοιμώμεθα εἰς τὴν κούνια μας, φωτίζεται ἄπλετά καὶ ἀντικρύζει τὸ ἢ Εὐτυχία καὶ ὀλοένα προχωρεῖ νὰ μᾶς μοιράνη. Σάφνου μιά πεταλουδίτσα περνᾷ. Ἐνας λυγροσβύστης. Ἐνα ἀπλούστατον ἀθώοτατον ἔντομον ποῦ τίποτε δὲν συμβολίζει, εἶναι κάτι τυχαῖον, συνηθισμένον, ἀσήμαντον, ποῦ μπορεῖ καὶ νὰ μὴ περνοῦσε. Ὅμως ἔτυχε τώρα νὰ περάσῃ. Βρῆκε ἀνοικτὸ τὸ παράθυρο καὶ ριχθεὶς στὸ καντήλι καὶ τὸ σβύνει. Κ' ἡ εὐτυχία ποῦ ὀδηγούμενη ἀπὸ τὸ φῶς ἤρχεται νὰ μᾶς μοιράνη μ' ὅλα τ' ἀγαθὰ τοῦ κόσμου χάνει τώρα τὸν δρόμον της, δὲν βρῖσκει τὴν πόρταν τοῦ σπιτιοῦ μας.

Πάντα κάτι μικρὸ ἀθῶο, μιά πεταλουδίτσα, μπορεῖ νὰ σβύσῃ καὶ πῶ μεγάλην ζωὴν. Ὑπάρχει τραγικώτερον, ἀληθινώτερον καὶ πῶ εἰρωνικὸν ἀντίκρουσμα τῆς μοίρας τῶν θνητῶν;

ΛΟΛΙΤΑ ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΜΙΑΝ ΠΡΑΞΙΝ ΥΠΟ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Τὸ ἔργον δὲν ἔχει καμίαν σημασίαν. Πρῶτα-πρῶτα τὸ θέμα εἶναι τόσο κοινόν, τόσο πολυτριμένον, ποῦ παραξενεύεται κανεὶς πῶς, ἕνας νέος, ἔτσι δουλικὰ καὶ στεῖρα, τραβιέται ἀπὸ παρόμοιες κοινοτυπίες, καὶ δὲν ἤμπορεῖ νὰ ὑψωθῇ σὲ κάτι κάπως πρωτοτυπώτερον, ἔστω καὶ ἀμελέτητον καὶ ρητορικόν.

Ὁ διάλογος μονότονος, κουραστικὸς, γυρίζει καὶ ξαναγυρίζει στὸν ἴδιον κύκλον, δὲν προχωρεῖ λιγάκι, δὲν ζωντανεύει—Λέγει καὶ ξαναλέγει τὰ ἴδια πράγματα. Ἐπειτα, καὶ λίγο νὰ ἐντείνῃ τὴν φωνὴν του ὁ συγγραφεὺς, ἐκεῖνα ποῦ λέγει δὲν προξενοῦν παρὰ ἀστείαν ἐντύπωσιν. Ξεχνᾷ πῶς οἱ ἥρωές του εἶναι γέροι καὶ τοὺς βάζει νὰ λέγουν φλογερὰ αἰσθήματα, Ἰδίως ἡ Λολίτα ποῦ συγκινεῖται εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς μαμάς της,—καὶ μιλεῖ γι' αὐτὴν σὰν νάνα κοριτσάκι εἴκοσι ἐτῶν—κ' ἔχασε πρόωρα τὴ μαμάκα του.—Ὅμοια κ' ἡ τελευταία κραυγὴ τοῦ ἔρωτος ἀστείωτατα μεταφέρει τὴν δραματικὴν συγκίνησιν ἀπὸ τὴν καρδίαν εἰς τὸν στόμαχον.

ΕΥΑ-ΜΑΡΙΑ ΕΛΕΝΗ-ΣΑΛΩΜΗ ΔΡΑΜΑ ΥΠΟ ΜΙΑ. ΙΩΣΗΦ

Πρὶν ν' ἀρχίσῃ ἡ παράστασις ὁ προνοητικὸς συγγραφεὺς ἐφρόντισε νὰ μᾶς μνησῇ μ' ἕνα φρασκοφορεμένον ἠθοποιὸν νὰ μὴ τρομάξωμεν, διότι τὸ ἔργον του θά εἶναι «θρασύ». Ἀκριβῶς ἔτσι γίνεται καὶ διὰ τὰ φουρνέλλα: Μιά στιγμή πρὸ τῆς ἐκρήξεως, ἕνας ἐργάτης φωνάζει: «Βάρδα!»

Καὶ εἶχε δίκαιον. Τὸ ἔργον αὐτὸ δὲν εἶναι μόνον θρασύ ἀλλὰ καὶ ἀηδές. Κ' αὐτὸ λησιμόνησε νὰ τὸ προσθέσῃ εἰς τὴν αὐτοκριτικὴν του ὁ συγγραφεὺς. Κάποτε θλίβεται κανεὶς, ἀλλὰ καὶ κάποτε ἀναγκαστικῶς, ὅταν παρακολουθῇ, τὰ φετεινὰ θεατρικὰ μας κατρακυλίσματα. Ἐνα ἀπὸ τὰ δύο: Ἡ, ἡ ἰδέα θάνατος πολυσυνηθισμένη, κοινοτάτη καὶ ἀγοραία, καὶ ἡ ἐκτέλεσις ὑποφερτή, ἢ ἡ ἰδέα θάχῃ κάποιες ἀνάτηρες τάσεις πρωτοτυπίας, καὶ τότε ἡ

ἐκτέλεσις θά εἶναι παιδαριωδῶς ἄτεχνη. Ἡ—καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ συχνότερον—καὶ αὐτὸ συμβαίνει στὴν τετραλοῖαν τοῦ κ. Ἰωσήφ—καὶ ἡ ἰδέα εἶναι χλισσωμένη, καὶ ἡ ἐκτέλεσις παιδική. Θέλει ὁ κ. Ἰωσήφ, νὰ μᾶς παρουσιάσῃ τοὺς δύο συνολικοὺς τύπους τῆς γυναίκας: Τὴν σεμνὴν τὴν καλόγνωμην νέαν ἀνήξερον, στὴν Εὐάν Μαρίαν—καὶ τὴν σατανικὴν, πολυθέλητρον καὶ ὀλεθρίαν στὴν Ἐλένη Σαλώμη. Κοινοτοπίες τόσο γνωστές, ποῦ μήτε σὲ κουβένταν ἀνεπτυγμένων ἀνθρώπων ἐπιτρέπονται. Καὶ ἡ ἰδέα αὐτὴ ξετυλίξεται χωρὶς ψυχολογίαν—ἂν καὶ ἐπίτηδες μετεκλήθῃ χάριν τοῦ δράματος εἰδικὸς καθηγητὴς Ψυχολογίας, ὁ κ. Βόλδας—χωρὶς ἐνδιαφέρον, χωρὶς κανένα χαρακτήρα, χωρὶς συγκίνησιν, μὲ ὅλα τὰ συζυγικὰ μαρτύρια καὶ γυμνάσια τοῦ δυστυχημένου Ράλμου. Ἐχει κάτι τὸ ἀηδῶς νοσηρὸν ἢ Τερατολογία αὐτὴ τοῦ κ. Ἰωσήφ, τὸ μαρτύριον αὐτό, ποῦ ὁ Τορκουεμάδας—Ἰωσήφ, ἐφεῦρε γὰρ νὰ ξεκάμῃ τὸν ἥρωά του. Μήτε κἂν ἄσεμνον δὲν εἶναι. Ἐχει κάτι τὸ πνικτικόν, τὸ στυνγνὸν καὶ χυδαῖον. Μήτε κἂν ν' ἀσεμνολογοῦν δὲν ἔμαθαν ἀκόμη, οἱ συγγραφεῖς μας—ὄρατα σαρκικὰ λόγια θέλουν νὰ ποῦν, καὶ κατανοῦν σὲ βαρεῖες ἀνατολίτικες βωμολοχίες.

ΟΙ ΣΚΛΑΒΟΙ ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΟ ΣΠ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Παραβάλετε τὸ «Σὰν τὰ φύλλα» τοῦ Τζακόζα μὲ τοὺς «Σκλάβους» τοῦ κ. Σπ. Νικολοπούλου, ποῦ τόσοσιν πολὺ, περισσότερον ἴσως ἀπὸ ὅσον πρέπει, μοιάζουν. Ἐκεῖ ὁ διάλογος εἶναι γοργός, ἀβίαστος, εὐλύγιστος, πολιτισμένος. Ἐδῶ βαρὺς, δυσκίνητος, ἀδέξιος. Ἐκεῖ ἡ οἰκογένεια ἀποσυντίθεται μὲ χαμόγελα καὶ ἀφροντισίαν, μὲ σπαρακτικὴν ἐλαφρότητα, χωρὶς φωνές καὶ μεγαλορημοσύνας, κ' αὐτὸ ἀκριβῶς δίδει τὴν τόσιν δραματικότητα εἰς τὴν μοιραίαν ἀποσύνθεσιν. Ἐδῶ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, μιά ἀγέλαστὴ ἐπαρχιώτικη στυνγότης. Φράσεις ποιητικαὶ καὶ παραμύθια καὶ παράφωνα, κομπασμοὶ καὶ ξεφωνητὰ, λόγια γὰρ τὴ σκλαβιά, γὰρ τίς κοινωνικὸς συνθήκες, καὶ στὸ τέλος, ἐκμετάλλευσιν τοῦ ταλάντου μᾶς ἠθοποιοῦ κατὰ τρόπον ἀληθινὰ πρωτόγονον. Ἐκεῖ ἡ ἐξωτερικεύσις τῆς ἰδέας, τελεία σχεδὸν εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα—ἐκτὸς τοῦ Τόμη καὶ τῆς Νενέλλας—ἀρχίζον συμπλέκονται μὲ τὰ γεγονότα, καὶ ξετυλίζονται καὶ πέφτουν ἀρμονικὰ καὶ σφιχτοδεμένα. Ἐδῶ ἡ ψυχὴ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἢ ἴδια, καμιά ἐσωτερικὴ δρᾶσις, κανένα ψυχικὸν προχώρημα. Δὲν παίρνει ὀρισμένους χαρακτήρας νὰ τοὺς τοποθετήσῃ ἀπέναντι σὲ ὀρισμένα γεγονότα, καὶ σύμφωνα μὲ αὐτὰ, οἱ χαρακτήρες αὐτοὶ νὰ δράσουν καὶ ν' ἀντιδράσουν καὶ νὰ ξετυλιχθοῦν, ἀλλὰ τοὺς παίρνει μονοκόμματους, ἔτοιμους, ξύλινους, καὶ χωρὶς νὰ τοὺς φουστῇ πνοὴν ζωῆς, τοὺς σαλεύει ἔτεροκίνητους καὶ ἀνδρεικελλικοὺς. Γι' αὐτὸ καὶ τόσοσιν ἀσυγκίνητους μᾶς ἀφήνει τὸ δράμα τοῦ κ. Νικολοπούλου. Μετουσίωσις δημιουργικὴ δὲν κατορθώθη νὰ γίνῃ. Ἡ ζωὴ ἢ ἀληθινή, καὶ τὸ δράμα δὲν ἔρχονται εἰς καμίαν ἐπαφήν. Ὅσον καὶ ἂν σωριάζονται δυστυχίες, ὅμως καμίαν συγκίνησιν δὲν μᾶς προκαλοῦν γιατί αἰσθανόμεθα πῶς ὅλα ἐκεῖ μέσα εἶναι τεχνητὰ κ' ἀνύπαρκα.

Καὶ ὅμως, εὐρισκόμεθα εἰς τόσιν θεατρικὴν ἐφέτος κατάπτωσιν εἰς τόσιν δημιουργικὴν στειρώσιν, ποῦ ἀναγκαστικὰ οἱ «Σκλάβοι» τοῦ κ. Νικολοπούλου, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα, ἀνέρχονται τὴν βαθμίδα τοῦ μετρίου ἔργου.

Λυστυχώς δὲν παρευρέθημεν τὴν βραδειὰν ἐκείνην εἰς τὸ θέατρον καὶ ἀδυνατοῦμεν νὰ γράψωμεν κριτικὴν.

ΔΙΑ ΤΟ ΧΡΗΜΑ-ΔΡΑΜΑ ΥΠΟ Ι. ΔΕΛΗΚΑΤΕΡΙΝΗ

Εἶναι ντροπή. Καὶ Νιάμ-Νιάμ νὰ ἦμεθα, καὶ πάλιν ἓνας συγγραφεὺς θὰ δυσκολεύετο νὰ παρουσιάσῃ μπροστά μας τέτοια ἔργα. Ὅχι πιά ἀηδίαν μὰ ἀγανάκτησιν αἰσθάνεται κανεὶς. Τόσο λοιπὸν πίσω εὐρισκόμεθα, καὶ τόσο ραγιάδες εἴμεθα, ὥστε ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας νὰ καθήμεθα ἡσυχοὶ, ἀνεκτικοὶ καὶ ἰώβιοι, καὶ κανεὶς νὰ μὴ σηκωθῆ, νὰ διαμαρτυρηθῆ, νὰ φωνάξῃ;

Εἶναι νὰ τρέμῃ κανεὶς συλλογιζόμενος τὴν ἐρημίαν του ὅταν τὴν στιγμήν πού αὐτὸς ἔτσι ζῆ καὶ αἰσθάνεται, δίπλα του ἓνας intellectual τάχατε, ἓνας «Λόγιος», τόσο διαφορετικὰ καὶ ὀπτετόντια ἀντιλαμβάνεται ἀκόμα τὴν Τέχνην καὶ δίπλα μας—καὶ πίσω καὶ μπροστά μας—παντοῦ μᾶς περιζώνει ἓνας ὄχλος πού ὠρύεται καὶ χειροκροτεῖ.

Ο ΞΕΝΟΣ--ΚΩΜΩΔΙΑ Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ

Ἔργον νοικοκυριστικὸ καὶ νοικυρεμένο. Μοῦ φαίνεται, εἶναι τὸ μόνον ἔργον ἐφέτος πού γράφηκε μ' ἐπιμέλειαν καὶ προσοχὴν, μακριὰ ἀπὸ τὲς δημοσιογραφικὰς ἀμέλειαις καὶ ἐπιπολαιότητες. Οἱ χαρακτῆρες διαγράφονται καλὰ, τὰ λόγια πού κάθε πρόσωπον λέει, εἶναι τόσον στενὰ προσαρμοσμένα μὲ τὸν χαρακτῆρά του, πού δὲν εἴμπορεῖς νὰ τὰ βάλῃς στὸ στόμα κανενὸς ἄλλου. Ἡ κωμικότης των καὶ ἂν πηγάζῃ κάποτε ἀπὸ ἐξεζητημένας περιπετείας ἢ ἀπὸ εὐκόλα λογοπαίγνια, ὅμως βαθύτερα ἔχει τὴν πηγὴν τῆς, στὴν ἐνδόμυχον κωμικότητα τῶν κοινωνικῶν μας ἐκεῖ μέσα τύπον. Κάποιες ὅμως ὑποχωρήσεις εἰς τὸ γούστο τοῦ κοινοῦ, κατεβάζουν εἰς μερικὰς στιγμὰς τὴν κωμωδίαν αὐτὴν στὸ χαμηλὸν ἐπίπεδον τῆς φάρσας καὶ τὴν κάνουν πολλὰς φορὰς ν' ἀρέσῃ εἰς τὸ πλῆθος καὶ νὰ χειροκροτῆται.

ΥΠΕΡΑΝΩ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ--ΔΡΑΜΑ ΥΠΟ ΓΕΡ. ΒΩΚΟΥ

Τὸ δράμα αὐτὸ τοῦ κ. Βώκου δὲν εἶναι χειρότερον ἀπὸ τὰ ἐπίλοιπα τῆς ἐφετείνης ἐσοδείας. Ὅλοι οἱ χαρακτῆρες ἀνάμικτὰ διατυπώνονται καὶ φασματικά σαλεύουν. Αἱ ἰδέαι των συγχυσμένα καὶ ἢ ἀντίληψίς των περὶ ζωῆς ψεύτικη καὶ ἀσθενική. —Ἐπειτα, κωμικὴ σύγχυσις πλατωνισμοῦ καὶ σοσιαλισμοῦ, σηναὶ φρικτῆς ἀνεξηγήτου καὶ ξαφνικῆς ἀνεχρείας πού προκαλοῦν τὸ γέλιο. Καὶ ὅμως ἐπάνω ἀπ' ὅλα αὐτὰ, κάποια ἀνίκανη ποιητικὴ προσπάθεια πού μᾶς προκαλεῖ, ἀλήθεια, τὴν συμπάθειαν. Κάτι πὸ εὐγενικὸν ἐνυπάρχει μέσα εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν προσπάθειαν, μία ψυχὴ πού ἀληθινὰ μπορεῖ νὰ πογέσῃ, ὁμορφῇ μὰ ἀδύνατη, ἄρρωστη, καὶ θαμπωμένη. Ἄνάμεσα στὰ τόσα ἄλλα, τὸ ἔργον αὐτὸ χωρὶς νὰ τὸ ἐκτιμῶ καθόλου, ὅμως δὲν ξέρω γιατί, μὲ συγκινεῖ κάπως.

Τὸ δράμα τοῦ κ. Σταθοπούλου, ξετυλίσσεται εἰς τὴν πρώτην πράξιν μέσα εἰς ἓνα διαρκὲς βάλε-βγάλε ὄλων τῶν καπέλων τῶν κυριῶν τοῦ θιάσου. Πρὸς στιγμὴν ὑπέθεσα ὅτι κανένα κατὰστημα «γυναικείων τίλων» ἔβαλε τὸν κ. Σταθαύμασα τὴν ἀμερικανικὴν ἐφευρετικότητά τοῦ Ἑλληνοξέμπτου. Ἐφάμιλλος ἀλήθεια μού φάνηκεν ἡ ρεκλάμα αὐτὴ μὲ τὴν ρεκλάμαν τῶν καταποτιῶν Πίγκ. Ἔτσι καὶ αὐτὰ, βάζοντας ἓνα οἰονδήποτε τίτλον, ἀρχίζουν μὲ σοβαρὰς τάχατε κουβέντες, μὲ σπουδαῖα ἐπιστημονικὰ ἢ καλλιτεχνικὰ θέματα καὶ σὲ ἀπατοῦν ἕως ὅτου αἴφνης εἰς τὸ κάτω κάτω μέρος βλέπεις : «Καταπότια Πίγκ, εἰς τὸ Φαρμακεῖον Κρίνου καὶ εἰς ὅλα τὰ μεγάλα φαρμακεία.» Λυστυχώς, καθ' ὅσον ἡμῶν εἰς τὸ τέλος ν' ἀντιληφθῶ, δὲν πρόκειται ἐδῶ περὶ ρεκλάμας καπέλων, ἀλλὰ, (ἔχω ὅμως μερικὰς ἀμφιβολίας) περὶ δράματος ἀληθινοῦ, πού θὰ ἐλάμβανε μάλιστα μέρος καὶ στὸν Ἀβερώφειον διαγωνισμόν. Κι' αὐτὸ πολὺ μὲ στενωρόρησε. Γιατί ἔτσι ἀφήκεν ὁ κ. Σταθοπούλος νὰ τοῦ ξεφύγῃ μὴ μεγαλοφυῆς σύλληψις, γὰρ νὰ τρέξῃ πίσω ἀπὸ ἓνα κοινὸν καὶ παλαιωμένον δραματικὸν θέμα. Εἶναι ἀλήθεια λυπηρὸν γιατί ἐπὶ τέλους ὅταν ἔχει κανεὶς νὰ κρίνῃ πρωτοπειρῶν ἔργα, πού φυσικὰ θὰ τοὺς λείπουν τ' ἀπαραίτητα στοιχεῖα τῆς τέχνης καὶ ἀκόμα, καὶ τὸ βαθύτερον γνώρισμά τους μὲ τὴν ζωὴν, τὸ πρᾶγμα ὑποφέρεται. Ἀλλὰ ἐδῶ δὲν ὑποφέρεται.

ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

Σημείωσις τῆς «Νέας Ζωῆς.» Ἐπαίχθησαν ἀκόμα ἐφέτος καὶ μερικὰ ἄλλα πρωτότυπα ἐργάμεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ «Ὁ Ἄνθρωπός μας» τοῦ φίλου μας κ. Παντελῆ Χόρν, γὰρ τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἐγράφη καμιά κριτικὴ τῆς προκοπῆς, ἄξια νὰ τὴν ἀναδημοσιεύσωμεν.

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ

Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα μᾶς ἔρχονται νέα εὐχάριστα. Ἰδρύθηκεν ἐπὶ τέλους ἓνας Ἐκπαιδευτικὸς Ὁμιλός «μὲ τὸ σκοπὸ νὰ ἰδρύσῃ ἓνα Πρότυπον Δημοτικὸ Σχολεῖον στὴν Ἀθήνα καὶ νὰ βοηθήσῃ ν' ἀναμορφωθῆ μὲ τὸν καιρὸν Ἑλληνικὴ Ἐκπαίδευσις». Ὁ σκοπὸς εὐγενικώτατος· οἱ ἰδρυταὶ ἓνας καὶ ἓνας, καὶ πρῶτος, ἀπὸ σύμπτωσι βέβαια, ὁ σημερινὸς Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας. Ὅλα λοιπὸν καλὰ. Ἀλλὰ θὰ καταβληθῆ, ἄραγε ἡ ἐνέργεια ἐκείνη ἢ συνεχῆς, ἢ μὴ γνωρίζουσα ἀπογοήτευση, ἢ σύντονος καὶ ἀκατάβλητος πού δημιουργεῖ καὶ κάμνει νὰ ζεῖ κάθε ἰδέα; Ἐμεῖς θέλομε νὰ τὸ πιστεύωμε αὐτό.—Γιατί θάνε μεγάλη, ἀνυπολόγησι—καὶ τὸ λέγομε μὲ ἀτόλυτη βεβαιότητα—ἡ ὠφέλεια πού θὰ προκύβῃ ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σχολικοῦ αὐτοῦ. Θάνε σημαντικὴ ἐνὸς ξυπνήματος τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως ἢ κατίσχυσις τοῦ ἰδεολογικοῦ αὐτοῦ πραγματισμοῦ.—Καὶ—τὸ λέμε γὰρ ὅλους—πρέπει τὸ ἔργον τοῦ Ὁμίλου νὰ ὑποστηριχθῆ μὲ θέρημν ἀπὸ τὸν καθένα. Πρέπει νὰ ὑποστηριχθῆ καὶ ἄμεσα καὶ ἔμμεσα· ἄμεσα μὲν, μὲ τὸ γρήγορον καὶ ἀνευ ἀναβολῆς στάλσιμον τῆς μικρῆς τῆς τιποτένιας ἄλλως τε συνδρομῆς, ἔμμεσα δέ, συσταίνοντας καὶ σ' ἄλλους νὰ ὑποστηρίξουν μὲ τὸν ἴδιον τρόπο τὸν Ὁμιλόν. Ἔτσι μόνον, μὲ σύντονη ἐνέργεια μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῆ ὁ σκοπὸς ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὁποιοῦ θὰ προκύβουν τόσα καὶ τόσα εὐχάριστα καὶ ἐνεργητικὰ ἀποτελέσματα.

Γ. Γ. Κ.

Ὅσοι θέλουν νὰ βοηθήσουν τὸν Ὅμιλον πρέπει νὰ στείλουν τὸ γρηγορότερον τὴν συνδρομὴν τους—πέντε δραχμὲς τὸ χρόνο—στὴ διεύθυνση.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ, ΟΔΟΣ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΕΙΟΥ ΑΘΗΝΑ

Στὴν ἴδια διεύθυνση πρέπει νὰ γράψουν καὶ ὅσοι θέλουν ὁποιοσδήποτε πληροφορίες.

Ἀναδημοσιεύομεν ἐδῶ καὶ τὸ καταστατικὸ τοῦ Ὀμίλου, σύντομο, συντομώτατον ἐν ἀντιθέσει μάλιστα μὲ τὰ καταστατικά τῶν ἄλλων Ῥωμαϊκῶν Συλλόγων :

1) Συσταίνεται «Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλος» μὲ τὸ σκοπὸ νὰ ιδρῦσῃ ἓνα Πρώτῳ Δημοτικὸ Σχολεῖο στὴν Ἀθήνα καὶ νὰ βοηθήσῃ ν' ἀναμορφωθῇ, μὲ τὸν καιρὸ, ἡ Ἑλληνικὴ ἐκπαίδευση,

2) Μέσα γιὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του θὰ μεταχειρίζεται ὁ Ὀμιλος διαλέξεις καὶ ἔκδοσι βιβλίων, ἑφημερίδας καὶ περιοδικῶν.

3) Ὁ Ὀμιλος ἔχει ἔδρα του τὴν Ἀθήνα.

4) Ἰδρυταὶ τοῦ Ὀμίλου εἶναι οἱ Ἐφοροὶ τοῦ Πρωτύπου Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ τὰ μέλη ποῦ ψήφισαν τὸ Καταστατικὸν.

5) Τὸν Ὀμιλον τὸν διευθύνει Ἐπιτροπὴ ἀπὸ ἑπτὰ Ἰδρυτὰς. Τρεῖς ἀπ' αὐτοὺς εἶναι ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ἐφορίας τοῦ Σχολείου.

6) Τὴν Ἐπιτροπὴ τὴν ἐκλέγουσιν μὲ πλειοψηφίαν οἱ Ἰδρυταὶ κάθε τρία χρόνια, τὴν Ἐφορίαν κάθε ἕξ.

7) Ἡ Ἐπιτροπὴ ὀρίζει ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Γραμματείας καὶ Ταμίας.

8) Ὁ Ταμίας τοῦ Ὀμίλου εἶναι καὶ Ταμίας τοῦ Σχολείου καὶ ἀντιπροσωπεύει καὶ τὰ δύο σὲ κάθε χρηματικὴν τὴν ὑπόθεσιν.

9) Σὲ κάθε συνεδρία τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἀπαρτίαν χρειάζονται τρία μέλη. Ἐνα ἀπὸ τὰ μέλη προεδρεύει καὶ διευθύνει τὴν ἐργασίαν κάθε συνεδρίας.

10) Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀντιπροσωπεύει τὸν Ὀμιλον σὲ κάθε εἶδος σχέσιν του καὶ φροντίζει γιὰ ὅλες τὴς ἐργασίας τοῦ Ὀμίλου, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Πρώτῳ Δημοτικὸ Σχολεῖο, ποῦ τὸ φροντίζει ἡ Ἐφορία του.

11) Τὰ μέλη τοῦ Ὀμίλου πληροῦν πέντε δραχμὲς τὸ χρόνο.

12) Στὸ τέλος κάθε χρόνου ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ δημοσιεύῃ ἔκθεσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς καὶ τὴν λογοδοσίαν τῆς.

13) Ἡ Ἐπιτροπὴ ὀρίζει ὡς ἰδρυτὴ ἓνα ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ Ὀμίλου, κάθε φορὰ ποῦ λείψῃ ἰδρυτὴς.

14) Τὸ Καταστατικὸ τοῦτο μπορεῖ ν' ἀναθεωρηθῇ ἀπὸ τοὺς Ἰδρυτὰς καὶ τὰ Μέλη μετὰ τὰ τρία πρῶτα χρόνια. Ἀθήνα, Μᾶς 1910

Ἄπ. Ἀλεξανδρῆς, Ἀ. Μαβίλης, Πέτρ. Ἀποστολίδης, Ν. Μανρουδῆς, Περικλ. Ἀργυρόπουλος, Κ. Μελάς, Βλ. Γαβριηλίδης, Ἄλ. Μυλωνᾶς, Χρ. Γκόφας, Ἄλ. Παναζῆς, Ἄλεξ. Δελμούζος, Ἄλ. Παπαναστασίου, Λουκ. Δελμούζος, Κ. Πασαγιάννης, Κωνστ. Δεμερτζῆς, Δ. Πετροκόκκινος, Ἄλ. Διομήδης, Θρ. Γ. Πετμεζᾶς, Ι. Δραγούμης, Χρ. Ράγκος, Ι. Θεοδορίδης, Δ. Ι. Σαράτσης, Ν. Καζαντζάκης, Μιχ. Στελλάκης, Π. Καραπάνος, Δ. Σωτηριάδης, Ἄνδρ. Καρκαβίτσας, Κωνστ. Τοπάλης, Κωνστ. Κασιμπάλης, Κ. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, Α. Ν. Κεφαλληνός, Μ. Τσιριμώκος, Ἄρ. Κουρτίδης, Δημ. Φωκᾶς, Γ. Καφαντάρης, Φώτης Φωτιάδης, Κλέανδρος Β. Λάκων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1909—1910

ΑΜΙΕΛ		
Σελίδες ἡμερολογίου Μετάφρ. Π. Πετρίδη	Σελίς	47,112
ΓΙΑΝΝΗ ΑΠΟΣΠΕΡΗ		
Λαϊκὰ συνήθεια.—Πρωτοχρονιά	»	119
ΜΑΝΟΥ ΑΡΤΑΚΗ		
Στὴν Κυρία Πρέσσι, ποίημα	»	299
Κ. Ι. ΒΑΡΝΑΛΗ		
Τὸ Τραγοῦδι τῶν Νέων, ποίημα	»	204
ΙΩΑΝ. ΓΚΙΚΑ		
Τὰ τρία πεντάλιρα, διήγημα	»	67,169,259
ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ		
Μούσα, ποίημα	»	302
Κόσμος »	»	369
REMY DE GOURMONT		
Ἡ μέθοδος τοῦ Κάντ. Μεταφρ. Β. Κ. Π.	»	22
Ι. Ν. ΓΡΥΠΑΡΗ		
Ἐστιάδες, ποίημα	»	65
Σάτιρα »	»	201
Δ. ΔΕΣΠΟΤΑ		
Ὁ Προσφύρης, Δημοτικὸ τραγοῦδι Ρόδου	»	31
Ε. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΛΑΚΗ		
Στὸ ρημάδι τῆς Ὑδρέϊσας, Διήγημα	»	290
LEFCADIO HEARN		
Μερίμνημα. Μελέτη. Μεταφρ. Β. Κ. Π.	»	96
ΚΩΣΤΗ ΚΑΒΑΦΗ		
Ἡ Πόλις, ποίημα	»	129
Ἡ Σατραπεία »	»	285

Μ. ΚΑΛΑΜΑ	Σελίς	
Ἡ νύχτα ποίημα	»	92
ΑΡΙΣΤΟΥ ΚΑΜΠΑΝΗ		
Εἰς τὸ Πνεῦμα τοῦ κάμπου, ποίημα	»	135
Πνοή Φθινοπώρου, Μακριά μου, Στὸ σπίτι σου, Νυκτερινὸ Τραγοῦδι	»	364
ΣΤΑΘΗ ΚΑΡΑΒΙΑ		
Ἡ πυγολαμπίδα—Ὁ θάνατος τῶν σκιῶν, ποιήματα	»	38
Τ' ὄνειρο τῆς πηγῆς—Στὸν Ὀδυσσεά	»	155,156
Ὁ Τάνταλος	»	303
Στὸν Κάϊν	»	366
ΝΙΚΟΥ ΚΑΡΒΟΥΝΗ		
Τὸ θλιμμένο τραγοῦδι—Ἡρώ ποιήματα	»	288
ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΣΙΜΑΤΗ		
Μία ματιὰ στὴν σύγχρονη Νεοελληνικὴ ποίηση	»	40
Θ. Δ. ΚΑΗΡΟΝΟΜΟΥ		
Ἡ Καλλιμαχοῦδα Ἑλλ. παράδοσι	»	140
ΑΙΜΥΛΙΑΣ ΚΟΥΡΤΕΛΗ		
Ὁ χορὸς τῶν Ἑσκιῶν—Κηδάρ ποιήματα	»	207,208
Φθινόπωρο	»	286
Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ		
Φύλλα Καμέλιας ποιήματα	»	137
Νοσταλγικὸ, Ἰδανικὸ	»	301
ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΓΝΗ		
Μαρία ἢ Μαγδαληνὴ ποίημα	»	300
Γ. ΜΑΡΚΟΡΑ		
Ὁ Γερονιάτης ποίημα	»	363
JEAN MOREAS		
Στροφές	»	361
MARIO MEUNIER		
Σαφῶ-Μελέτη-Μεταφ. Σπ. Πάργα	»	138
ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ		
Ὅταν σπάσῃ τὰ δεσμά του-Δράμα	»	3,240,316
FR. NIETSHE		
Πρόλογος τοῦ Ecce Homo	»	34
ΛΕΑΝΤΡΟΥ ΠΑΛΑΜΑ		
Μουσικὴ, ποίημα	»	289
ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ		
Ἀπὸ πάνου ἀπὸ τὰ δένδρα, Φωτοῖσκιοι, Πρώτη Εὐτυχία, Δεύτερη Συντυχία, Τρίτη Συντυχία, Ζωὴ ποιήματα	»	345

ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ	Σελίς	
Ἡ Πεποικιλμένη Διήγημα	»	24
ΚΛΗΜΗ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ		
Ἀπὸ τὸν Ἀπολλώνιο— ποίημα	»	287
ΝΙΚΟΥ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΥ		
Ἀπὸ τὰ «Παράταιρα τραγοῦδια» ποίημα	»	33
ΣΩΤ. ΣΚΙΠΗ		
Ἀπολλόνιον ἄσμα ποίημα	»	106
ΡΩΜΟΥ ΦΙΛΥΡΑ		
Ὁ Γόης ποίημα	»	367
ΚΩΣΤΗ ΧΑΡΙΤΑΚΗ		
Ἡ Βούργια ποίημα	»	153
ΤΩΝΗ ΧΡΗΣΤΙΑΗ		
Χυνοπωρινὰ τραγοῦδια ποιήματα	»	153
Ἐλεγείες ποίημα	»	302
ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ		
Λίβελλος κατὰ δασκαλισμοῦ	»	157
ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ		
Κριτικὰ μελετήματα		
Παύλου Νιρβάνα : Μαρία Πενταγιώτισσα	»	51
Παντελῆ Χόρν : Μελάχρα	»	55
Σ. Σκίπη : Ὁ ἀπέθαντος	»	121
Σπ. Μελά Τὸ χαλασμένο σπίτι	»	164
Γιὰ τοὺς νέους μας. Ἀφορμὴ ἀπὸ τὴ «Σαμοθράκη» τοῦ κ. Ἰδα	»	232
ΠΕΤΡΟΥΛΑΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ		
Τ' ὄνειρο Διήγημα	88	
Ἐγὼ—Ὅλοι ἐσεῖς Διήγημα		130,209,304
OSCAR WILDE		
Ὁ Εὐτυχισμένος Ἀρχοντας Διήγημα Μεταφ. Σ. Π. καὶ Μ. Α. »		331
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ		

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Αίγυπτος Γρ. Δ. 40. — Ἐξωτερικόν Φρ. Χρ. 12.

Τὸ Φυλλάδιον . . . Γρ. Δ. 4.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ.— Ὅταν σπάσῃ τὰ δεσμά του, δράμα.

REMY DE GOURMONT.— Ἡ μέθοδος τοῦ Κάντ, μεταφρ. Β. Κ. Π.

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ.— Ἡ Πεποιυλιμένη, διήγημα.

Δ. ΔΕΣΠΟΤΑ.— Ὁ Προσφύρης, δημοτικὸ τραγοῦδι Ρόδου.

ΝΙΚΟΥ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΥ.— Ἀπὸ τὰ Παράταιρα, ποίημα.

ΦΡ. ΝΙΤΣΕ.— Πρόλογος τοῦ Ecce Homo.

ΣΤΑΘΗ ΚΑΡΑΒΙΑ.— Ὁ Θάνατος τῶν Σκιῶν, Ἡ Πυγολαμπίδα, ποιήματα.

ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΣΙΜΑΤΗ.— Σύντομα Σημειώματα - Μιὰ ματιὰ στὴ σύγχρονη
Νεοελληνικὴ Ποίησι.

ΑΜΙΕΛ.— Ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιο, μεταφρ. Π. Α. Πετρίδη.

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ.— Κριτικὰ Μελετήματα.— Παύλου Νιρβάνα Μα-
ρία Πενταγιώτισσα.— Παντελὴ Χόρν Μελάζρα.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ.—

Δι' ὅτι σχετίζεται μὲ τὸ Περιοδικόν :

Rédaction de la Revue "NEA ZOË"

Rue Sesostris 10

Alexandrie - Egypte.

Β'. ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ὁ Ἑλληνικὸς Καλλιτεχνικὸς Σύνδεσμος θέλει ὀργανώσῃ τὴν δευτέραν αὐτοῦ Καλλιτεχνικὴν Ἐκθέσιν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Κέντρῳ, ὁδ. Βουλάρχου ἀρ. 8 ἀγίν. Μουσέρη, καὶ θὰ δέχεται ἔργα, τῶν τε ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τῶν ἐν τῷ Ἑξωτερικῷ καλλιτεχνῶν.

Ἡ ἑορτὴ τῆς ἐνάρξεως ὠρίσθη νὰ τελεσθῇ τὴν 11 Φεβρουαρίου 1910 ν. ἔτ. Παρασκευὴν καὶ ὥρ. 4. μ. μ.

Ἡ ἔκθεσις θέλει διαρκέσῃ ἀπὸ τῆς 12 Φεβρουαρίου μέχρι 20 Μαρτίου 1910.

Τὰ ἔργα θὰ παραλαμβάνωνται ἐν τῷ τόπῳ τῆς Ἐκθέσεως ἀπὸ τῆς 25—31 Ἰανουαρίου 1910 συμπεριλαμβανομένης.

Οἱ κ. κ. καλλιτέχνη θὰ εἰδοποιηθῶσι διὰ προσκλήσεως τοῦ Συνδέσμου ἀποστελλομένου αὐτοῖς καὶ τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐκθέσεως. Ὅσοι τῶν καλλιτεχνῶν δὲν θὰ ἐλάμβανον τυχὸν προσκλήσεις καὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ζητήσωσι συμπληρωματικὰς πληροφορίας ν' ἀπευθύνονται πρὸς τὸν :

Mr. N. KARAVIA

Secret. génér. de la Société Artistique Hellène

P. B. 594.

CAIRO

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Σ. ΣΚΙΠΗ : « Ἡ Νύκτα τῆς Πρωτομαγιάς » - δράμα. ἔκδοσις Σεράπιου. Ἀλεξάνδρεια.

Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ : « Σὰν παραμῦθια ». Ἀθήνα.

Κ. ΟΡΑΤΙΟΥ ΦΛΑΚΚΟΥ : « Ποιητικὴ » — (μεταφρ. Δρ. Ν. Λιβαδάς) Ἐν Ἀθήναις.

Σ. ΣΚΙΠΗ : « Ὁ Ἀπέθαντος » πέμπτη σφραγίδα.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — Δεκαπενθήμερον Περιοδικὸν Πολιτικὸν καὶ Φιλολογικὸν. Διευθυντὴς Α. Γεωργιάδης.

ΑΘΗΝΑ — Μηνιαῖον Ὅργανον τοῦ Ἑλληνικοῦ Συλλόγου ὁ Αἰσχύλος.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ :

ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ : Οἱ « Πετροχάρηδες » - δράμα. Ὁ κάθε τόμος Γ.Δ. 5.

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ : « Μαρία Πενταγιώτισσα » δράμα. » » » 5.

ΝΙΚΟΥ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΥ : « Ἀγριοπούλουδα » » » » 6.

Ἡ «**ΝΕΑ ΖΩΗ**» μετὰ τὴν νέαν τροπὴν τῆς θὰ ἐκδίδεται εἰς τὸ ἕξῃς κάθε μῆνα σὲ 64 σελίδες καὶ θὰ παραμείνῃ καθαρῶς λογοτεχνικὸ περιοδικόν.— Περὶ τὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι οἱ συγγραφεῖς διδασκτικῶν βιβλίων δὲν λογαριάζονται γὰρ λογοτέχνη.

Καὶ μὴ παράκλησις γὰρ τοὺς συνδρομητὰς μας: Ὅσοι θέλουσιν τὴν «**Νέαν Ζωὴν**» παρακαλοῦνται νὰ μᾶς ἐμβάσωσιν ἀμέσως τὴ συνδρομὴν τους, καὶ ὅσοι δὲν τὴν θέλουσιν νὰ μᾶς ἐπιστρέψωσιν τὸ πρῶτον φυλλάδιον. Ἔτσι θὰ μᾶς εὐκολύνουν ὅλοι: οἱ πρῶτοι μετὰ τὴν συνδρομὴν τους καὶ οἱ δεῦτεροι ἀπαλλάσσοντές μας ἀπὸ μεγάλα ἔξοδα.

Κι ἂς εἰπωθῆ καθαρὰ καὶ μετὰ εὐλιζομένην: Ἄν ἡ «**Νέα Ζωὴ**» ἀπὸ ἄσχημο περιοδικὸν ἐφθάσῃ εἰς τὸ ζηλευτὸ σημεῖον ποὺ εὐρίσκειται σήμερον, δὲν χρεωστῆ τίποτα, σὲ καμμίαν ἀπολύτως τάξιν τῆς κοινωνίας μας, ἀπειρῶς δὲ ὀλιγώτερον εἰς τοὺς ταλαντούχους μας. Αὐτοὶ, ἀδιαφορίαν μόνον ἔδειξαν. Τὸ ἴδιον ὅμως καὶ ἡμεῖς γὰρ αὐτούς.—

Ἐν τούτοις στοὺς ὀλίγους καλοὺς μας συνδρομητὰς, ποὺ μᾶς ἐννοοῦν καὶ μᾶς βοηθοῦν ἐκφραζόμενοι τὴν βαθειὰ μᾶς εὐγνωμοσύνην.

Ἄς σημειωθῆ ὅμως πρὸς τιμὴν καὶ κάποιαν παρηγορίαν τῆς ἐλληνικῆς παροιμίας μας ὅτι μέσα στὴ γενικὴν ἀδιαφορίαν ὑπάρχουσαν καὶ μερικῶν ποὺ ἐνδιαφέρονται, οἱ **Σεπτέμοιοι**, ποὺ μετὰ ἀγάπην παρακολοῦθοῦν τὸ ἔργο μας καὶ μετὰ φανατισμὸν διαδίδουσι τὴν θρησκείαν τοῦ πνεύματος.

—Στὰς 26 Ἰβρίου ἡ ὑψηλήτρια στὸ Ἐθνικὸν μᾶς Πανεπιστήμιον ἰατρὸς καὶ Παναγιωτάτου μᾶς ἐδιάβασε ἐπὶ 1½ ὥραν στὸ Κατάστημα τοῦ Συλλόγου τῶν Ἑλλήνων Ἐπιστημόνων τὴν ἔκθεσιν τῆς: «Ὁ Συμβολισμὸς εἰς τὴν ἰδέαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων». Καὶ ἐπὶ 1½ ὥραν ἐλυτοῦμεθα κατάκαρδα στὸ ἀντίκρουσμα τῆς διαπρεποῦς conférence τῆς ποὺ ἐπαίρει ὅλας τὰς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ὑπὸ τὸ ἀβάσταχτον βάρος ἀβαστάχτου θέματος καὶ ἀβασταχτοτέρας γλώσσας. Κι ἀλήθεια, ἡ ἀδυναμία τῆς ἐπροδόθη, διότι δὲν κατώρθωσεν νὰ συναρμολογήσῃ ὅσα ἐξήγησε νὰ μᾶς πῆ, καὶ νὰ ὑποτάξῃ εἰς τὴν σύνθεσιν τὰς ἀπηχίσεις τῶν ἀναγνώσεών της.

Κι ἀκόμα: τί ἐχρησιάζετο ἡ Συλλογὴ ἐκείνη τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν ὁποίων ἡ θορυβώδης ἀντήχησις μαζὺ μετὰ τὸ καταρακτωδὲς τῆς ἀναγνώσεως ἐπροξενούσαν κυλιόμενων κολλακιῶν θόρυβον;

Ἡμεῖς, πρόθυμοι νὰ ἐπαινήσωμεν σήμερον τὴν θαυμαστὴν ἀντοχὴν τῆς καὶ Παναγιωτάτου ἐλπίζομεν νὰ δυνηθῶμεν πολὺ προσεχῶς καὶ τὰς φιλολογικὰς ἀρετὰς της νὰ τονίσωμεν, ὅταν ἐκλέγουσα θέμα ὀλιγώτερον βαρὺ, μᾶς διαλεχθῆ (δικαιολογοῦσα οὕτω τὸν τίτλον ποὺ ἡ ἴδια προτιμᾷ, τῆς conférence) μετὰ τρόπον ἔστω καὶ ἀμυδρῶς διαλεκτικὸν καὶ σὲ γλώσσαν ὀλιγώτερον μουμιώδη.

—Παρακαλοῦμε τὴν καὶ Καλλιρῶην Παρρέν, μετὰ ὅλην τὴν ἐμπρέπουσαν ἀβρότητα, νὰναφέρῃ καὶ τὸνομα τῆς «**Νέας Ζωῆς**», ὅταν κάμνη ἀναδημοσιεύσει ἀπὸ αὐτὴν.

Ἡ ἀβρότης, νομίζομεν ὅτι τὸ ἀπαιτεῖ*.

ΜΑΜΟΥΘ

* Εἰς τὴν βουλὴν, κυρία, ἐψηφίσθη εἰς γ'. ἀνάγνωσι τὸ περὶ πνευματικῆς ἰδιοκτησίας νομοσχέδιον.

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ὈΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ὈΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Ἀίγυπτος Γρ. Δ. 40. — Ἐξωτερικόν Φρ. Χρ. 12.

Τὸ Φυλλάδιον . . . Γρ. Δ. 4.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. Ν. ΓΡΥΠΑΡΗ.— Ἐστιάδες, ποίημα.

I. Α. ΓΚΙΚΑ.— Τὰ τρία πεντάλιρα, διήγημα.

ΠΕΤΡΟΥΛΑΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ.— Τ' ὄνειρο, διήγημα.

ΜΗΤΣΗ ΚΑΛΑΜΑ.— Ἀπὸ τὴν Κοιλιάδα, ἡ Νύχτα, ποίημα.

LEFCADIO HEARN.— Μερμύγκια, μετάφρ. Β. Κ. Π.

ΣΩΤΗΡΗ ΣΚΙΠΗ.— Ἀπολλώνιον Ἄσμα, ποίημα.

Ἀπὸ τὸ Ἡμερόλογιο τοῦ ΑΜΙΕΛ, μετάφρ. Π. Α. Πετρίδη.

ΓΙΑΝΝΗ ΑΠΟΣΠΕΡΗ.— Λαϊκά.

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ.— Κριτικὰ μελετήματα.

Δι' ὅτι σχετίζεται μετὰ τὸ Περιοδικόν:

Rédaction de la Revue «**ΝΕΑ ΖΩΗ**»

Rue Sesostris 10

Alexandrie - Egypte.

ΕΦΤΑ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ:

Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΥΡΑ	ΦΡ. 2.—
ΚΑΛΒΕΙΑ ΜΕΤΡΑ	„ 2.—
ΑΓΙΑ - ΒΑΡΒΑΡΑ	„ 2.—
Η ΝΥΧΤΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ	„ 2.—
Ο ΑΠΕΘΑΝΤΟΣ	„ 3.—
ΤΡΟΠΑΙΑ ΣΤΗΝ ΤΡΙΚΥΜΙΑ	„ 3.—
Ο ΓΥΡΟΣ ΤΩΝ ΩΡΩΝ	„ 4.—

Η ΤΙΜΗ ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΦΡ. 12.—

PARIS

13, Rue du Val - de - Grâce.

Πρό ἡμερῶν ἔγινε μέσα στήν μεγάλη αἴθουσα τοῦ Συλλόγου μας ἡ ἐκλογή τοῦ Νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου καί τῆς Νέας Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Περιοδικοῦ.

Ἐξελέγησαν δέ:

ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΠΑΠΠΑΣ	Πρόεδρος
Β. Ε. ΠΑΥΛΙΔΗΣ	Γραμματεὺς
Γ. ΠΗΛΑΒΑΚΗΣ	Α'. Σύμβουλος
Ι. Δ. ΖΑΡΑΚΟΥΔΗΣ	Β'. Σύμβουλος
Μ. ΔΕΛΛΑΠΟΡΤΑΣ	Ταμίας
ΘΥΜΙΟΣ ΛΑΠΠΑΣ	Ἐφορος Βιβλιοθήκης
ΣΤ. ΠΕΡΔΙΓΑΚΗΣ	» Οἰκίματος

Συντακτικὴ Ἐπιτροπή:

Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
Β. Ε. ΠΑΥΛΙΔΗΣ
ΠΑΥΛΟΣ Α. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΓΝΩΜΕΣ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Ἀγαπητὲ Μαριούθ

Ἀρκετὸς θόρυβος—ἀλλὰ καὶ πόσο ἄδικος!—ἔγινε τώρα τελευταία μετὰ τὲς πενιές σου στὸ ΕΞΩΦΥΛΛΟ. Καὶ θὰ παραξενεύθηκες καὶ σύ, ὅπως ἄλλωστε καὶ ὅλοι ὅσοι ἔστω καὶ λιγάκι παρακολουθοῦν καὶ ξεύρουν ἀπὸ Λογοτεχνία, πὼς βρέθηκαν ἄνθρωποι νὰ θυμώσουν, καὶ μερικοὶ μάλιστα νὰ ψάλλουν τὸν ἐξάψαλμο τῆς ΝΕΑΣ ΖΩΗΣ, καὶ τοῦ μακαρίτη παπτοῦ τοῦ ἐλέφαντος.

Τίποτε τὸ παράξενο σ' ὅλα αὐτά. Εἶνε ἀπλούστατα ἓνα ψυχολογικὸ φαινόμενο. Ἡ κοινωνία μας, καθὼς ἄλλωστε καὶ κάθε κοινωνία ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ φιλοδοξήσει τὸν τίτλο τῆς μεγάλης, ζῆ μετὰ τὲς προλήψεις τῆς καὶ τὸ καθιερωμένο καθεστῶς τῆς. Κάθε τι ποῦ γυρεύει νὰ γκίξει ἔστω καὶ ἓνα ἰῶτα αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ status quo, τὸ μισεῖ, τὸ πολεμεῖ, καὶ τὸ ἐξαφανίζει ἂν μπορεῖ. Ὡς τὰ τώρα, ἡ κοινωνία μας ἦταν συνειδημένη ν' ἀκούει μονάχα ὕμνους ἐπαίνων, νὰ ὀσφραίνεται θυμίαμα θαυμασμοῦ, καὶ νὰ βλέπει σπονδυλικές στηλές μονάχα σὲ σχῆμα τόξου μπροστά τῆς. Καὶ ξαφνιάστηκε ὅταν ἀκουσε αὐτὴ τὴν παραφροναία μέσα στὴ γενικὴ ἀρμονία—γιατί ἀρμονία εἶνε καὶ αὐτή—καὶ ἐθύμωσε ὅταν εἶδε ὅτι νέοι, νέα εἰδωλα θέλουν νὰ τῆς φέρουν, ἔστω καὶ ἂν αὐτὰ τὰ εἰδωλα λέγονται: Ὁμορφιά καὶ Ἀλήθεια.

Καὶ ἴσως λυπήθηκες παραπάνω ὅταν εἶδες πόσον ἐσφαλμένως ἐνόησαν τὴν κριτικὴ σου, ποῦ πολλοὶ τὴν ἐξέλαβαν ὅπως αὐτοὶ ἤθελαν. Κι αὐτὸ μὴ σὲ παραξενεύει. Ἀκόμη, στὲς πόλεις ποῦ δὲν ὑπάρχει πνευματικὴ ζωὴ ἢ καὶ ἂν ὑπάρχει εἶνε πολὺ μικρὴ, οἱ περισσότεροὶ δὲν μποροῦν νὰ ξεχωρίσουν τὸ πρόσωπο, τὸ ἄτομο, τὸ ὅποιον εἶνε πάντοτε σεβαστόν, ἀπὸ τὴν ιδιότητά του λ. χ. τὴν πολιτικὴ, τὴν λογοτεχνικὴ, τὴν ἐπιστημονικὴ καὶ λοιπές, γιὰ τὴν ὁποῖαν ὁ καθένας ἔχει δικαίωμα καθαρὰ καὶ ξάστερα νὰ πεῖ τὴ γνώμη του. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ προχθεσινὴ σου ὀλιγόστιχη κριτικὴ, κριτικὴ ἀπηλλαγμένη ἀπὸ κάθε πρόληψη, γραμμένη μετὰ πολλὴ εὐλικρινεία καὶ μετὰ πολὺ χιοῦμορ—ἀλήθεια, ἴσως κομμάτι παραπάνω!—παρεξηγήθηκε ἀπὸ ἐκείνους ἀκριβῶς ἀπὸ τοὺς ὁποίους δὲν ἔπρεπε νὰ παρεξηγηθεῖ. Αὐτὸ τὸ τσουχτερὸ χιοῦμορ δὲν εἶνε βέβαια λόγος ἀρκετὸς γιὰ νὰ θυμώσει, ἐκείνους ἐννοεῖται ποῦ ἐθύμωσαν. Ἄλλωστε πέρυσσι, μιὰ καιρινὴ ἐφημερὶς δὲν ὠνόμασε τοὺς Νεοζωϊστὰς *μαλ λι α ρ α μ ι κ ρ ο β ι α*; Μήπως ἢ «Ἐργασία» τοῦ Δαμαγγοῦρ καὶ μερικὲς ἄλλες, Κέρβεροι τῆς καθαρεινότητος, δὲν ἔψαλλαν ὀλόκληρα κάλλαντα στὴ ΝΕΑ ΖΩΗ; Καὶ οἱ Νεοζωϊστὰς τί ἔκαναν ἐν τῷ μεταξῷ; Ἀπλούστατα, ἐδιάβαζαν τὴν «Γλωσσικὴ Αὐτοβιογραφία» τοῦ Νιρβάνα.

Ὅλα αὐτὰ ἢ ΝΕΑ ΖΩΗ τὰ δέχτηκε μετὰ εὐλικρινῆ εὐχαρίστησι, γιατί ξέρει πὼς κάθε δρᾶσις φέρει τὴν ἀντίδρασι, πὼς μόνον γιὰ τὰ πεθαμμένα πράγματα δὲν γίνεται λόγος, ἂν καὶ καμμιὰ φορὰ γίνεται καὶ γι' αὐτὰ καὶ

ἀπόδειξις ὅτι καὶ γὰρ σένα δυστυχημένη Μαιουθ, ὕστερα ἀπὸ τόσα ἐκατομύρια χρόνια ξαναγίνεται πάλι λόγος.

Ναί! Ἡ Ζωὴ προϋποθέτει ἀγῶνα! The struggle for life εἶνε ὁ μέγας νόμος τοῦ κυβερνᾶ τὸ σύμπαν. Καὶ ὅσο πειὸ ἔντονη εἶνε αὐτὴ ἢ ζωὴ, ὅσο πειὸ μεγάλη εἶνε ἡ ὁρμὴ τῆς, τόσο μεγαλείτερη ἢ ἀντίστασις τῆς ἀτμοσφαιρας τοῦ διασχίζει, τόσο μεγαλείτερη ἢ ἔχθρα τοῦ προκαλεῖ. Κάθε τι τὸ ὑψηλό, τὸ εὐγενικό, τὸ νέο, τὸ ζωντανό, τοῦ πρωτοτόλμησε σ' αὐτὸ τὸν κόσμον νὰ πετάξει μὲ λαχτάρα γὰρ νὰ δεχτεῖ τὸ πρῶτον φιλί τοῦ ἡλίου, στὴν ἀρχὴ πολεμήθηκε φανατικά, περιγελάστηκε ἄκαρδα, ἀλλὰ στὸ τέλος ἐνίκησε θριαμβευτικά. Καὶ αὐτὴ ἡ τρομερὴ πάλῃ τοῦ διεξάγει ἡ ΝΕΑ ΖΩΗ γὰρ τὴν τόσο ἄδικα πολεμουμένη καὶ τόσο ἀπερίσσεπτα περιφρονουμένη Νεοελληνικὴ μας Λογοτεχνία, θυμίζει τοὺς τραγικούς ἀγῶνας τοῦ Ἑρρικού τῆς «Βουλιαγμένης Καμπάνας»—ἐνὸς θαυμασίου ἔργου τοῦ Χάουπτμαν—ὁ ὁποῖος θέλει νὰ φτιάσει μιὰ τεράστια καμπάνα, νὰ τὴ στήσῃ στὴν κορυφὴ ἐνὸς βουνοῦ, καὶ νὰ διαλαλήσῃ στὸν κόσμον μιὰ νέα θρησκεία. Ἄλλ' ὀλόκληρη ἢ φρουρὰ τῶν τηρητῶν τοῦ καθεστῶτος τὸν πολεμᾷ μὲ λύσσα. Κι' ὁ τεχνίτης στὸ τέλος πέφτει νικημένος, ἀλλὰ μ' ἓνα εὐγενικό καὶ ὑπερήφανο χαμόγελο τοῦ ἀνθίζει μονάχα στὰ χεῖρῃ τῶν μεγάλων ψυχῶν, καὶ μὲ μιὰ μονάχα ἐπιθυμίαν. Ν' ἀντικρούσῃ γὰρ ὕστερινὴ φορὰ, τὸν Ἥλιο, τὸν πατέρα του.

Βέβαια ἡ τύχη τῆς ΝΕΑΣ ΖΩΗΣ ἐκρίθηκε ἀπὸ καιρὸ τῶρα. Κάθε φόβος τοῦ μποροῦσε νὰ ὑπάρξῃ γὰρ ἀποτυχία πέταξε πειὰ πολὺ μακριά. Ἡ ΝΕΑ ΖΩΗ πέρασε τὸν Ρουβίκωνα, καὶ μονάχα ἡ ἀληθινὴ ἐπιτυχία τὴν περιμένει. Ἴσως ἀργά, ἀλλὰ θετικά. Ἴσως μόνη τῆς νὰ μὴ μπορέσῃ νὰ ποτελειώσῃ ὅ,τι συνέλαβαν τὰ νεανικά τῆς στήθη ἀπάνω στὸν ἐνθουσιασμό τῶν εἴκοσι χρόνων· ἀλλὰ τί πειράζει; Ἄλλοι πειὸ νέοι, πῶρονται πίσω ἀπὸ μᾶς, μὲ περισσότερη ὁρμὴ, σὲ πειὸ ἔτοιμο δρόμο, θᾶρον καὶ θᾶποτελειώσουν τὸ ἔργον τῆς.

«Ὅλα ἐκεῖνα τὰ τολμηρὰ πουλιά—λέγει ὁ Νίτσε—τοῦ πετοῦν σὲ μακρινὰ διαστήματα, πάντα πλέον μακριά, θᾶρθῃ βέβαια στιγμὴ τοῦ δὲν θὰ μπορέσουν νὰ πετάξουν μακρύτερα, τοῦ θὰ κουρνιαξοῦν ἐπάνω σ' ἓνα κατάρτι ἢ σὲ καμμιὰ ξερὴ ὑφαλο—εὐτυχισμένα πάλι ἂν μπορέσουν νὰ βροῦν αὐτὸ τὸ ἄθλιο ἄσυλο! Ὅμως ποῖος θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ συμπεράνῃ πῶς δὲν ὑπάρχει πλέον μπροστὰ τοὺς ἓνας ἐλεύθερος καὶ ἀτέλειωτος δρόμος καὶ πῶς πέταξαν τόσο μακριὰ ὅσο μπορεῖ κανεὶς νὰ πετάξῃ; Ὡς τόσο ὅλοι οἱ μεγάλοι μας μυσταγωγοὶ καὶ ὅλοι οἱ πρόδρομοὶ μας ἐφθασαν στὸ σημεῖον νὰ σταματήσουν, καὶ ὅταν ἡ κούρασι σταματᾷ δὲν πέρνει τὲς πειὸ εὐγενικὲς καὶ πειὸ χαριτωμένους στάσεις; Αὐτὸ θὰ γίνῃ καὶ σ' ἐσὲ καὶ σ' ἐμέ! Ἀλλὰ τί σημασία ἔχεις σὺ καὶ ἐγώ! Ἀλλὰ πουλιά θὰ πετάξουν μακρύτερα».

• Μὲ ἀγάπη καὶ μὲ μεγάλῃ χαρὰ γιὰ ξαναβλεπόμεθα

Ἰδικός σου

ΔΙΠΛΟΔΟΚΟΣ

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ
ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ :

ΑΙΓΥΠΤΟΣ . . . Γ.Δ. 40

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ . Φ.Χ. 12

ΤΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Γ.Δ. 6

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

- Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗ — Ἡ Σατραπεία, ποίημα.
ΑΙΜΥΛΙΑΣ ΚΟΥΡΤΕΛΗ — Φθινόπωρο, ποίημα.
ΚΛΗΜΗ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ — Ἀπὸ τὸν Ἀπολλώνιον, ποίημα.
ΝΙΚΟΥ ΚΑΡΒΟΥΝΗ — Τὸ θλιμμένο τραγοῦδι — Ἡρώ, ποιήματα.
ΛΕΑΝΤΡΟΥ ΠΑΛΑΜΑ — Μουσική, ποίημα.
Γ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΛΑΚΗ — Στὸ Ρημάδι τῆς Ὑδρέϊσσας, διήγημα.
ΜΑΝΟΥ ΑΡΤΑΚΗ — Στὴν Κυρία Πρέσσι, ποίημα.
ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΓΝΗ — Μαρία ἢ Μαγδαληνή, ποίημα.
Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ — Ἀπὸ τὰ Βάλσαμα : Νοσταλγικό—Ἰδανικό, ποιήματα.
ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ — Μοῦσα, ποίημα.
ΤΩΝΗ ΧΡΗΣΤΙΔΗ — Ἐλεγείες, ποίημα.
ΣΤΑΘΗ ΚΑΡΑΒΙΑ — Ἀλάξουτοι στίχοι : Τάνταλος, ποίημα.
ΠΕΤΡΟΥΛΑΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ — Ἐγὼ — Ὅλοι Ἑσείς, μυθιστόρημα. Συνέχεια.
ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ — Ὅταν σπάσῃ τὰ δεσμά του. Δράμα. τέλος.
OSCAR WILDE — Ὁ Εὐτυχισμένος Ἀρχοντας, διήγημα. μετάφρασι Στέφανου Πάργα καὶ Μάριου Λίβα.
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται μὲ κανένα λόγο.

Κάθε τι τοῦ ἀφορᾷ τὸ Περιοδικὸ ἢ γενικὰ τὸ Σύλλογον νὰ διευθύνεται :

Revue ΝΕΑ ΖΟΪ

Rue Sésostris 10 ALEXANDRIE - Egypte.

ΔΙΑΒΑΖΕΤΕ:

MERCURE DE FRANCE		ΔΑΦΝΗ	
26, Rue de Condé	Paris	Μαυρομυζάλη 34	Athènes
NOUVELLE REVUE FRANÇAISE		ΚΟΣΜΟΣ	
78, Rue d'Assas	Paris	Δίοδος Πεσματζόγλου	Smyrne
LA FLAMME		ΧΡΟΝΙΚΑ	
3, Rue Guersant	Paris	Galata, Coursoum Han, 3	Constantinople
LA PHALANGE		EREVNA	
84, Rue Lauriston	Paris	14, Park Square	London N.W.
LES BANDEAUX D'OR		ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ	
12, Anevue de l'Observatoire	Paris	Θουκυδίδου, 1	Athènes
ISIS		ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ	
13, Rue Bleue	Paris	11 Καραγιώργη	Ἀθήνας
LE BEFFROI		ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	
33, Avenue des Gobelins	Paris	Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη	Athènes
LE THYRSE		ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ	
16, Rue du Fort	Bruxelles	Ἵδὸς Πανεπιστημίου	Athènes
POESIA		ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟΝ	
2, Via Sennato	Milan (Italie)	Ἵδὸς Νοταρᾶ 68	Πειραιεὺς
PAN		ΑΘΗΝΑ	
35, Rue de Treviso	Paris	B. P. 491	Alexandrie
ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ		ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΦΑΡΟΣ	
Ἵδὸς Ἀριστοτέλους 35	Athènes	Gessi Pacha 10	Alexandrie
ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ		ΖΩΗ	
Ἵδὸς Χαρ. Τριζούπη	Athènes	Ἰβραζιμ Ριφάτ Χάν.	Γαλατᾶς (Πόλη)
ΝΟΥΜΑΣ		ΜΟΥΣΑΙ	
Ἵδὸς Ζήνωνα 2	Athènes		Ζάκυνθος
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ		Η ΨΥΧΗ	
Μενάνδρου 83	Athènes	58a Σόλωνος	Ἀθήνας

ΣΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ

ΓΝΩΜΕΣ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΜΑΣ ΖΗΤΗΜΑ

Ἡ διάλεξις τοῦ κ. Μανταδάκη εἰς τὸν «Σύλλογον Ἐπιστημόνων,» ἦταν πορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς σχεδὸν μὲ βεβαιότητα, ἀπὸ τὰς καλλίτερες καὶ σπουδαιότερες ἴσα μὲ τόρα. Θέμα θαυμάσιον καὶ τῆς ἡμερησίας διατάξεως γὰρ μᾶς τοὺς σημερινούς Ἕλληνας, ὁμιλητὴς σοβαρὸς καὶ μελετημένος. Καὶ εἶνε λυπηρὸν ἀλήθεια, ὅτι σχετικῶς λίγοι ἄκουσαν αὐτὴ τὴν διάλεξιν. Ἐπρεπε νὰ γέμυζε ὅλη ἡ αἴθουσα τοῦ «Πτολεμαίου» ἀπὸ τοῦς ἀνθρώπους ἐκείνουσ ἀκριβῶς, οἱ ὅποιοι θέλουσ νὰ θεωροῦνται ἢ πνευματικὴ ὀδηγήτρια τῆς κοινονίας μᾶς, οἱ ὅποιοι θέλουσ νὰ ἀποτελοῦν τὴν ἀνώτερη καὶ διαυγέστερη συνείδησι τῆς παροικίας μᾶς. Αὐτὸ θὰ ἔπρεπε ἀλλὰ...

Ὁ κ. Μανταδάκης μᾶς εἶπε grosso modo σὲ ποῖο σημεῖο εὐρίσκειται τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, καὶ τί αὐτὸς ἀτομικῶς φρονεῖ. Μᾶς εἶπε ὅτι πρέπει νὰ ὑπερισχῆσιν ἢ καθαρεύουσα καὶ ὅτι ἡ μαλλιαρὴ μόνον ἀνοησία εἶνε καὶ τίποτε ἄλλο.

Καὶ ἀπ' ἐδῶ ἀρχίζει κάποια παρεξήγησις.

Ὁ κ. Μανταδάκης, κηρύσσεται γὰρ τὴν καθαρεύουσα, ἐνφ' τῇ γλώσσᾳ ἐνὸς Βερναδάκη, ἐνὸς Βυζαντίου, ἐνὸς Θερεϊανοῦ, ἐνὸς Ραγκαβῆ, τὰς θεωρεῖ ἀπηρχαιωμένους. Καὶ εἰτα θεωρεῖ καθαρεύουσαν, ἢ ὅποια κατὰ τὴν γνώμην του πρέπει νὰ ζῆσιν, τῇ γλώσσᾳ τῆς ἐφημερίδας τῇ γλώσσᾳ τοῦ χρονογραφήματος. Ἄλλ' ἡ γλώσσα αὐτὴ καθὼς καὶ ἡ γλώσσα μερικῶν φιλολογικῶν περιοδικῶν λέγεται μακτῆ. Ἐπειτα εἶπε μαλλιαροὺς ὅλους ἐκείνουσ ποὺ δὲν γράφουσ τὴν καθαρεύουσα. Καὶ βασιλεύει μὴ πολὺ περιέργη ἀντίληψις σήμερα γὰρ τὴν δημοτικὴν μᾶς γλώσσα. Ἀποδίδεται δηλαδὴ τὸ ἐπίθετον μαλλιαρός, ἢ ὃν σὲ κάθε τι ποὺ ξεφεύγει ἀπὸ τὸν σχολαστικισμό, ἔστω καὶ ἐὰν ἔχει προτερήματα θαυμάσια.

Ἄλλ' ὁ κ. Μανταδάκης, δὲν μᾶς εἶπε ποῖα εἶνε ἡ δημιουργικὴ φιλολογικὴ παραγωγὴ εἰς τὴν ποίησιν, εἰς τὸ διήγημα, εἰς τὸ δράμα, τὰ τελευταῖα δέκα δεκαπέντε χρόνια, καὶ σὲ ποῖα γλώσσα γράφουσ ὅλοι σήμερα οἱ δημιουργικοὶ ἀντιπρόσωποι τῆς φιλολογίας μᾶς.

Γιὰ νὰ ἀντιληφθῆιν κανεὶς τὴν διαφορὰ τῆς καθαρεύουσας ἀπὸ τῆς δημοτικῆς, τὴν ζοῆ τῆς δεύτερης καὶ τὴν ψυχρότητα τῆς πρώτης, ἀρκεῖ ἓνα πρόχειρον πείραμα: ἀρκεῖ νὰ διαβάσῃ κανεὶς τρεῖς μεταφράσεις τοῦ Δάντη, ἀπὸ τὸν Μουσοῦρον, ἀπὸ τὸν Ραγκαβῆ, καὶ ἀπὸ τὸν Ζουγρέ. - Καὶ ἀπὸ τὶς τρεῖς μεταφέρουε ἐδῶ τρία κομμάτια τὰ ἴδια.

Πρὸς δ' αὐτῆς τὸ πρόσωπον τὴν χεῖρα κλίνας
 Ἀπεκρινάμην. «Ἵδ' εἰ σὺ, Κύρ Βροννέτε;»
 Ὁ δέ. «Τέχνον μου, σὺν σοὶ μὴ δυσφορήσῃς
 Ἐάν Βροννέτος Λατίνης ἐπιστρέψῃ
 Μικρὸν ὀπίσω, τὴν ῥῆμην λιπῶν τούτων.»
 Ἐγὼ δέ. «Τὸ γ' ἐπ' ἐμοί, πάνυ προθύμως.
 Εἰ δὲ παρὰ σὲ βούλει μὲ συγκαθίσαι
 Ἔσοτ' ἂν ἐμὸν ἀρέσκη συνοδίτην.»
 — «Ἵ τέχνον,» εἶπεν. «ἦν τις τῶν ψυχῶν τούτων

Στήσητ' άκαρής έκατόν έτη μένει,
Τού πυρός άμύνασθαι ού δυναμένη. . .

*

ΜΟΥΣΟΥΡΟΣ

Και κλίνας πρός τό πρόσωπον την χείρα,
άπίντων « Είσθ' ένταυθα, Κύρ. Βρουνέττε; »
'Ο δέ « Μη δυσφορήσης, τέκνον, είπεν,
όλίγον ό Βρουνέττος ό Λατίνης
άν μετά σου στραφή. Πρός βήμα χώρει. »
Κ' έγώ. « Παρακαλώ δυνάμει πάση.
Πλησίον σου, άν θέλεις, θά καθήσω,
έάν ό συνοδός μου μ' έπιτρέπη. »
'Ο δ' είπε « Τέκνον, έκ τής ποιμνης σου ταύτης
όστις στιγμήν σταθῆ, έκατόν έτη
θά φλέγεται άνευ ριπίδος δρόσου. »

*

ΡΑΓΚΑΒΗΣ

Και τοῦτα τότε σκύβοντας: Κύριε Μπρουνέττε έσύ είσαι;
Παιδί μου, αὐτός μ' άπήντησε, μη γιά κακό τό πάρης
"Αν ό παληός σου δάσκαλος Μπρουνέττος σταματήση
Μαζύ σου λίγο, άφίνοντας την συντροφία σου πίσω:
Παρακαλώ σε, τοῦτα έγώ, θά μείνω όσον μπορέσω
Κι' άν θέλεις νά καθήσουμε λιγάκι νά τά ποῦμε
Πολύ ευχαρίστος κάθομαι, άν δέν μοῦ τό έμποδίση
'Εκείνος ποῦ μ' όδήγησε και μαζύ του πηαίνω.
"Όχι παιδί μου δέν μπορώ, μ' άπάντησε με άγάπη
Γιατί από μās όποιος σταθῆ γιά μιá στιγμή στό δρόμο,
'Ακίνητος θά πῆνεται στη φλόγα έκατό χρόνια.

ΖΟΥΦΡΕΣ

Και νά συλλογισθεί κανείς, ότι ό Μουσοῦρος έργάσθηκε είκοσιπέντε
χρόνια—όπως ό ίδιος έλεγε εις τόν σεβαστόν λόγιον και φίλον κ. Κάσδαγλην
όταν εύρισκετο στό Λονδίον—γιά νά άποδώσει τό έργο του Δάντη με
« όλην την έμπρέπουσαν μεγαλοπρέπειαν »

Κακόμοιρη γλώσσα!

Πόσους δέν πήρες στό λαμό σου με την ύπεροπτικήν σου καθαρεύ-
ουσα φόρμα; 'Αλλά και πόσοι—γιατί όχι όλοι; από τους δημιουργικούς
φιλόλογους μας έννοώ—σε άπεκήρηξαν με κάποιο μίσος γιατί τους έπνίξες
στην άρχή ό,τι καλλίτερον είχαν μέσα τους, γιατί τους έμποδίσες με την
ίσπανική σου έθυμοτυπία νά εκδηλωθοῦν φυσικοί!

Και ένας άπ' αυτούς, από τους καλλίτερους διηγηματογράφους μας,
ό Καρκαβίτσας, δέν έγραψε τό περίφημο εκείνο κατηγορητήριό σου
στόν πρόλογο των διηγημάτων του τοῦ 92; « Είνε γλώσσα μπαλασμο-
μένη — λέγει — γλώσσα ποῦ κάμποσοι έξυπνοι άντι νά την αφήσουν μέσα
στη σεβαστή θήκη της, την έσήκωσαν, τής έδωσαν όλίγη ζωή, και με
τά δεκανίκια στά χέρια, με τις άράχνες και τή σκόνη των αιώνων, την
έβαλαν μπροστά γιά νά τους πάγη κοῦτσα - κοῦτσα στην έποχή του Λου-
κιανού και του Ξενοφώντα Είνε γλώσσα ποῦ σου παγώνει τόν ένθου-
σιασμό, ποῦ πλαστογραφεί την ιδέα, σου κόβει τή δύναμη, σου αλλάζει
τό αίσθημα . . . Τῆς ρίχνεις χρυσάφι και σου βγάξει κάρβουνο· τῆς ρίχνεις
φωτιά και σου βγάξει στάχτη· τῆς ρίχνεις αίμα και σου βγάξει λαχανόζουμο. »

ΔΙΠΛΟΔΟΚΟΣ

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ
ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ :

ΑΙΓΥΠΤΟΣ. . . Γ.Δ. 40

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ . Φ.Χ. 12

ΤΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Γ.Δ. 6

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Ι. Ν. ΓΡΥΠΑΡΗ. — Σάτιρα, ποίημα.

Κ. ΒΑΡΝΑΛΗ. — Τό Τραγούδι των Νέων, ποίημα.

ΑΙΜΥΛΙΑΣ ΚΟΥΡΤΕΛΗ. — 'Ο Χορός των 'Ησκιων, Κηδάρ, ποίημα.

ΠΕΤΡΟΥΛΑΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ. — 'Εγώ — 'Ολοι 'Εσείς, μυθιστόρημα.
Συνέχεια.

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ. — Κριτικά μελετήματα: Γιά τους νέους.

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ. — "Όταν σπάσει τά δεσμά του. Δράμα, συνέχεια.

Ι. Α. ΓΚΙΚΑ. — Τά τρία πεντάλιρα, Διήγημα, τέλος.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ

"Όσοι βγάζουν βιβλία και θέλουν νά γίνει γι' αυτά—άν έννοείται άξιζούν—
ή σχετική κριτική στην «Νέα Ζωή» πρέπει νά στέλνουν δύο αντίτυπα· τό ένα
στά γραφεία του Συλλόγου μας και τό άλλο κατ' ευθείαν στό συνεργάτη μας
κ. Πέτρο Ψηλορείτη στην άκόλουθη διεύθυνσι :

κ. Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Κεντρικό Ξενοδοχείο, όδός Σταδίου
ΑΘΗΝΑ, GRÈCE

Τά χειρόγραφα δέν επιστρέφονται με κανένα λόγο.

Κάθε τι ποῦ άφορῶ τό Περιοδικό ή γενικά τό Σύλλογο νά διευθύνεται :

Revue ΝΕΑ ΖΟΪ

Rue Sésostriis 10 ALEXANDRIE - Egypte.

LIRE

MERCURE DE FRANCE
 Directeur ALFRED VALLETTE
 26, Rue de Condé Paris.

NOUVELLE REVUE FRANÇAISE
 78, Rue d'Assas Paris

LA FLAMME
 Rédact. en Chef: LOUIS ROUBAUD
 3, Rue Guersant Paris

LA PHALANGE
 Directeur JEAN ROYÈRE
 84, Rue Lauriston Paris

LES BANDEAUX D'OR
 Directeur PAUL CASTIAUX
 12, Anevue de l'Observatoire Paris

ISIS
 Directeur ARY RENÉ D'YVERMONT
 13, Rue Bleue Paris

LE BEFFROI
 Directeur LEON BOCQUET
 33, Avenue des Gobelins Paris

LE THYRSE
 Directeur LEOPOLD ROSY
 16, Rue du Fort Bruxelles

POESIA
 Directeur MARINETTI
 2, Via Sennato Milan (Italie)

PAN
 Directeur JEAN CLARY
 35, Rue de Treviso Paris

* ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ
 Διευθυντής ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
 *Οδός Ἀριστοτέλους 35 Athens

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

Διευθ. Δ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
 *Οδός Χαρ. Τριζούπη Athens

ΝΟΥΜΑΣ

Διευθ. Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
 *Οδός Ζήνωνα 2, Athens

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
 Διευθύντρια ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ
 Μενάνδρου 83 Athens

ΔΑΦΝΗ

Διευθυντής Τ. ΔΕΠΑΣΤΑΣ
 Μαυρομυζάλη 34 Athens

ΚΟΣΜΟΣ

Διευθυνταί: Μ. και Ν. ΝΙΚΟΛΑΪ-
 ΔΗΣ και Ε. ΠΑΝΤΕΛΙΑΔΗΣ
 Δίοδος Πεσματζόγλου Smyrne

ΧΡΟΝΙΚΑ

Διευθυντής Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
 Galata, Coursoum Han, 3
 Constantinople

ΕΡΕΥΝΑ

14, Park Square London N.W.

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ

Θουκυδίδου, 1 Athens

ΣΕΡΑΠΙΟΝ

Box 938 Alexandrie

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Κον Μ. ΔΕΦΝΕΡ
 *Εθνική Βιβλιοθήκη Athens

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

Διευθ. ΚΑΛΙΠΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ
 *Οδός Πανεπιστημίου Athens

ΣΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΤΗΣ "ΑΘΗΝΑΣ"

Ἐχομε κάποιο στοιχειῶδες καθήκον ἀπέναντί σας, νά σᾶς εὐχαριστήσομε θερμά γιά τὰ τόσο ἐπαινετικά λόγια ποῦ εἶχατε τήν καλωσύνη νά γράψετε γιά τὸ ἔργο τῆς ΝΕΑΣ μας ΖΩΗΣ. Κοντά ὅμως σαυτό ἔχομε και ἓνα ἄλλο, πολὺ μεγαλεύτερο και πολὺ εὐγενέστερο. Καί τὸ καθήκον αὐτὸ εἶνε νά σᾶς ποῦμε μὲ εὐλαχρία και ἀγάπη μερικὲς σκέψεις ποῦ γέννησε στὸ μυαλό μας ἡ ἐφετεινή ἐμφάνισις τοῦ Περιοδικοῦ σας.

Πιστεύω νά μὴ σᾶς πειράξει, ὅσο ἀντίθετος κι' ἂν εἶνε ἡ ἀντιλήψις μας ἀπὸ τὲς ἰδικὲς σας.

Καί πρώτα-πρώτα, ἐὰν θέλετε νά δημιουργήσετε ἓνα ἀληθινὰ λογοτεχνικὸ περιοδικὸ, περιοδικὸ δηλαδὴ ποῦ νά μὴ συνθηκολογῆ μὲ τὸν κάθε ἀνίδεο και ἐπιτόλαιο ἀναγνώστη, ποῦ νά μὴ κάνει ὑποχωρήσεις μπρὸς σὲ κάθε πρόληψι ποῦ εἶνε θρονασμένη στήν κοινωνία μας, ἀλλὰ περιοδικὸ ποῦ νά συνεισφέρει κι' αὐτὸ εὐσυνείδητα και ἀληθινὰ εἰς τὴν Νεοελληνική μας Λογοτεχνία, τότε... πρέπει νάλλάξετε δρόμο.

Καλαθάκι τῶν ἀρχήστων ἔχετε! Ρίξτε, ρίξτε ἀλύπητα κάθε τι τὸ ἄμορφο, ἄχρωμο, ἄγευστο, ἄοσμο, ἀνούσιο, ποῦ σᾶς στέλλει ὁ Α ἢ ὁ Β λόγιος κύριος, ἡ Γ ἢ Δ ρωμαντικὴ δέσποινα ἢ δεσποινίς.

Πάρτε συνεργάτες ἀπὸ τοὺς νέους μὲ ἀξία — και τὰ τελευταῖα χρόνια ξεπετάχτηκαν ὄχι λίγοι στὴ Λογοτεχνική μας Ζωὴ — οἱ ὅποιοι νά ἔχουν μέσα τοὺς ΚΑΤΙ.

Ἔπειτα τὴ γλῶσσα! Γιά τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ! Μὴ σκλαβωθεῖτε σὲ καμμιά γλωσσολογικὴ γαλέρα, ὅποιος δήποτε κι' ἂν εἶνε ὁ καπετάνιος τῆς. Μήτε τὴ μιά, μήτε τὴν ἄλλη ἄκρα! Ἐλευθερία ἀλλὰ και ἐγκράτεια! Ἀπαλλαγὴ ἀπὸ κάθε μουχλοαράχνιασμα, ἀλλ' ὄχι και τρελλὸ ἀφηνιάσμα. Μελετεῖστε μὲ προσοχὴ τί ἔγινε τὰ τελευταῖα χρόνια στὴ Λογοτεχνία μας και θὰ διδαχθεῖτε πολλὰ πράγματα. Θὰ ἴδῃτε ὅτι παρουσιάστηκαν και μερικὰ περιοδικὰ, ἀληθινὰ ἀνεξάρτητα και μὲ μεγάλη θέλησι νά ἐργασθοῦν γιά τὸ ξελευθέρωμα τῆς Λογοτεχνίας μας. Τί εἶνε ἡ « Τέχνη », ὁ « Διόνυσος », ἡ Κριτική », και ἄλλα; Μιά δυνατὴ διαμαρτυρία γιά τὴν τυραννία τοῦ διπρόσωπου αὐτοῦ Ἰανοῦ, τοῦ ὁποῖου ἡ μιά μάσκα θέλει τὰ μακαρόνια σκοληκίδας, τὴ λακέρδα θυνιάδα, τὸ φουστάνι ξυστίδα, τὰ κορδόνια θώμιγγας, και ἡ ἄλλη τὴν ὑποτεινούσα κατωτενώστρα και τὸν Παρθενῶνα Παρθενός.

Ἀρίστε τὴν ἀρχαιολατρεία τῶν σχολαστικῶν ποῦ σᾶς ψάλλουν εἰς ἀποκομιστικώτατον ὄγδοον πλάγιον τροπάρια γιά τὴν « ἀθάνατον πατρῶων γλῶτταν τοῦ Θουκυδίδου και τοῦ Ξενοφῶντος, » ποῦ βραχνιάζουν ἀφορίζοντας κάθε « χυδαῖον » κάθε « ἀνθεθνικὸν » γιατί τολμᾶ νά γράφει πεζά — γιατί στήν ποιήσι εὐδοκοῦν νά κάμουν αὐτὴ τὴν παραχώρησι ἐπειδὴ ἔννοιωναν πῶς « μὲ τὴν καθαρῆν δὲν πλάθονται ποιήματα » οὔτε παγωτά' μόνο ξεπαγιάσματα' ὅπως εἶπε κάποιος ποιητῆς μας' — τὴν γλῶσσα τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Βαλαωρίτη, τοῦ Παλαμά, τὴ γλῶσσα δηλαδὴ ποῦ μιλοῦμε κάθε φορὰ ποῦ εἴμαστε φρεσκοί. Αὐτοὶ δὲν θὰ νοιώσουν ποτὲ τὴν ὁμορφιά τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τὴν παρανοοῦν δὲ τὴν ἐννοοῦν.

Θυμηθεῖτε τὰ φρόνιμα λόγια τοῦ Πολυλά. « Ὅχι ἀπὸ τῆς μηχανικῆς προσέγγισι πρὸς τὴν ἀρχαία, ἀλλ' ἀπὸ τὸ ὄργανικὸ ξετύλιγμα τῆς νέας, δύναται νά μορφωθῇ ἡ φιλολογικὴ μας γλῶσσα. »

Ἦ ἂν θέλετε θυμηθεῖτε τὰ περὶ ποιητικὰ λόγια τῆς Παλλάδος στὸν Jules Bois.

«Ἦ ἀνθρωπότης πάνω σὲ δρόμο σπαρμένο ἀπὸ τάφους βαδίζει, χωρὶς νὰ κουρασθεῖ, πρὸς κάποιες μισητὲς κορφές. Ἐἶνε περὶ τὸ νὰ ξαναρχίσουν τὰ περασμένα. Ὅσοι μὲ ἀντιγράφουν εἶνε ξεροὶ ἀντίγραφεῖς καὶ ὅσοι πάλι μὲ μιμοῦνται ἄλλοι μιμηταί.

Μονάχα ὅσοι μὲ ξαναβρίσκουν μὲ νοιώθουν καὶ μὲ ὑπακούουν.»

Ἐἴθε νέοι, καὶ εἴμεθα νέοι! Ὅλοι ἔχομε μιὰ καλὴ θέλησι νὰ κάνομε κάτι τὸ καλὸ. Ὅλοι ὀνειρευόμαστε νὰ φθάσομε σὲ κάτι ψηλὲς κορφές. Ἄλλ' ὁ δρόμος εἶνε μακρὸς καὶ γεμάτος ἐμπόδια. Ἐχθρα, Πρόληψις, Ἀδιαφορία, Εἰρωνία, Χλευασμός, σὲ κάθε γωνιά μᾶς ἐνεδρεύουν. Γι' αὐτὸ ἔχομε ἀνάγκη, καθήκον, νὰ βοηθήσομε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο μὲ κάθε τίμο τρόπο.

Καὶ αὐτὴ ἴσια - ἴσια ἢ ἰδέα μᾶς δίνει τὸ θάρρος νὰ σᾶς ποῦμε σήμερα καθαρὰ καὶ ξάστερα τὲς παραπάνω σκέψεις μας· γιατί ξέρομε πὼς ἀπευθύνονται σὲ ΝΕΟΥΣ συμπολεμιστὰς μας, ἀλλὰ πρωτόπειρους.

Ἐμεῖς τουλάχιστο εἶσι φρονοῦμε.

Ἐὰν πάλι πέρνετε τὰ λόγια μας ἀλλοιώτικα, σᾶς παρακαλοῦμε νὰ τὰ θεωρήσετε ὡς μὴ εἰπωμένα καὶ σᾶς ζητοῦμε συγχώρησι.

Σᾶς σφίγγομε τὸ χέρι μὲ ἀγάπη.

ΗΣΚΙΟΣ

Ἔνεκα παραίτησως μερικῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς ἢ Γενικῆ Συνέλευσις τῆς 14 Ἀπριλίου προσέβη εἰς τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῶν. Ἐξελέγησαν δὲ γιὰ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον οἱ :

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΠΙΑΣ	Πρόεδρος
Γ. Γ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ	Γραμματεὺς
Γ. ΠΗΛΑΒΑΚΗΣ	Α' Σύμβουλος
Γ. Ι. ΒΙΤΙΑΔΗΣ	Β' Σύμβουλος
Τ. ΜΑΡΑΓΚΟΣ	Ταμίας
ΘΥΜΙΟΣ ΛΑΠΠΑΣ	Ἐφορος Βιβλιοθήκης
ΣΤΕΛΙΟΣ ΠΕΡΔΙΓΑΚΗΣ	Ἐφορος οἰκίματος

Καὶ γιὰ τὴ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ οἱ :

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΑΡΓΑΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΙΔΑΣ, Σαμοθράκη (Τὸ Νησί). Ἀθήνα, 1909. — Δραχμὲς 2.
Ι. ΜΟΥΡΕΛΟΥ, Κρητικὴ Στοά. — Ἡράκλειο, 1910. Φράγκα 5.
ΓΙΑΝΝΗ ΖΕΡΒΟΥ, Νησιώτικα Τραγούδια. — Λονδῖνο, 1910.
ΦΡ. ΚΑΡΡΕΦ, Γεφύριος καὶ Ζωή. — Ἀθήνα, 1910.
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Στὸ Ἄλμπουρο. — Ἀθήνα, 1910. Φρ. 2.

Ἄγγέλονται :

ΤΑΣΟΥ ΒΙΔΟΥΡΗ «Ἠλύσια», ποιήματα. — Eski Chehir, Asie Mineure. φρ. 1.

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ὈΡΓΑΝΟΝ
ΤΟΥ ὉΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ :
ΑΙΓΥΠΤΟΣ . . . Γ.Δ. 40
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ . Φ.Χ. 12
ΤΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Γ.Δ. 4

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

- Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗ. — Ἡ Πόλις, ποίημα.
ΠΕΤΡΟΥΛΑΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ. — Ἐγὼ — Ὅλοι Ἐσεῖς, μυθιστόρημα.
ΑΡΙΣΤΟΥ ΚΑΜΠΑΝΗ. — Εἰς τὸ Πνεῦμα τοῦ Κάμπου, ποίημα.
Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ. — Ἀπὸ τὰ Βάλσαμα, Φύλλα καμέλιας.
MARIO MEUNIER. — Σαπφώ, μελέτη.
Θ. ΔΗΜ. ΚΑΗΡΟΝΟΜΟΥ } Ἑλληνικὴ Παράδοσι, Ἡ Καλλιακούδα.
Βαλτετσιώτη }
ΚΩΣΤΗ Α. ΧΑΡΙΤΑΚΗ. — Ἡ Βούργια, ποίημα.
ΤΩΝΗ ΧΡΙΣΤΙΔΗ. — Χυνοπωρινὰ Τραγούδια.
ΣΤΑΘΗ ΚΑΡΑΒΙΑ. — Ἀπὸ τοὺς Ἀλάξευτους Στίχους.
ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ. — Δίβελλος κατὰ Δασκαλισμοῦ.
ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ. — Κριτικὰ μελετήματα: Σπύρου Μελά τὸ Χαλασμένο Σπίτι.
Ι. Α. ΓΚΙΚΑ. — Τὰ τρία πεντάλιρα, συνέχεια.
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ.

Rédaction de la Revue NEA ZOI
Rue Sesostris 10 ALEXANDRIE - Egypte.

Στὸν ποιητὴ κ. Σωτήρη Σκίπη χρωστοῦμε δυὸ ἀξέχαστα βράδια : Τὸ ἓνα ποῦ σ' ἓνα κύκλο φιλικὸ καὶ καθαρῶς τῶν γραμμάτων μᾶς διάβασε τὸ μονόπρακτο δραματάκι του : « Ὁ θρίαμβος τῆς Σάρκας » καὶ τᾶλλον ποῦ μᾶς μίλησε γιὰ τὴν ποίηση (γιατὶ ἡ ποίησις εἶναι αἰώνια), καὶ μᾶς ἀπήγγειλε μερικoὺς ὑπέροχους στίχους τοὺς ἀπὸ τῆς διάφορες συλλογῆς τοῦς. Ὁρισμένως θάναπολοῦμε μὲ συγκίνηση ἀληθινὴ τὰ βράδια αὐτὰ καὶ δὲ θὰ ξεχάσουμε ποτέ, τάλογεματινὰ ποῦ μὲ τὴν παρουσία του ἐλάμπρυνε τῆς αἰθουσῆς μᾶς ὁ μεγαλόπνοος καὶ ἀνήσυχος ποιητὴς, καὶ ποῦ ἐξωογονοῦσε μὲ τὴν εὐχάριστη συνομιλία του τῆς συζητήσεις μᾶς.

Πρὸ ὀλίγων ἐβδομάδων μᾶς ἐπισκέφθη ἓνας Γαλλικὸς θίασος ἀρκετὰ εὐπαρουσίαστος, ὅχι ὅμως καὶ ἐκτακτος, καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἔτρεξε νὰ περάσει μερικῆς εὐχάριστες βραδιῆς στὴν Ἀλάμπρα, τὸ μοναδικὸ τὴν περὶ θεάτρο μᾶς — Ὑστερα ἐπέρασε ἀπὸ τὴν πόλιν μᾶς ἡ δυνατὴ καὶ ὄλο ζωὴ καλλιτέχνης Τέρρεν καὶ τὸ θεάτρο ἐπλημμυροῦσε κάθε βράδυ, παρ' ὅλην τὴν ἀποχρυστικὴν καὶ ἀπελπιστικὴν παραφωνία ποῦ ἔκαμαν ὅλοι σχεδὸν οἱ βοηθοὶ τῆς.

Κι ἔρχεται σήμερον ἡ Νέα Σκηνὴ, μ' ἓνα σύνολο δυνατὸ καὶ σχεδὸν ἄρτιο καὶ περὶ ἀπαρτήρητη καὶ ἀνυποστήριχτη. Οἱ παλαιοὶ τῆς θρίαμβοι δὲν ξυπνοῦν μέσα μᾶς, καὶ τὸ δοξασμένον ὄνομα ποῦ τὴν φωτοστεφανώνει μᾶς ἀφήνει ἀσυγκίνητους, λὲς καὶ ὁ ξενισμὸς ἐμαρᾶζωσέ μᾶς κάθε αἶσθημα γιὰ κάθε τι τὸ Ἑλληνικόν. Διαφορετικὰ πῶς νὰ ἐξηγηθῆ ἡ ἀδιαφορία τῆς παροικίας μᾶς γιὰ τὸ θεάτρο καὶ τὴν Φιλολογίαν μᾶς; Κι ἐγγλῆματοῦμε, μὰ τὴν ἀλήθειαν, μὲ τὴν ἀχαρᾶχτήριστην αὐτὴ διαγωγή μᾶς, ποῦ χειρότερη δὲ μπορεῖ νὰ γίνῃ...

Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ Σπήλιου Πασαγιάννη, ποῦ τόσο πρόωρα πέθανε, θὰ γράφει, σὲ ἀκόλουθον φυλλάδιον, ὁ συνεργάτης μᾶς Πέτρος Ψηλορείτης.

Στὸ ἄλλο φυλλάδιον θὰ βάλουμε καὶ τὴ συνέχεια τοῦ « Ὅταν Σπᾶση τὰ δεσμά του ».

Ὁ κ. Στάθης Καραβίας ἔκαμε μιὰ πολὺ καλὴ διάλεξιν στὸν Καλλιτεχνικὸν τοῦ Καΐρου γιὰ τὴν Νεοελληνικὴν ποίησιν. Στὸ ἄλλο φυλλάδιον θὰ δημοσιεύσουμε μερικὰ μέρη.

LIRE

MERCURE DE FRANCE

REVUE BIMENSUELLE

26, RUE DE CONDE, PARIS.

DIRECTEUR ALFRED VALLETTE

ABONNEMENT } Un an 30. Frs.
} Six mois 17. »

ΣΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Ἡ « Νέα Ζωὴ » στέκει πολὺ ψηλά, ὥστε νὰ μὴ δίδει καμμιὰ προσοχὴν στῆς βρασιῆς τοῦ « Νουμά ». Μὰ μήπως καθημερινῶς δὲ βροῖζει κάθε ἀνεξάρτητο ἀνθρώπο καὶ περιοδικὸν στὴ Λογοτεχνίαν μᾶς; Ὁ « Νουμάς » μιὰ ὀρισμένη στενὴ φανατικὴ ἀντίληψιν τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος τὴν κατάντησε συστηματικὸν ἐπάγγελμα. Σ' αὐτὸ τὸ ἐπίπεδον δὲ μπορεῖ νὰ κατέβῃ τὸ περιοδικὸν μᾶς. Ἄλλα ἐλατήρια ὁ « Νουμάς », ἄλλα ἰδανικὰ ἢ « Νέα Ζωὴ ».

Οἱ πατριωτικοὶ κερᾶνοι ἐρχθήκανε τρομεροὶ ἐναντίον τῆς « Νέας Ζωῆς » καὶ οἱ θεοὶ ραψωδοὶ ἔψαλαν παθητικὰ στῆς ντόπιες ἐφημερίδες τὰ κλέη καὶ τὰ τρόπαια τῆς « προγονικῆς ἡμῶν γλώσσης ».

Κι ὅλα αὐτὰ τὰ φαιδρολογήματα εἶχανε γι' ἀφορμὴν τὴν εὐστοχίαν ἀπάντησιν τοῦ δικοῦ μᾶς Γ. Πηλαβᾶκη στὸ περίφημον γράμμα τοῦ κ. Κέπετζη. Τὸ κακὸ ὅμως εἶνε πῶς εἶπαν τόσα πολλὰ, ὥστε δὲν ἄφρισαν καὶ τίποτε γιὰ μερικoὺς ἄλλους ποῦ μπορούσαν ἴσως νὰ χειρισθῶνεν τὸ ζήτημα κάπως πῶς ἔξυπνα.

Πολὺς λόγος ἔγινε τελευταῖα στῆς Ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδας γιὰ τὸ Πρώτο Δημοτικὸν Σχολεῖον ποῦ ἀνέλαβαν νὰ ἰδρῦσουν ἄνδρες μὲ παλληκαριστὴν γνώμην καὶ μεστομένην σέβην. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς μὲ χαρὰ μᾶς βλέπομε καὶ τὸν εὐγενετικὸν συμπολίτην μᾶς κ. Ἀντόνη Μπενάκη. Γιὰ τὸ Πρώτο Σχολεῖον, τὸ ροδοχάραμα αὐτὸ μᾶς ζωντανῆς καὶ εὐφροστικῆς ἐκπαίδευσως, θὰ γράψωμε ἐκτεταμένον σ' ἄλλο φυλλάδιον.

Σφίγγομε μὲ εὐκρίνεια τὸ χεῖρ τῶν καλῶν νέων ποῦ ἀποτελοῦν τὸ Σὺλλογον « Ὁρφέα ». Ἡ συναυλία ποῦ ἔδοσαν ἐδῶ καὶ λίγο καιρὸν στὴν Αἴθουσαν τοῦ Λιφόντι ἦταν σ' ἀλήθειαν καλλιτεχνικὴ. Τοῖς εὐχόμεσθε νὰ πηγαινῶν πάντα πρὸς τὰ ἔμπροσθεν, ἀκολουθῶντας τὸν ὁμορφὸν δρόμον τῆς Τέχνης στεφανομένης ἀπὸ τὴν Νιότη.

Στὸ ἄλλο φυλλάδιον θὰ γράφει γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Μορέας καὶ ἀργότερα γιὰ τὸ Σπήλιον Πασαγιάννη ὁ ἀγαπητὸς μᾶς συνεργάτης Πέτρος Ψηλορείτης.

Γραμματεὺς τοῦ Σὺλλογον μᾶς ἐξελέγηκε ὁ κ. Κ. Ν. Κωνσταντινίδης ἀντὶ τοῦ κ. Γιάννη Κασμάτη ποῦ παραιτήθηκε.

ΔΙΑΒΑΖΕΤΕ:

GRÆCIA

41 Boulevard Saint Germain Paris

THE HELLENIC HERALD

26 - 28 Sun Street Finsburg Square London

ATENE e ROMA

Viale Principe Eugenio 27 A Firenze

PORTRAITS D'HIER

20 Rue de Louvre Paris

DAS LITERARISCHE ECHO

Berlin

REVUE GERMANIQUE

75 Rue Dareau Paris XIVE

REVUE PHILOSOPHIQUE

108 Boulevard Saint Germain Paris

LA BALANCE

Place de Théâtre N. Metropol 23 Moscou

ΕΛΛΑΒΑΜΕ:

ΕΠΙΤΑΝΗΣΙΑΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ—Τόμος Α'. Ἀθήνα 1910 Δρ. 2.

ΤΑΣΟΥ ΒΙΔΟΥΡΗ, Ἠλύσια, ποιήματα 1908-1910. Eski-Chéhir Φρ. 1.

HÉLÈNE VACARESCO, Βλάχικα Λαϊκά Τραγούδια, μεταφραστῆς ΜΗ-
ΤΡΟΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ, Λόντρα 1908.

MIX. Π. ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΗΓΑΚΗ, Γίγαντες, Ἀθήνα, Δρ. 2.

GRÆCIA: Organç du monde grec et philhellène. Paris.

ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΥ Δ. Φ. Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλε-
ξανδρείας ἐν Ἀβουσσινίᾳ. Ἐν Ἀλεξανδρίᾳ 1910.